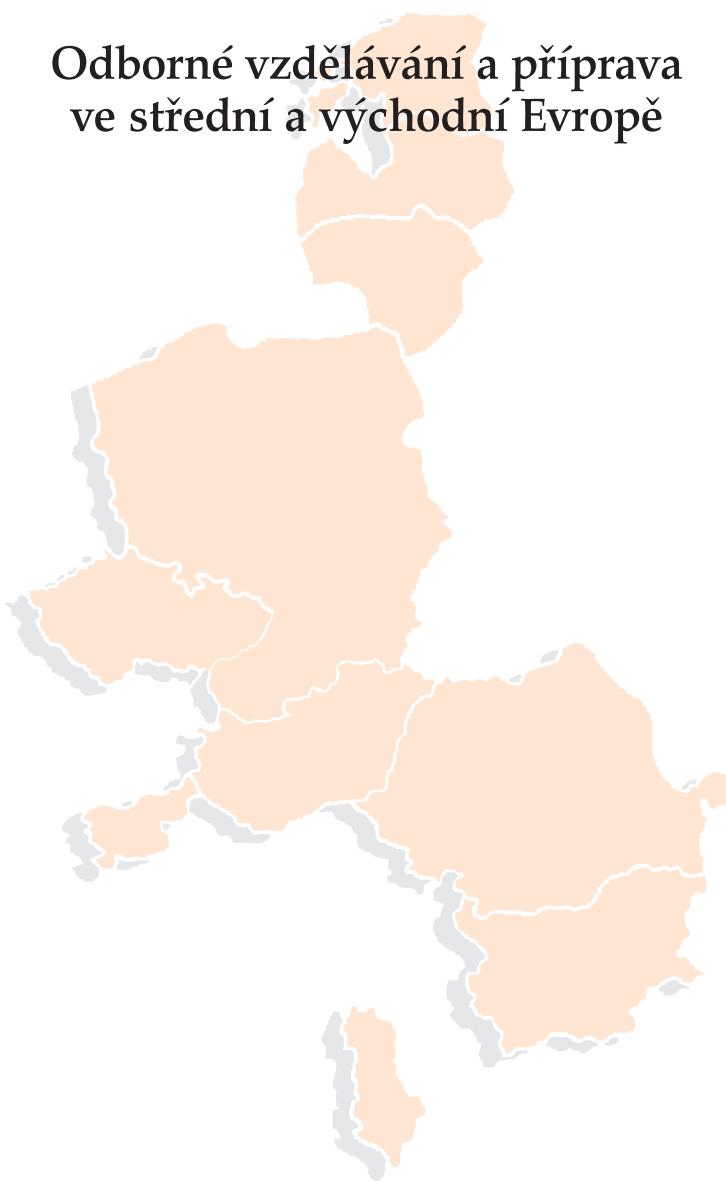

KLÍČOVÉ UKAZATELE - 2000

Odborné vzdělávání a příprava
ve střední a východní Evropě

ISBN 80-238-7172-2

NÁRODNÍ OBSERVATORŮ PRO ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ A TRH PRÁCE

byla založena v říjnu 1996 v rámci **Národního vzdělávacího fondu** (NVF) z iniciativy **Evropské vzdělávací nadace** (ETF) v Turíně po schválení Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem hospodářství České republiky. Působí jako analytický útvar NVF. Observatoř je součástí sítě obdobných institucí v zemích střední a východní Evropy a je rovněž kontaktním místem ETF. Úzce spolupracuje s Evropskou komisí, OECD, CEDEFOP a dalšími partnerskými institucemi v západní Evropě.

Observatoř poskytuje informace o rozvoji lidských zdrojů, shromažďuje data a analyzuje tendenze na trhu práce v souvislosti s probíhajícími sociálně ekonomickými změnami. Hlavním úkolem observatoří je zpracování expertů vývojových trendů na národních trzích práce a v oblasti systémů odborného vzdělávání a realizace pilotních projektů připravující kandidátské země na Evropský sociální fond. Na základě informací poskytovaných observatořemi jsou na mezinárodní úrovni formulována doporučení na zaměření podpory z různých mezinárodních a národních zdrojů a zejména podpory Evropské komise. Prostřednictvím sítě národních observatoří mají účastnické země přístup k informacím o vzdělávání a trhu práce v partnerských zemích a v členských zemích EU.

Kontakt:

Observatoř pro odborné vzdělávání a trh práce
Václavské nám. 43, 110 00 Praha 1
kontaktní osoba: Olga Strietska – Ilina
tel.: 02/2422 8732, fax: 02/2421 4533
e-mail: observatory@nfv.cz
<http://www.nfv.cz/observatory>

Odborné vzdělávání a příprava ve střední a východní Evropě

Klíčové ukazatele - 2000

Obsah

Úvod	3
Část A	7
1. Zaměstnanost podle sektorů	7
2. Úroveň dosaženého vzdělání obyvatelstva	10
3. Míra ekonomické aktivity obyvatelstva	12
4. Nezaměstnanost v letech 1996-1998	18
Část B	24
1. Demografie	25
2. Účast mladých lidí na vzdělávání a odborné přípravě	26
3. Mladí lidé mimo vzdělávací systém	28
4. Účast mladých lidí na odborném vzdělávání a přípravě	30
5. Nedokončenost studia na vyšší sekundární úrovni	35
Přílohy	39
Příloha 1	39
Příloha 2	47
Příloha 3	55

Úvod

Tato zpráva je třetí statistická publikace Evropské vzdělávací nadace, která se zabývá systémy odborného vzdělávání a přípravy a trhem práce v zemích střední a východní Evropy. Stejně jako v prvních dvou publikacích byly údaje v ní obsažené získány od statistických úřadů, oddělení statistiky ministerstev školství a od národních observatoří jednotlivých zemí.¹ Srovnání a rozbor těchto údajů je dílem Evropské vzdělávací nadace.

V zájmu zajištění srovnatelnosti údajů mezi jednotlivými zeměmi střední a východní Evropy a mezi těmito zeměmi a členskými státy EU bylo při zpracování podkladů použito mezinárodně užívaných definic a klasifikačních systémů. Při shromažďování a prezentaci údajů o vzdělávání, odborné přípravě a dosaženém vzdělání obyvatelstva byla použita klasifikace ISCED. Údaje o trhu práce (míre ekonomické aktivity a míre nezaměstnanosti) se opírají o definice používané Mezinárodní organizací práce a pocházejí z národních šetření pracovních sil. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že rozdíly mezi jednotlivými zeměmi v metodách sběru dat snižují stupeň srovnatelnosti těchto informací.

Jelikož šetření pracovních sil se v některých státech opírá o výběrové soubory malého rozsahu, bývá někdy obtížné získat informace v třídění podle pohlaví a věkových skupin. V těchto případech je použito expertních odhadů označených v diagramech, tabulkách a v textu hvězdičkou (*) nebo závorkami ().

Datová základna Evropské vzdělávací nadace, z níž tato zpráva čerpá své údaje, obsahuje v současné době informace z deseti kandidátských zemí střední a východní Evropy (Bulharska, České republiky, Estonska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Polska, Rumunska, Slovenské republiky a Slovinska) za léta 1995-1998. V rámci tohoto časového omezení naznačují statistická data jistý vývojový trend, jehož hlubší interpretaci však znemožňuje absence údajů o některých proměnných. Na rozdíl od předchozích dvou publikací o klíčových ukazatelích obsahuje tato zpráva též statistické údaje o Albánii a o Bývalé jugoslávské republice Makedonii za rok 1998.

Tato publikace věnuje značnou pozornost srovnáním s členskými státy EU. Obsahuje proto i statistické údaje o tamějším trhu práce, které poskytl Eurostat. Údaje týkající se jednotlivých států a průměrná data za celou EU se vztahují na rok 1999². Statistické údaje o vzdělávání v EU se týkají školního roku 1996/1997.

¹ Síť národních observatoří založila Evropská vzdělávací nadace ve spolupráci s úředními orgány partnerských zemí s cílem poskytovat přesné a aktuální informace o průběhu reformy odborného vzdělávání a přípravy. Národní observatoře, které většinou působí v rámci existujících organizací podílejících se na reformním procesu, shromažďují a analyzují informace o problematice odborného vzdělávání a přípravy na základě společného rámce dohodnutého s Evropskou vzdělávací nadací. Od roku 1996 byly národní observatoře založeny ve 24 partnerských zemích, splňujících kritéria pro udělení podpory v rámci programů EU Phare a Tacis.

² V roce 1999 zavedl Eurostat nový systém šetření trhu práce (Labour Market Survey) a údaje z tohoto roku pokládá za kvalitnější.

Publikace se skládá ze dvou částí.

Část A seznamuje s kontextem trhu práce, v němž odborné vzdělávání a příprava probíhá. Poskytuje informace o vývoji pracovních příležitostí v jednotlivých sektorech národního hospodářství, o úrovni dosaženého vzdělání, míře ekonomické aktivity a míře nezaměstnanosti obyvatel.

Část B seznamuje s demografickou situací ovlivňující vývoj vzdělávacích systémů a popisuje vývoj účasti mladých lidí na vzdělávání a odborné přípravě. Rozbor aktivit mladých lidí mimo vzdělávací systém se opírá o dostupné informace.

Na rozdíl od předchozích publikací zahrnují informace o zaměstnanosti, obsažené v této zprávě, také údaje o míře ekonomické aktivity, o vývoji hospodářských sektorů a o výhledech zaměstnanosti mladých lidí.

Jako doklad o rozmanitosti vzdělávacích programů a typů vzdělávacích institucí jsou v příloze uvedeny diagramy vzdělávacích systémů jednotlivých států střední a východní Evropy. Standardní grafický model systémů odborného vzdělávání a přípravy, poprvé použitý v sérii faktografických přehledů Evropské vzdělávací nadace, usnadňuje jejich vzájemné srovnání.

Publikace obsahuje řadu diagramů různého typu s údaji o jednotlivých zemích nebo skupinách zemí. Přesná číselná data sloužící jako podklad k sestrojení diagramů jsou obsažena v tabulkách zařazených do příloh.

Jelikož od roku 1999 nedošlo k žádným radikálním změnám v politice a v mechanismech financování odborného vzdělávání a přípravy, údaje o příslušné problematice nebyly do této publikace zařazeny. Obvykle však informace o veřejných zdrojích určených pro odborné vzdělávání a přípravu na jednotlivých úrovních veřejné správy (celostátní, místní atp.) ani informace o soukromých výdajících na tento typ vzdělávání nebývají k dispozici, anebo je přístup k těmto informacím velmi omezen.

Poděkování

Chtěli bychom touto cestou poděkovat národním observatořím, jakož i pracovníkům různých statistických úřadů, kteří národním observatořím a Evropské vzdělávací nadaci poskytovali při přípravě tohoto dokumentu odbornou pomoc. Zvláštním díkem jsme zavázáni Natalii Ziminu, odborné pracovnice Litevské národní observatoře, která národním observatořím pomáhala se statistickým zpracováním, posuzovala kvalitu získaných dat, zhotovala grafy a vypracovala koncept této zprávy.

Ton Farla
Evropská vzdělávací nadace

Zkratky názvů zemí

Země střední a východní Evropy, zúčastněné na programu Phare:

	Albánie	LV	Lotyšsko
BG	Bulharsko	MK	Bývalá jugoslávská republika Makedonie
	Česká republika	PL	Polsko
EE	Estonsko	RO	Rumunsko
	Maďarsko	SI	Slovinsko
LT	Litva	SK	Slovenská republika

Členské státy Evropské unie:

A	Rakousko	I	Itálie
B	Belgie	IRL	Irsko
D	Německo	L	Lucembursko
DK	Dánsko	NL	Nizozemsko
E	Španělsko	P	Portugalsko
EL	Řecko	S	Švédsko
F	Francie	UK	Spojené království
FIN	Finsko		

Použité symboly:

(())	nepřesný odhad
()	méně přesný odhad
.	krajně nepřesný odhad
*	odhad nebo odkaz na specifickou věkovou skupinu

Část A

1. Zaměstnanost podle sektorů

Od počátku 90. let probíhají v zemích střední a východní Evropy v souvislosti s přechodem od centrálně plánovaného k demokratickému tržnímu hospodářství hluboké politické a socioekonomické změny. Prakticky ve všech těchto zemích se zaměstnanost v průmyslu snížila, naproti tomu počet pracujících v zemědělství zůstal ve většině zemí beze změny. Zaměstnanost v sektoru služeb se zvýšila.³ Nezávisle na pracovních příležitostech se radikálně změnily také kvalifikační požadavky.

Od roku 1996 už změny na trhu práce probíhaly pozvolněji. Mezi rokem 1996 a 1998 celkový počet zaměstnaných v České republice a v Lotyšsku mírně poklesl, naproti tomu ve Slovensku se mírně zvýšil. V ostatních zemích zůstával celkový počet zaměstnaných víceméně stejný.

Struktura pracovního trhu je v zemích střední a východní Evropy v některých sektorech hospodářství podobná jako v členských státech EU, v jiných sektorech je však značně odlišná (viz graf A1.1 Vývoj zaměstnanosti podle odvětví (1995-1998)).

Po roce 1990 byl ve všech zemích zaznamenán pokles zaměstnanosti v průmyslu jako důsledek rozpadu státních podniků.⁴ Nejvýraznější byl tento pokles v Bulharsku, v Litvě a v Rumunsku. Naproti tomu v České republice a ve Slovensku zůstala zaměstnanost v průmyslu poměrně stabilní, přičemž podíl zaměstnaných v průmyslu z celkového počtu ekonomicky aktivních činil v roce 1998 v České republice 28 % a ve Slovensku 32 %. Jsou to podíly významně vyšší než průměr za EU (20,5 %), blíží se však podílu zaměstnaných v průmyslu v Německu (23,8 %) a v Itálii (23,6 %). Nejnižší je tento podíl v Lotyšsku (18,1 %) a v Litvě (19 %) a blíží se podílu v severských státech EU.

V letech 1995-1998 podíl pracovních míst ve zpracovatelském průmyslu mírně poklesl v České republice (ze 29,1 % na 27,6 %), v Bulharsku (ze 26,9 % na 25,5 %), v Estonsku (ze 23,9 % na 21,9 %) a v Rumunsku (ze 23 % na 21,3 %).

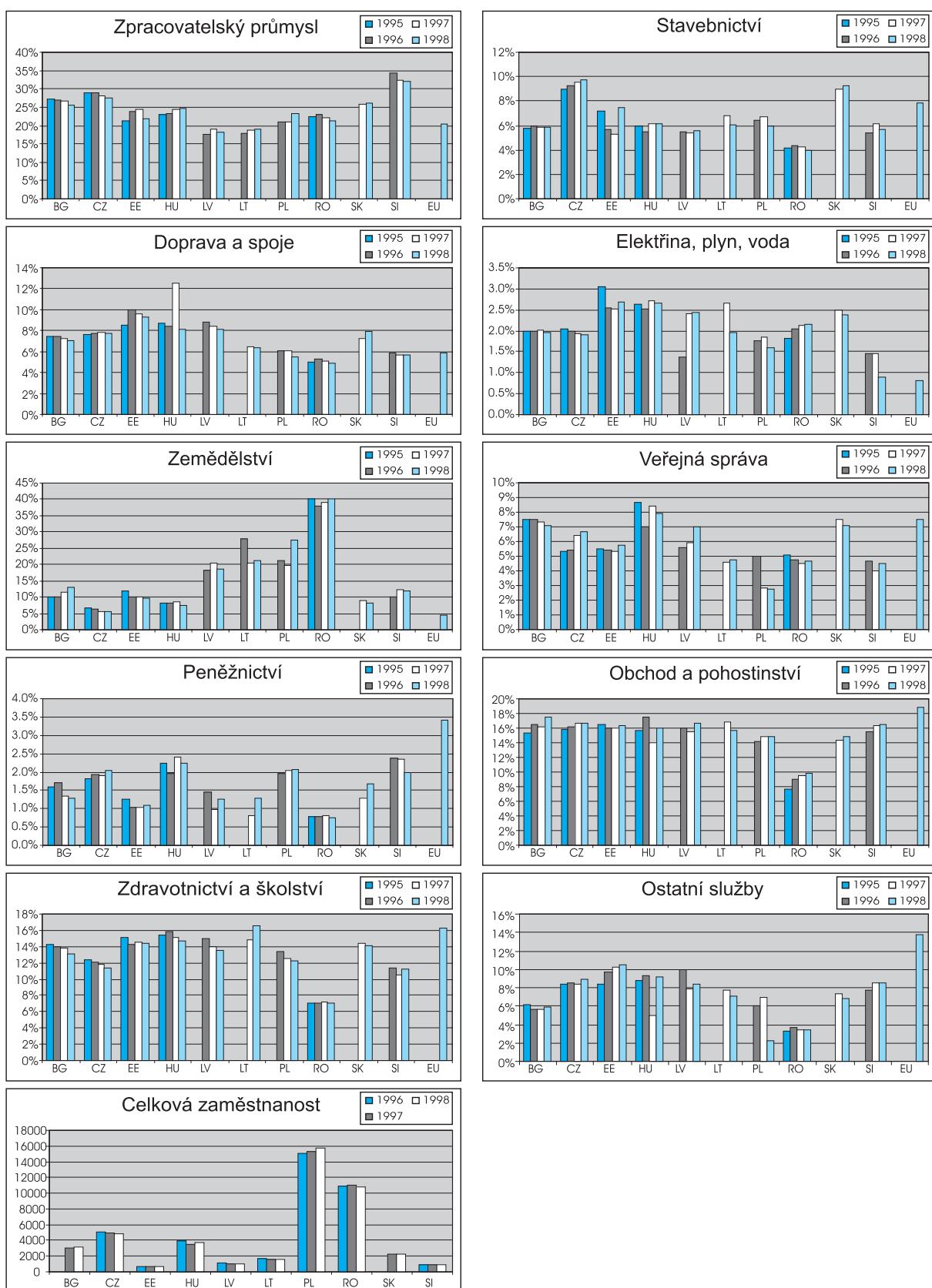
Podíl zaměstnaných ve stavebnictví činil ve většině zemí střední a východní Evropy kolem 6 %. Výjimku tvořilo Rumunsko se 4 %, Česká republika s 9 % a Slovenská republika s 8 %. Průměrný podíl zaměstnaných ve stavebnictví za EU dosáhl v roce 1999 7,8 %.

Průměrný podíl zaměstnaných v dopravě činil v zemích střední a východní Evropy 8 % a v EU 5,9 %.

³ Central European countries' employment and labour market review, No. 1, July 1999.

⁴ Podkladové studie o zaměstnanosti a trhu práce (Background studies on employment and labour market), 1999.

Graf A1.1 Vývoj zaměstnanosti podle odvětví, 1995-1998

Pokud jde o pracující v sektoru výroby a distribuce elektřiny, plynu a vody, jejich zhruba dvouprocentní podíl je zřetelně vyšší než činí průměr za EU (0,8 %). Zaměstnanost v tomto sektoru poklesla v Litvě (ze 2,7 % v roce 1996 na 1,9 % v roce 1998) a ve Slovensku (z 1,5 % v roce 1996 na 0,9 % v roce 1998).

Podílem pracujících v zemědělství se jednotlivé země střední a východní Evropy navzájem značně liší, a to v rozmezí od 5,5 % (Česká republika) do 40 % (Rumunsko), přičemž průměr za EU činí 4,5 %. Údaje za rok 1998 svědčí o přetravávajícím vysokém podílu pracujících v zemědělství v Polsku (28 %), v Litvě (21 %) a v Lotyšsku (19 %) - vesměs zemích, kde je tento sektor již tradičně silný a další výrazné podpory se mu dostalo po obnovení práva na soukromé vlastnictví půdy. Podíl pracujících v zemědělství byl v těchto zemích dokonce vyšší než v Řecku, které svými 17,8 % vykazovalo v roce 1999 nejvyšší podíl ze všech členských zemí EU. I v Bulharsku se začala zaměstnanost v zemědělství opět zvyšovat a v roce 1998 dosáhla přibližně 13 %. Kontrastuje to s Českou republikou, kde podíl pracujících v zemědělství mezi rokem 1996 a 1998 soustavně klesal. Růst nezaměstnanosti v urbanizovaných oblastech možná přiměl pracující k tomu, aby se i se svými rodinami odstěhovali na venkov a začali samostatně hospodařit jako zemědělci. Tím by bylo také možno vysvětlit rostoucí podíl mládeže opouštějící školu bez ukončeného vzdělání.

Změny zaměstnanosti v sektoru služeb jsou odrazem nízké zaměstnanosti v tomto sektoru národního hospodářství na počátku reformy.

Pokud jde o veřejnou správu a peněžnictví, v některých zemích střední a východní Evropy se od roku 1995 zaměstnanost v tomto sektoru zvyšovala, v jiných naopak klesala. Celkově bylo v roce 1998 zaměstnáno ve veřejné správě 5,8 % ekonomicky aktivního obyvatelstva, přičemž příslušný podíl se pohyboval v rozmezí od 8,0 % v Maďarsku do 2,7 % v Polsku (zde došlo po roce 1996 v daném sektoru k výraznému poklesu). V EU pracovalo v tomto sektoru v roce 1998 průměrně 7,5 % ekonomicky aktivních obyvatel. Zaměstnanost ve veřejné správě se zvlášť výrazně zvýšila v České republice (z 5,3 % v roce 1995 na 6,6 % v roce 1998) a v Lotyšsku (z 5,6 % v roce 1996 na 7,0 % v roce 1998).

V peněžnictví pracuje vysoký podíl ekonomicky aktivních obyvatel v Maďarsku, v České republice, v Polsku a ve Slovensku (v každé z těchto zemí kolem 2 %). Naproti tomu v Rumunsku pracuje v tomto sektoru pouze 0,8 % z ekonomicky aktivních osob. Ve všech těchto zemích jsou však příslušné podíly podstatně nižší než v členských zemích EU, kde pracují v peněžnictví v průměru 3,4 % ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Ve většině zemí střední a východní Evropy se výrazně rozvíjí sektor pohostinství a ubytovacích služeb. V roce 1998 bylo v tomto sektoru zaměstnáno průměrně 16 % ekonomicky aktivních obyvatel (výjimku tvořilo Rumunsko, kde činil příslušný podíl pouze 10 %). V členských zemích EU pracovalo v roce 1999 v tomto sektoru průměrně 18,9 % ekonomicky aktivních obyvatel.

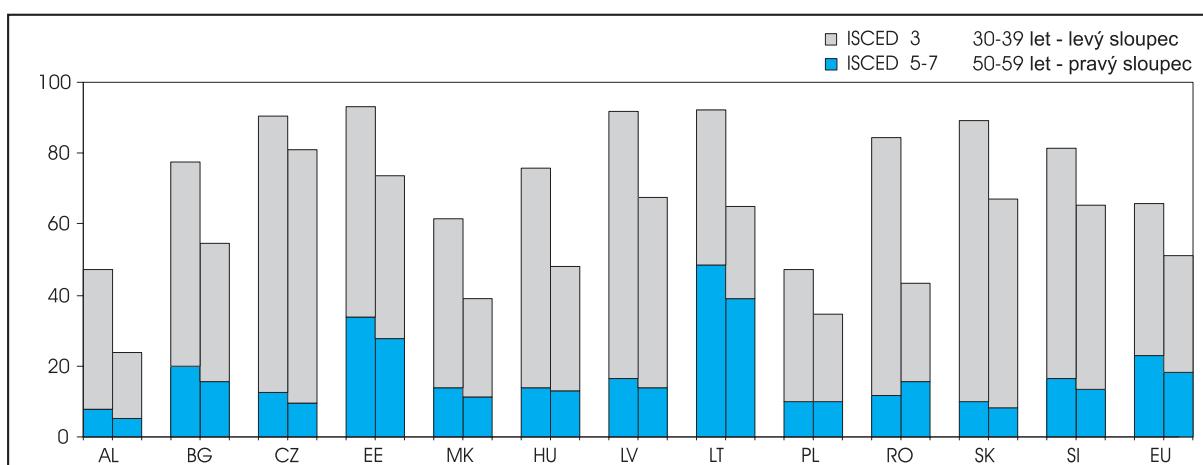
V sektoru školství + zdravotnictví bylo v zemích střední a východní Evropy zaměstnáno průměrně kolem 13 % ekonomicky aktivního obyvatelstva (1998). Výjimku tvořilo Rumunsko, kde příslušný podíl nepřesahoval 7 %. Zaměstnanost v tomto sektoru ve většině zmíněných zemí mírně, avšak soustavně klesala s výjimkou Litvy, kde příslušný podíl (16,5 %) odpovídal průměru za EU v roce 1999 (16,3 %).

Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnaného v sektoru 'ostatních služeb'⁵ byl v zemích střední a východní Evropy podstatně nižší než jeho průměrný podíl v EU (13,8 %), a pohyboval se v letech 1995-1998 mezi 2,2 % (Polsko) až 10,5 % (Estonsko). Některé percentuální údaje týkající se středoevropských a východoevropských zemí je však třeba interpretovat opatrně, neboť v těchto zemích se leckdy používá odlišné definice a klasifikace pracovních míst než v EU.

2. Úroveň dosaženého vzdělání obyvatelstva

Počet osob v ekonomicky aktivním věku, které dosáhly vzdělání sekundární úrovně, se během posledních 25 let v zemích střední a východní Evropy zvýšil. Navíc srovnání věkové skupiny 30-39letých a 50-59letých s dosaženým vzděláním úrovně ISCED 3 (viz *tabulka A2.1*) ukazuje, že v řadě středoevropských a východoevropských zemí dosáhla mladší věková skupina vyšší úrovně vzdělání než starší věková skupina (viz *graf A2.1 Úroveň dosaženého vzdělání obyvatelstva podle věku - země střední a východní Evropy, 1998 - %*).

Graf A2.1 Úroveň dosaženého vzdělání obyvatelstva podle věku – země střední a východní Evropy, 1998 (%)

	AL	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU'99
Věk	50-59	30-39	50-59	30-39	50-59	30-39	50-59	30-39	50-59	30-39	50-59	30-39	50-59
ISCED 3	19	39	39	58	71	78	46	60	28	48	33	62	54
ISCED 5-7	5	8	16	20	9	12	27	34	11	14	13	14	17
Nejméně ISCED 3	24	47	55	78	80	90	73	94	39	62	46	76	68

Rozdíl mezi oběma věkovými skupinami je nejvýraznější v zemích jihovýchodní Evropy. Podíl osob, které dosáhly vyššího sekundárního vzdělání (ISCED 3), je v Rumunsku ve věkové skupině 30-39letých ve srovnání s věkovou skupinou 50-59letých více než dvojnásobný, v Bývalé jugoslávské republice Makedonii téměř dvojnásobný, a v Bulharsku je vyšší o polovinu. Téměř ve všech zemích střední a východní Evropy se také postupně zvyšoval podíl osob, které dosáhly vysokoškolského vzdělání, přičemž jedinou výjimku tvoří

⁵ Mezi 'ostatní služby' patří služby realitních kanceláří, 'ostatní komunální, sociální a osobní činnosti' a 'soukromé domácnosti'.

Rumunsko, kde v důsledku státní politiky na počátku 80. let počet studujících na vysokých školách poklesl.

Podíl osob ve věkové skupině 30-39letých, které dosáhly nejméně vyššího sekundárního vzdělání, se pohyboval mezi 47 % v Polsku⁶ a 94 % v Estonsku (1998), přičemž průměr za EU činil 65,8 % (1999).

V období 1996-1998 se úroveň dosaženého vzdělání obyvatelstva ve věku od 25 do 59 let v zemích střední a východní Evropy významně nezměnila.

Podíl obyvatel, kteří dosáhli nejméně střední kvalifikace (odpovídající úrovni ISCED 3), zůstával beze změny.⁷ Bylo však možno zaznamenat mírný, avšak soustavný pokles počtu obyvatel s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, a vzestup počtu osob se vzděláním sekundární úrovně. Ve všech zemích s výjimkou Slovinska však klesl podíl osob s vysokou kvalifikací. Podíl osob s nízkou kvalifikací se v zemích střední a východní Evropy pohyboval mezi 13 % (Česká republika) až 30,6 % (Bulharsko) a byl v těchto zemích v průměru nižší než v členských zemích EU (39,5 %) (viz tabulku A2.1). Podíl obyvatel, kteří dosáhli vzdělání sekundární úrovně, je ve většině středoevropských a východoevropských zemí (s výjimkou Polska, Litvy a Albánie) vyšší než v EU (39,8 %). Platí to zejména o České republice (76 %) a Slovenské republice (72,3 %). Podíl osob s vysokou kvalifikací (ISCED 5-7) je v EU v průměru vyšší (20,7 %) než ve většině zemí střední a východní Evropy s výjimkou Estonska a Litvy.

Vzdělání sekundární úrovně dosáhl ve věkové skupině 25-29letých o něco málo vyšší podíl než ve věkové skupině 30-39letých.⁸ Zdá se však, že osoby v této starší věkové skupině (30-39 let) jsou úspěšnější v dosahování vyššího vzdělání (ISCED 5) než příslušníci mladší věkové skupiny (viz graf A3.3).

Rozdíl mezi uvedenými dvěma věkovými skupinami lze vysvětlit tím, že značné procento studentů vysokých škol⁹ studium nedokončí. Důvodem, proč někteří studenti odcházejí ze studia, může být to, že:

- student získá ještě před dokončením studia atraktivní zaměstnání;
- průběh studia neuspokojuje původní očekávání;
- student se dostane do finančních potíží.¹⁰

⁶ Údaje týkající se Polska je třeba interpretovat opatrně, protože do skupiny osob se vzděláním odpovídajícím úrovni ISCED 3 nebyli zařazeni absolventi tříletých odborně vzdělávacích programů navazujících na osmileté základní vzdělávání a jednorocních přípravných kurzů. V ostatních zemích se odborné vzdělávání a příprava tohoto typu zahrnuje do úrovně ISCED 3.

V Litvě a v Estonsku se postsekundární odborné vzdělávání a příprava, trvající dva a půl až tři roky a poskytující kvalifikaci technika, klasifikuje jako ISCED 5.

⁷ Vzhledem k poměrně malému rozsahu výběrových souborů podchycených národními šetřeními pracovních sil je třeba meziročně počítat s určitou chybou (+/- 1,5 percentuálního bodu).

⁸ Na základě formální struktury vzdělávacích soustav v zemích střední a východní Evropy (viz *Příloha 1*) je věková skupina 25-29letých definována jako časový mezník, kdy většina účastníků vysokoškolského studia dosahuje nejméně vzdělání úrovně ISCED 5 (první stupeň terciárního studia).

⁹ Podkladové studie o situaci na trhu práce a institucích trhu práce. (Background Studies for Employment Policy Reviews.)

¹⁰ Zavedení zápisného na vysokých školách v některých zemích; snížení nebo zrušení státních studijních podpor (studentských grantů) v důsledku rozpočtových škrťů.

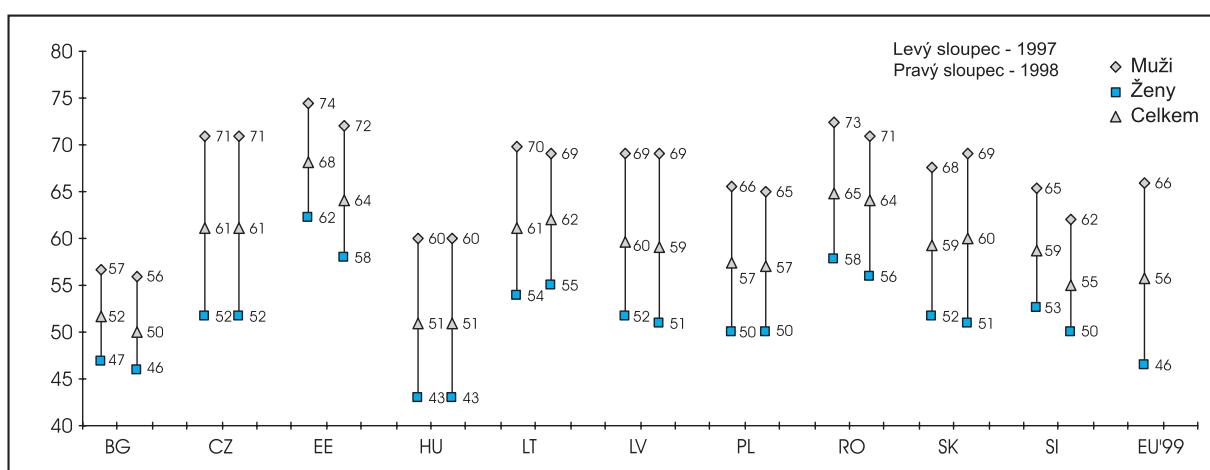
Od roku 1996 do roku 1998 podíl osob s vysokoškolským vzděláním ve věkové skupině 25-29letých ve všech zemích střední a východní Evropy s výjimkou Slovinska poklesl.

Zprávy všech národních observatoří¹¹ naznačují, že v několika málo posledních letech se počet vysokoškolských studentů zvýšil. Lze to vysvětlit tím, že na vysokých školách studují i mladí lidé ve věku od 25 do 29 let, neboť základní i specializované vysokoškolské programy (na úrovni bakalářského studia) mohou být organizovány jak formou řádného studia, tak i studia při zaměstnání a večerních kurzů. Prodloužení celkové doby strávené studiem (na vysokoškolské úrovni) je v členských zemích EU již běžné¹². Má to pochopitelně vliv na ukazatele aktivity obyvatelstva v ekonomicky aktivním věku, neboť účast mladých lidí na trhu práce je úměrně tomu nižší (viz *podkapitola 3*).

3. Míra ekonomické aktivity obyvatelstva

Podíl ekonomicky aktivních ve věkové skupině 15-64letých se v zemích střední a východní Evropy v roce 1998 pohyboval mezi 50 % v Bulharsku a 64 % v Estonsku a v Rumunsku, zatímco průměrný podíl v členských zemích EU činil 56 % (viz *graf A3.1*).

Graf A3.1 Míra ekonomické aktivity obyvatelstva (%) zemí střední a východní Evropy (1997-1998) a v EU

¹¹ Zprávy jednotlivých národních observatoří (National Observatory Country Reports), 1999, a Klíčové ukazatele 1999.

¹² Employment in Europe, 1998. European Commission Directorate-General for Employment, Industrial Relationsand Social Affairs; Key Data on Education in the European Union 1999, European Commission.

Aktivní obyvatelstvo

Aktivní obyvatelstvo (pracovní síla) zahrnuje zaměstnané a nezaměstnané osoby¹³. Míra ekonomické aktivity obyvatelstva odpovídá procentu účastníků na trhu práce z celkového počtu obyvatel dané věkové skupiny. V tomto smyslu se v textu používá terminu 'participace' (účast).

I když se v letech 1997-1998 celková míra ekonomické aktivity významně nezměnila, v některých věkových kategoriích se účast na trhu práce snížila. Příliš pomalý růst zaměstnanosti a nedostatek pracovních příležitostí lidi odrazoval od aktivního hledání zaměstnání.

Pokles míry ekonomické aktivity byl nejvýraznější v Estonsku (ze 68 % na 64 %) a ve Slovensku (z 59 % na 55 %). K mírnému poklesu došlo v Lotyšsku a v Bulharsku; v Bulharsku byla zaznamenána až dosud nejnižší míra ekonomické aktivity ze všech zemí střední a východní Evropy. V České republice, v Polsku a v Maďarsku se situace v daném ohledu nezměnila. Celková míra ekonomické aktivity se v Litvě zvýšila díky vyšší účasti žen na trhu práce, na Slovensku díky vyšší účasti mužů.

V roce 1998 se míra ekonomické aktivity mužů pohybovala mezi 56 % v Bulharsku a 72 % v Estonsku. Jsou to významně vyšší podíly než u žen, jejichž míra ekonomické aktivity se pohybovala mezi 43 % v Maďarsku a 58 % v Estonsku. Ve většině zemí střední a východní Evropy s výjimkou Polska, Maďarska, Slovenska a Bulharska byla míra ekonomické aktivity mužů vyšší než v průměru za EU (66 %). Totéž platí i o míře ekonomické aktivity žen, která byla s výjimkou Maďarska a Bulharska rovněž vyšší než v průměru za EU (46 %).

Míra ekonomické aktivity a míra zaměstnanosti mladých lidí (pod 24 let) se od roku 1990 ve většině zemí střední a východní Evropy snižovala zároveň s poklesem míry aktivity obyvatelstva jako celku.¹⁴ Míra ekonomické aktivity mladých lidí v zemích střední a východní Evropy v roce 1998 se pohybovala mezi 33 % v Bulharsku a 49 % v České republice. Tato země je také jediná, kde míra ekonomické aktivity mladých lidí byla vyšší než v průměru za EU (48 %) (viz graf A3.2)

¹³ Definice podle Mezinárodní organizace práce:

Zaměstnaní

Za 'zaměstnané' se považují všechny osoby ve věku přesahujícím určitou specifickou hranici, které po specifické krátké období (týden nebo den) pracovaly jako:

- "pracující v placeném zaměstnání",
- "samostatně zaměstnané".

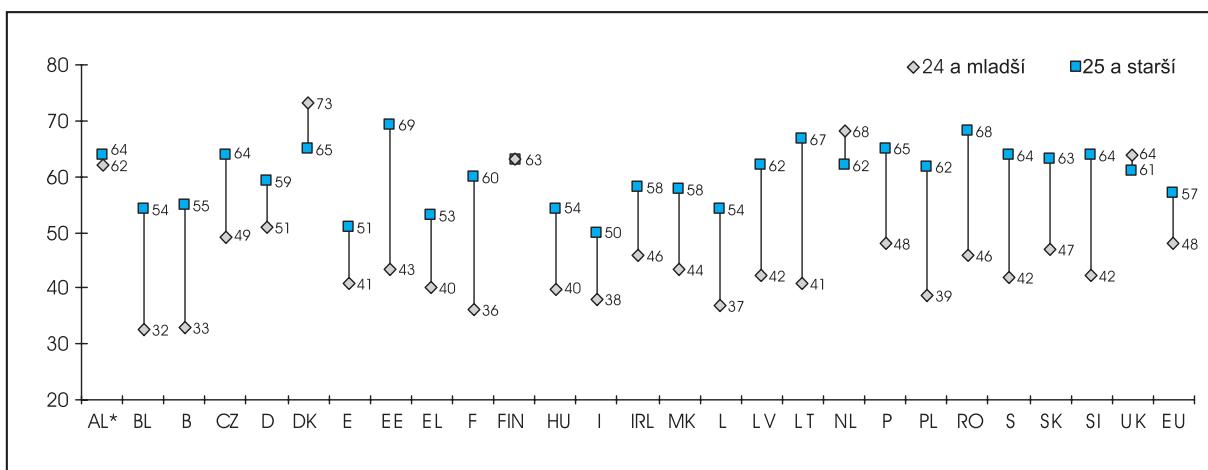
Nezaměstnaní

Za "nezaměstnané" se považují všechny osoby ve věku přesahujícím určitou specifickou hranici, které během určitého období :

- byly "bez zaměstnání",
- "se ucházely se o zaměstnání".

¹⁴ Podkladové studie o situaci na trhu práce a institucích trhu práce v kandidátských zemích. Evropská nadace pro odborné vzdělávání, Generální direktorát pro zaměstnanost a sociální otázky, 1999-2000 (Background Studies for the Employment Policy Reviews for acceding countries. European Training Foundation, Directorate-General for Employment and Social Affairs, 1999-2000.)

Graf A3.2 Míra ekonomické aktivity (%) ve věkových skupinách v zemích střední a východní Evropy (1998) a v členských státech EU (1999)

Míra ekonomické aktivity mladých lidí byla v zemích střední a východní Evropy průměrně jednapůlkrát nižší než ve starších věkových kategoriích. Ve většině členských zemí EU byl sice tento rozdíl rovněž patrný, byl však méně významný. V některých z nich byla dokonce míra ekonomické aktivity u osob mladších 24 let vyšší než u osob ve věku od 25 let výše, a dosahovala v Dánsku 73 %, v Nizozemsku 68 % a ve Spojeném království 64 %. Nízkou míru ekonomické aktivity mladých lidí v zemích střední a východní Evropy lze vysvětlit tím, že většina z nich ještě studuje (v řádném studiu na vysoké škole nebo na střední škole všeobecného nebo odborného směru) a nekombinuje studium s přechodným zaměstnáním. Další příčinou může být to, že určitý počet mladých lidí ani nestuduje, ani nemá zaměstnání. Platí to zejména o mladých lidech, kteří dosáhli pouze základního nebo sekundárního vzdělání. Naproti tomu ekonomická aktivita mladých lidí, kteří v zemích střední a východní Evropy dosáhli vysoké kvalifikace, se blížila průměrné úrovni v EU (68,5 %), případně ji ještě přesahovala (viz *tabulka A3.2*).

Míra ekonomické aktivity obyvatelstva bezprostředně souvisí s úrovní vzdělání; vzdělanější lidé se na trhu práce lépe uplatní. Rozdíl v míře ekonomické aktivity mezi osobami s různou úrovní dosaženého vzdělání (ISCED 0-2, ISCED 3, ISCED 5) je přitom u mužů menší než u žen (viz *tabulka A3.2*).

Existují významné rozdíly v míře ekonomické aktivity mezi osobami různého věku, pohlaví a úrovně vzdělání. Jelikož hranice důchodového věku jsou v jednotlivých zemích střední a východní Evropy odlišné, tyto země se od sebe navzájem i od průměru za EU liší i v míře ekonomické aktivity obyvatel ve věku od 50 do 59 let. U mužů s nízkou kvalifikací (ISCED 0-2) se míra ekonomické aktivity v zemích střední a východní Evropy pohybovala mezi 41 % (Maďarsko) a 78 % (Litva), přičemž průměr za členské země EU činil 72 %. U žen se míra ekonomické aktivity pohybovala mezi 20 % (Bývalá jugoslávská republika Makedonie) resp. 21 % (Maďarsko) až 57 % (Rumunsko); průměr za EU činil 42 %.

Následující přehled shrnuje specifické rysy ekonomické aktivity v jednotlivých zemích střední a východní Evropy; přesnější číselné údaje jsou uvedeny v Příloze 1 - *tabulka A3.2*.

Bulharsko

Ve srovnání s rokem 1997 se míra ekonomické aktivity zvýšila pouze:

- u osob mladších než 24 let , které dosáhly minimálně vyššího sekundárního vzdělání (ISCED 3);
- u žen starších než 50 let bez ohledu na úroveň dosaženého vzdělání.
- Ve všech ostatních věkových skupinách s různou úrovni dosaženého vzdělání míra ekonomické aktivity poklesla.

Česká republika

U osob starších než 40 let s nízkou kvalifikací se míra ekonomické aktivity mírně snížila, ve všech ostatních skupinách byly změny míry ekonomické aktivity nevýznamné.

Estonsko

Míra ekonomické aktivity poklesla u žen ve věku od 25 do 29 let s vyšším sekundárním vzděláním (ze 72 % v roce 1997 na 67 % v roce 1998) a u 30-39letých žen s vysokou úrovní kvalifikace (z 94 % na 86 %). Naproti tomu u žen s nízkou kvalifikací (ISCED 0-2) se míra ekonomické aktivity zvýšila; celkově je však podstatně nižší než u vzdělanějších žen a dosáhla ve věkové skupině 25-29letých 57 % a u 30-39letých 62 %.

Stojí za zmínku, že míra ekonomické aktivity mužů i žen s nízkou kvalifikací ve věku od 30 do 39 let a starších než 50 let se zvýšila, naproti tomu ve věkové skupině 40-49letých poklesla, přičemž 20 % příslušníků této skupiny je ekonomicky neaktivních.

Bývalá jugoslávská republika Makedonie

Krajně nízkou míru ekonomické aktivity (40 %) vykazují ženy s nízkou kvalifikací ve věku od 25 do 49 let, a u starších žen je tato míra ještě nižší (20 %). Částečně by se to dalo vysvětlit vlivem tamější kultury a tradice.

Míra ekonomické aktivity mužů i žen, pokud dosáhli přinejmenším vyššího sekundárního vzdělání, byla však značně vysoká (u mužů 90 % a u žen 85 %).

Maďarsko

U mužů s nízkou úrovní kvalifikace míra ekonomické aktivity ve všech věkových skupinách poklesla. Míra ekonomické aktivity žen ve věku od 25 do 49 let se i nadále zvyšovala.

Lotyšsko

Míra ekonomické aktivity u žen ve většině věkových skupin bez ohledu na úroveň dosaženého vzdělání poklesla, zatímco u mužů starších 25 let se zvýšila.

Litva

Ekonomická aktivity žen ve věku od 30 do 49 let a mužů starých 40-49 let s nízkou úrovní kvalifikace poklesla (u žen šlo o pokles statisticky významný).

Míra ekonomické aktivity žen ve věku od 25 do 29 let se střední nebo vysokou kvalifikací se zvýšila, a to ze 70 % na 78 % u žen s kvalifikací ISCED 3 a z 87 % na 93 % u žen s kvalifikací ISCED 5. Zdá se přitom, že mladší ženy se snaží rodinné povinnosti kombinovat se zaměstnáním anebo aspoň hledají zaměstnání.

Polsko (údaje pouze za rok 1998)

Míra ekonomické aktivity žen s nízkou úrovní kvalifikace je významně nižší ve srovnání s muži na téže úrovni kvalifikace. U osob s vysokou kvalifikací je však míra ekonomické aktivity mužů i žen podobná.

Rumunsko

Míra ekonomické aktivity žen s nízkou kvalifikací je významně nižší než u mužů na téže úrovni kvalifikace. U osob s vysokou úrovní dosaženého vzdělání však rozdíl mezi muži a ženami v daném ohledu mizí. Ve srovnání s rokem 1997 byla v roce 1998 celková míra ekonomické aktivity obyvatelstva poněkud nižší.

Slovenská republika

Míra ekonomické aktivity žen ve věku od 25 do 29 let s nízkou nebo střední úrovní dosaženého vzdělání poklesla v průměru o 10 %, zatímco u žen s vyšším vzděláním se zvýšila. Vysoká úroveň vzdělání také ženy stimuluje k aktivnějšímu úsilí o nalezení zaměstnání záhy po získání odborné kvalifikace. U žen ve věku od 30 do 39 let však míra ekonomické aktivity bez ohledu na úroveň dosaženého vzdělání klesá. Svědčí to o tom, že stále více žen dává přednost nejprve zajištění určitého pracovního postavení a teprve později zakládají rodinu.

Slovinsko

U mužů i žen starších 40 let s nízkou úrovní dosaženého vzdělání a u žen ve věku od 30 do 39 let se míra ekonomické aktivity zvýšila. U obyvatelstva se střední úrovní kvalifikace se míra ekonomické aktivity ve srovnání s rokem 1997 nezměnila, a u žen ve věku od 30 do 49 let s vysokou úrovní kvalifikace poklesla.

Ekonomická aktivita obyvatel ve věku 25-29 a 30-39 let

Kolem 20 % osob v pracovně nejlepších letech, avšak s nízkou kvalifikací, je ekonomicky neaktivních.

Jak je patrné z grafu A3.3, míra ekonomické aktivity obyvatel v zemích střední a východní Evropy ve věku od 25 do 29 a od 30 do 39 let ani zdaleka nedosahuje 100 %. Významný podíl osob, o nichž by se dalo říci, že jsou v "pracovně nejlepších letech", patří mezi ekonomicky neaktivní.¹⁵

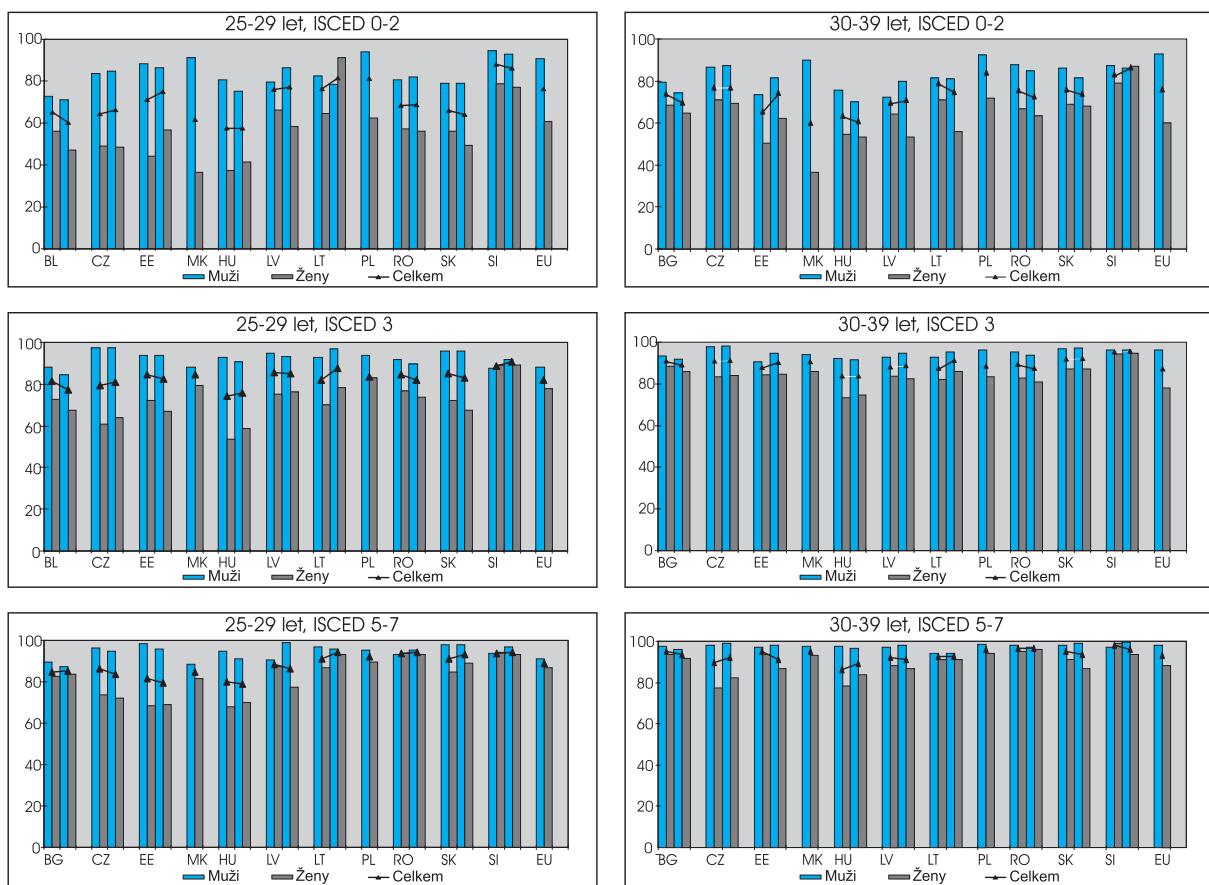
V roce 1998 se podíl ekonomicky neaktivních mezi obyvateli s nízkou kvalifikací (ISCED 0-2) pohyboval ve věkové skupině 25-29letých mezi 42 % v Maďarsku a 19 % v Polsku, ve věkové skupině 30-39letých mezi 39 % v Maďarsku a 16 % v Polsku.

U osob se střední úrovní kvalifikace (ISCED 3) se míra ekonomické neaktivity ve věkové skupině 25-29letých pohybovala mezi 23 % v Bulharsku, 24 % v Maďarsku a 9 % ve Slovinsku. V EU činila míra ekonomické neaktivity v obou zmíněných věkových skupinách u osob s nízkou nebo střední kvalifikací průměrně kolem 24 % (1999).¹⁶ U osob s vysokou kvalifikací (ISCED 5-7) se míra ekonomické neaktivity ve věkové skupině 25-29letých pohybovala v roce 1998 v zemích střední a východní Evropy od 20 % v Estonsku, 21 % v Maďarsku až k pouhým 6 % v Litvě, Rumunsku a Slovinsku; v témže roce činil průměr v EU 11 %. Ve věkové skupině 30-39letých byla míra neaktivity u osob s vysokou kvalifikací v zemích střední a východní Evropy podobná průměrnému podílu za EU (7 %).

¹⁵ Jako ekonomicky neaktivní jsou definovány osoby, které nejsou zařazeny mezi zaměstnané nebo nezaměstnané. Míra neaktivity = 100 % minus míra aktivity.

¹⁶ Přesná čísla jsou uvedena v příloze - tabulka A3.2.

Graf A3.3 Míra ekonomické aktivity (%) podle úrovně dosaženého vzdělání ve věkových skupinách 25-29 a 30-39 let

Vývoj ekonomické neaktivity u mužů s nízkou kvalifikací ve věku od 25 do 49 let vykazuje v zemích střední a východní Evropy obdobný trend jako v členských zemích EU.¹⁷ Jedním z důvodů vysoké míry ekonomické neaktivity u mladých lidí (zejména ve věkové skupině 25-29letých) by sice mohla být jejich účast na vzdělávání a odborné přípravě, lidé s nízkou kvalifikací však obvykle ve studiu nepokračují.

Pokles ekonomické aktivity u osob ve věku od 30 do 39 let s nízkou kvalifikací lze vysvětlit celou řadou příčin. V Bulharsku, v Rumunsku, v České a ve Slovenské republice jsou údaje o míře ekonomické aktivity ovlivněny značným výskytem ekonomické neaktivity u příslušníků etnických menšin (zčásti následkem velmi nízké úrovně dosaženého vzdělání). Nízkou míru ekonomické aktivity u mladých žen ve srovnání s muži lze vysvětlit tím, že očekávají narození dítěte anebo pečují doma o děti. Pokud jde o muže, lze předpokládat, že mají potíže s dosažením takového výdělku, s jakým by stálo za to vstupovat do zaměstnání. Mnozí muži ve věku od 20 do 30 let proto opouštějí oficiální ekonomiku a vydělávají si různými neoficiálními cestami.¹⁸

¹⁷ Employment in Europe. 1996. Directorate-General for Employment, Industrial Relations and Social Affairs.

¹⁸ Employment in Europe. 1996. Directorate-General for Employment, Industrial Relations and Social Affairs.

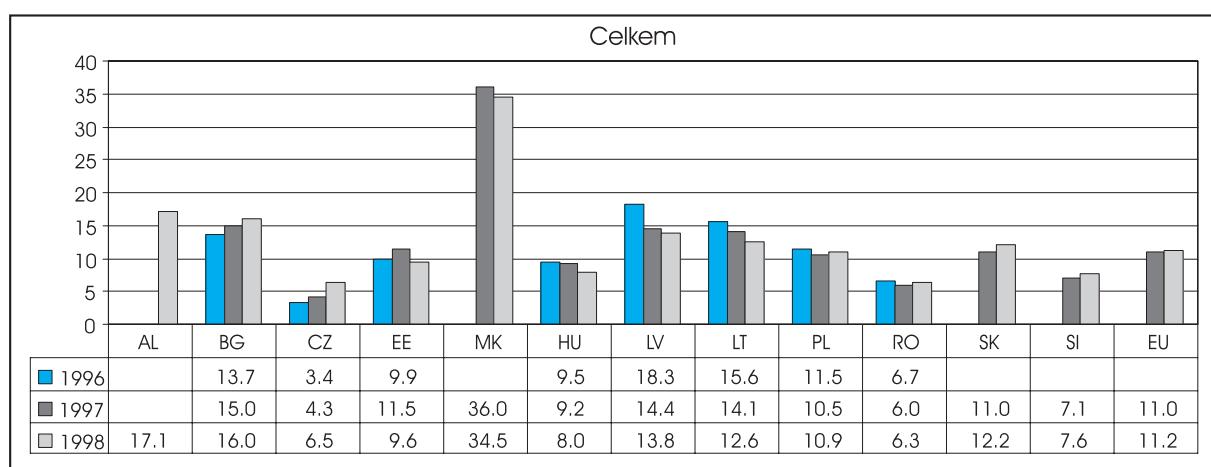
4. Nezaměstnanost v letech 1996-1998

V období 1996-1998 byla úroveň nezaměstnanosti v jednotlivých zemích střední a východní Evropy různá. V roce 1998 byla míra nezaměstnanosti nejnižší v Rumunsku (6,3 %) a v České republice (6,5 %), nejvyšší v Bývalé jugoslávské republice Makedonii (34,5 %) a v Bulharsku (16 %). Průměr za členské země EU v roce 1999 činil 9,6 % (viz *tabulka A4.1*). Číselné údaje o nezaměstnanosti je však třeba interpretovat opatrně vzhledem k existenci "skryté zaměstnanosti"¹⁹, která se v mnoha zemích střední a východní Evropy neustále rozmáhá. V Rumunsku je například většina dělníků uvolněných z průmyslového sektoru nucena hledat si zaměstnání nebo pracovat samostatně v zemědělském sektoru. Rozmanité a někdy značně specifické faktory (státní regulace předčasného odchodu do důchodu, nízká produktivita v průmyslu, prudký růst "stínové" ekonomiky, silná vnitřní fluktuace v souboru nezaměstnaných atd.) se podílely v České republice na vytváření situace, kdy nezaměstnanost zůstávala na nízké úrovni.²⁰

Růst nezaměstnanosti vyvolaný urychlením privatizace a restrukturalizací, zejména v důlním, chemickém a petrochemickém průmyslu²¹ v Rumunsku a novou fází deindustrializace v České republice, se projeví ve statistických údajích za rok 1999.

V období 1996-1998 se ve střední a východní Evropě míra nezaměstnanosti snižovala v Maďarsku, v Lotyšsku a v Litvě a stoupala v Bulharsku, v České republice, ve Slovenské republice a ve Slovensku. V Estonsku, v Polsku a v Rumunsku se úroveň nezaměstnanosti nezměnila (viz *graf A4.1*, a přesná čísla v příloze - *tabulka A4.1*).

Graf A4.1 Míra nezaměstnanosti v zemích střední a východní Evropy v letech 1996-1998 a v EU v letech 1998-1999

¹⁹ Background Studies for the Employment Policy Reviews of the EU for acceding countries. European Training Foundation (Directorate-General for Employment and Social Affairs) 1999-2000.

²⁰ Central European countries' employment and labour market review, No. 1, 1999.

²¹ National Observatory Country report - Romania, 1999.

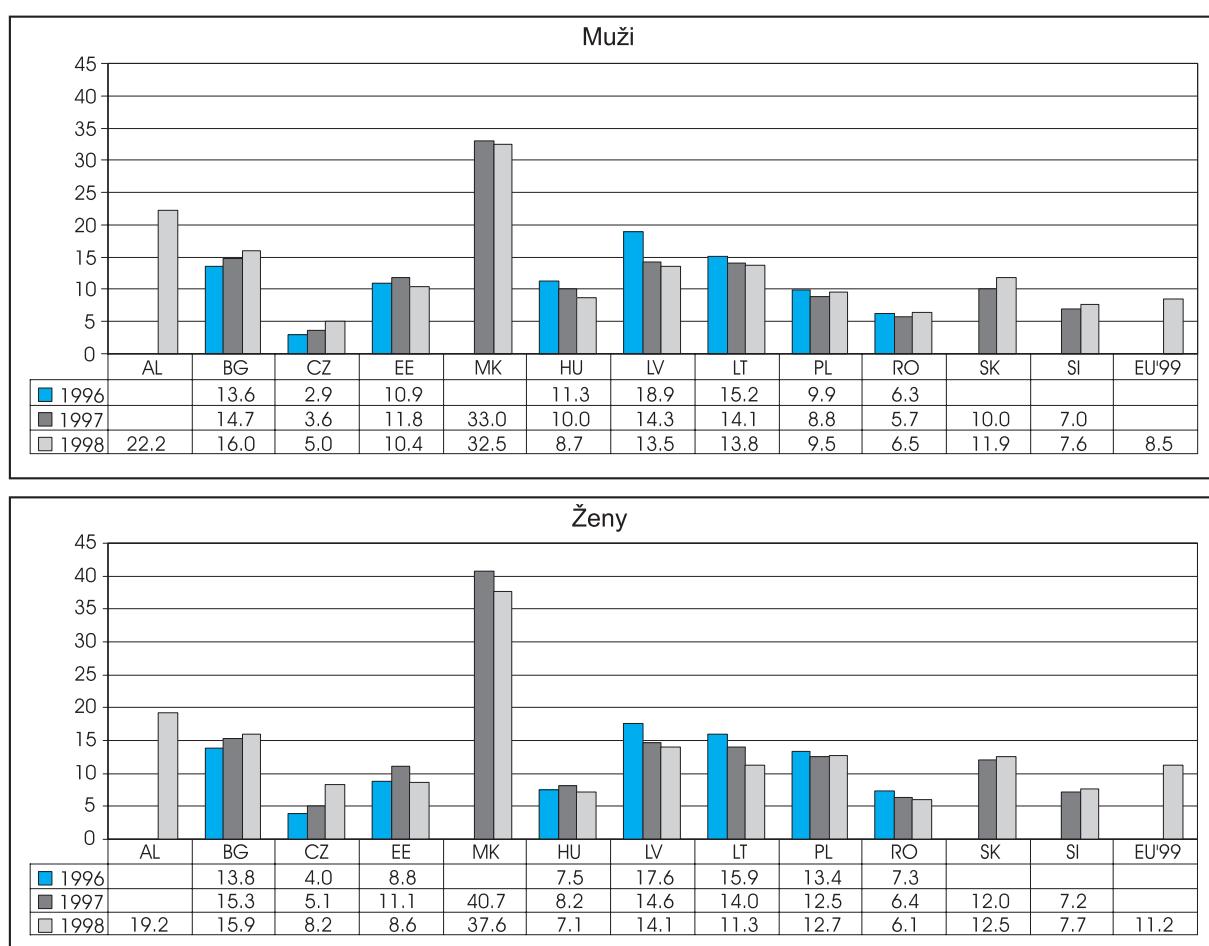
Míra nezaměstnanosti v Bulharsku, mezi kandidátskými zeměmi v roce 1998 nejvyšší, byla blízká míře nezaměstnanosti ve Španělsku (15,7 %), nejvyšší mezi členskými státy EU.

Změny v nezaměstnanosti mužů a žen

V období 1996-1998 zůstávala míra nezaměstnanosti mezi ženami vyšší než mezi muži v České republice, v Bývalé jugoslávské republice Makedonii, v Lotyšsku, v Polsku a ve Slovenské republice (viz graf A4.2). Mezi kandidátskými zeměmi vykazovalo nejvyšší míru nezaměstnanosti žen Bulharsko (15,9 %). V České republice, Estonsku, Maďarsku, Rumunsku a Slovinsku míra nezaměstnanosti žen nepřesahovala v roce 1998 průměrnou úroveň za EU (11,2 %).

V Litvě se v období 1996-1998 nezaměstnanost mezi ženami snižovala rychleji než mezi muži. V Rumunsku se u mužů míra nezaměstnanosti proti roku 1997 zvýšila, naproti tomu nezaměstnanost žen klesla na 6,1 %, což je nejnižší úroveň ze všech zemí střední a východní Evropy. Tento nález by se však neměl rovnou interpretovat jako projev zvýšené zaměstnanosti žen. Ve skutečnosti naopak v Estonsku a v Rumunsku ekonomická aktivita žen klesá, což lze chápat jako jistý doklad toho, že ženy jsou neaktivní (tj. neucházejí se o zaměstnání).

Graf A4.2 Míra nezaměstnanosti mužů a žen, 1996-1998

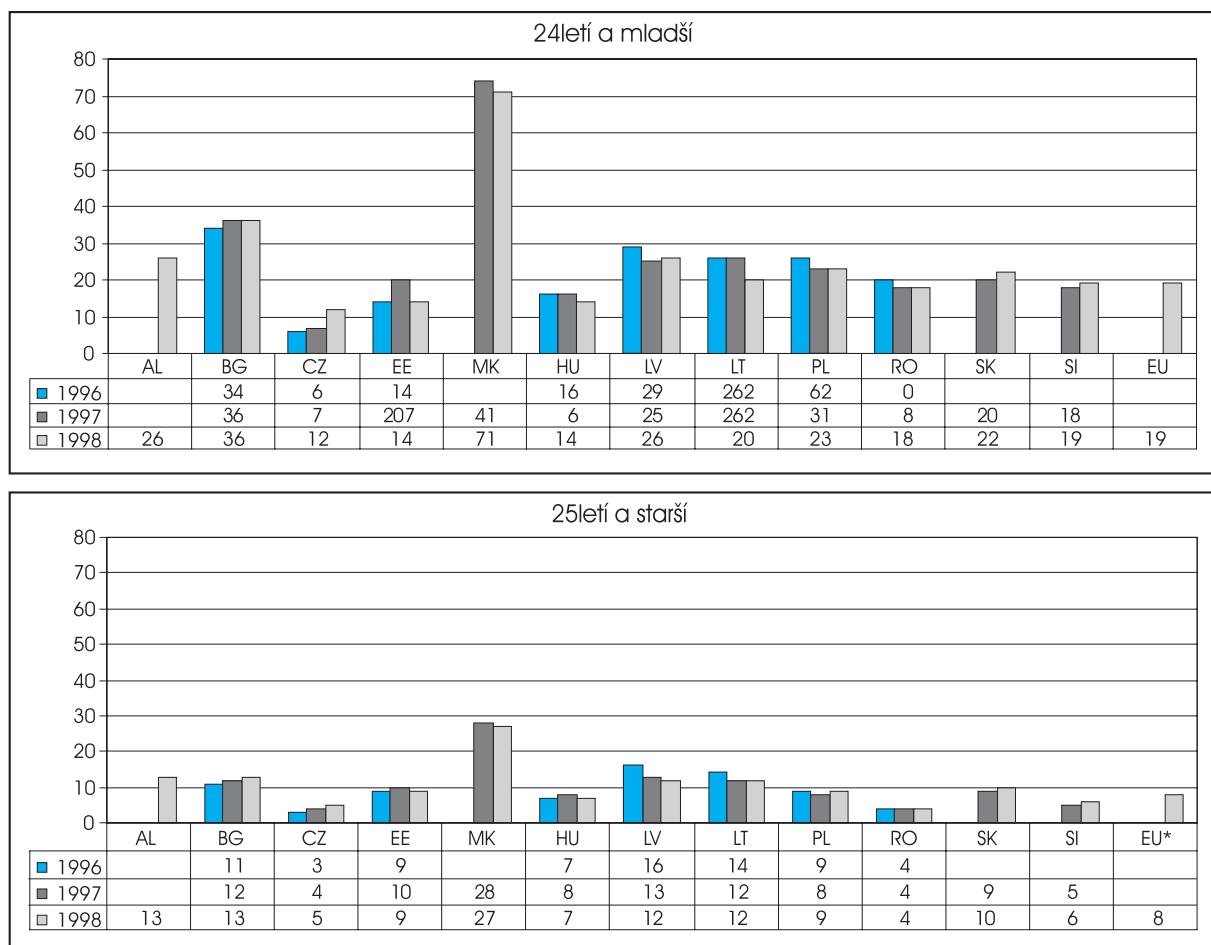
Nezaměstnanost podle věkových skupin

V zemích střední a východní Evropy jsou mladí lidé vesměs postiženi nezaměstnaností více než ostatní. V období 1995-1998 zůstávala míra nezaměstnanosti mladých lidí pod 24 let ve srovnání se staršími v průměru dvojnásobná (viz graf A4.3).

V roce 1998 byl rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi oběma uvedenými věkovými kategoriemi největší v Rumunsku (4,4krát) a ve Slovinsku (3,1krát), nejmenší byl v Estonsku (1,6krát) a v Litvě (1,7krát). V členských zemích EU byla míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15-24letých průměrně 2,2krát větší než mezi osobami ve věku od 25 let a dosáhla v roce 1999 18,5 %.

V České republice se míra nezaměstnanosti mezi mladými ve srovnání s rokem 1996 prudce (dvojnásobně) zvýšila a dosáhla 12 %. Toto číslo je však pořád ještě mezi zeměmi střední a východní Evropy nejnižší a blíží se úrovni ve Spojeném království (13,6 %) a v Dánsku (10 %).

Graf A4.3 Míra nezaměstnanosti u mladých lidí ve věku 15-24 let a u osob ve věku 25 let a starších, 1996-1998

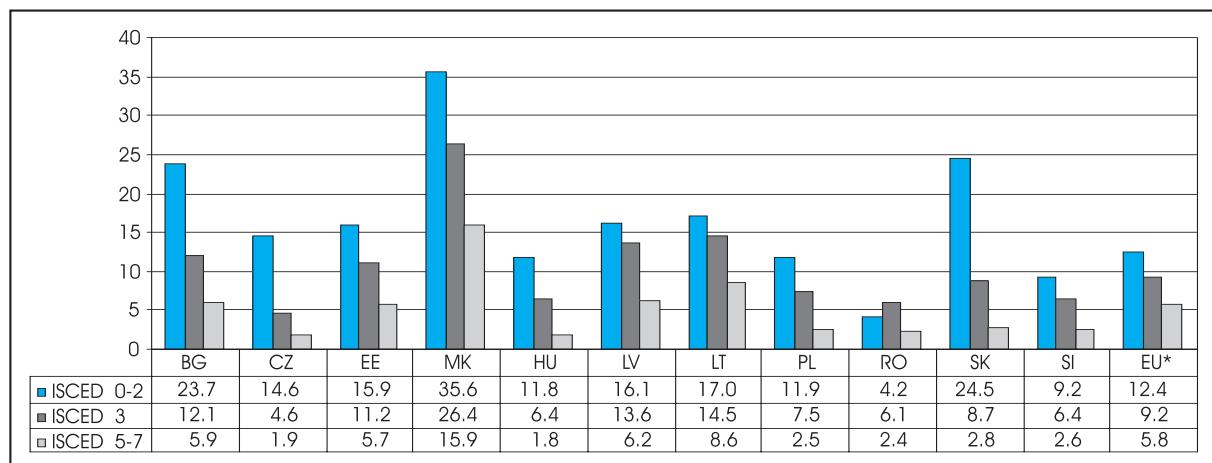
Vedle krajně vysoké míry nezaměstnanosti mezi mladými v Bývalé jugoslávské republice Makedonii (71 %, 1998) byla nezaměstnanost mezi mladými vysoká také v Bulharsku (36 %). Byla však jen mírně vyšší než v Itálii (33 %), která má nejvyšší míru nezaměstnanosti mladých lidí ze všech členských zemí EU. V Polsku se míra nezaměstnanosti mezi mladými lidmi neměnila, v Lotyšsku, ve Slovenské republice a ve Slovinsku se mírně zvýšila. K významnému poklesu nezaměstnanosti mezi mladými došlo v Estonsku a v Litvě, a do jisté míry též v Maďarsku. Bylo to spíše důsledkem prodloužení doby strávené ve vzdělávacím systému (a tím neúčasti na trhu práce) než růstu zaměstnanosti. Potíže se vstupem na trh práce přiměly v některých případech mladé lidi k tomu, aby emigrovali anebo aby zůstali ve škole delší dobu než zamýšleli, dokud se situace na trhu práce nezlepší.²²

Nezaměstnanost a dosažené vzdělání

Zdá se, že v populaci jako celku existuje ve většině zemí souvislost mezi mírou nezaměstnanosti a dosaženým vzděláním (*graf A4.4*). Přesné údaje jsou obsaženy v příloze v tabulce A4.2.

Platí to pro většinu zemí střední a východní Evropy vyjma Rumunska i pro většinu členských zemí EU s výjimkou Řecka, Španělska a Portugalska, kde byla míra nezaměstnanosti u lidí s nízkou úrovní vzdělání a odborné přípravy nižší než u lidí se střední úrovní vzdělání. Vysoká úroveň dosaženého vzdělání není vždy zárukou pro získání zaměstnání a nechrání před občasnou nezaměstnaností. Přesto nelze popřít, že dosažení vysoké úrovně vzdělání poskytuje na trhu práce zřetelný náskok vůči konkurentům.

Graf A4.4 Míra nezaměstnanosti mezi 25-59letými podle úrovně dosaženého vzdělání

²² Background study for the Employment policy review - Bulgaria, 1999.

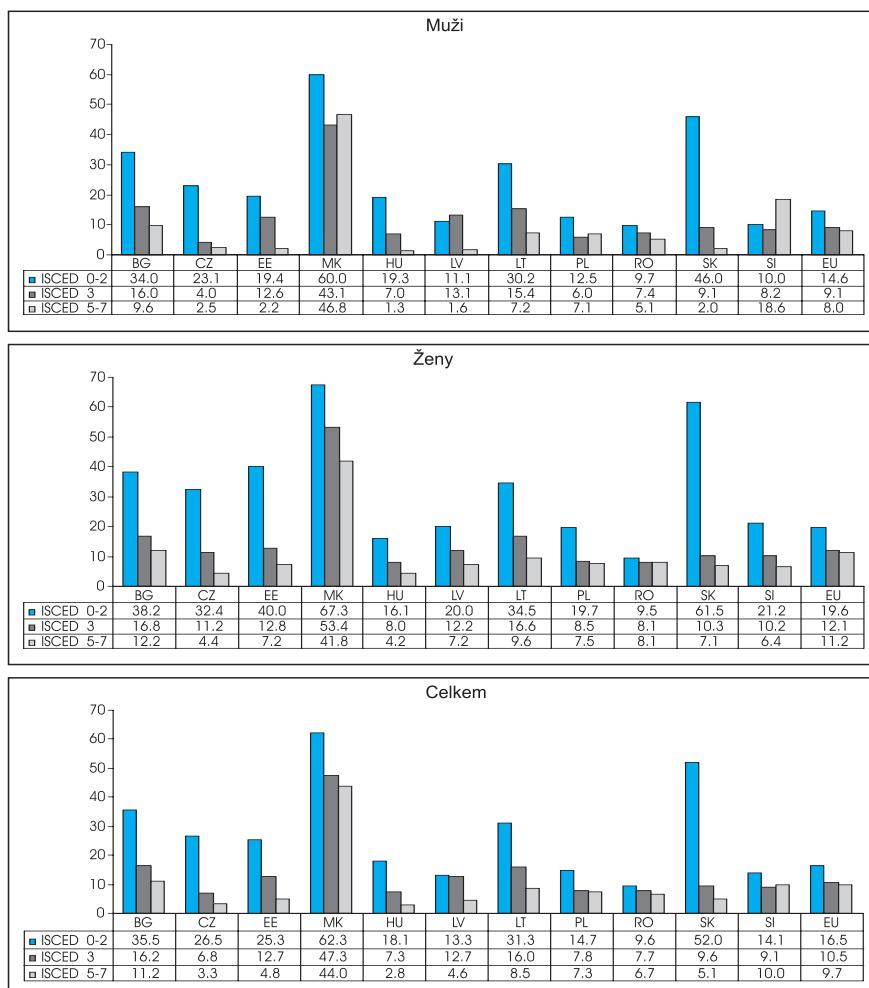
Vývoj nezaměstnanosti mezi dospělými mladého věku (25-29 let)

Významně vyšší míra nezaměstnanosti u mladých osob (25 -29 let) s nízkou úrovní vzdělání, zaznamenaná v roce 1998 (Bulharsko, Česká republika, Estonsko, Litva, Maďarsko a Slovenská republika) ukazuje se, že tato věková skupina měla méně příležitostí k získání přijatelného zaměstnání než stejně starí se střední nebo vyšší úrovní vzdělání (*graf A4.5*).

V Polsku a ve Slovinsku byla situace poněkud odlišnější v tom, že příležitosti pro získání zaměstnání byly pro osoby se středním a s vyšším vzděláním velmi podobné. V Lotyšsku mělo naopak na trhu práce střední vzdělání stejnou hodnotu jako nízké vzdělání.

Pokud jde o nezaměstnanost mládeže, existují také rozdíly mezi muži a ženami. Ve všech zemích střední a východní Evropy kromě Rumunska závisí míra nezaměstnanosti mladých žen velmi silně na jejich vzdělání (viz *graf A4.5*). V Polsku byl rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi ženami se středním a s vyšším vzděláním poměrně malý a podobný jako u průměrné míry nezaměstnanosti mladých žen v EU. Stojí za zmínu, že podíl nezaměstnaných žen se středním vzděláním byl dvojnásobný oproti podílu u žen s vysokou kvalifikací. Dá se však očekávat, že poptávka po pracovních silách se střední kvalifikací se bude zvyšovat v souvislosti s rozvojem takových odvětví, jako je turistika, bankovnictví a jiné služby.

Graf A4.5 Míra nezaměstnanosti mezi 25-29letými podle úrovně dosaženého vzdělání v roce 1998

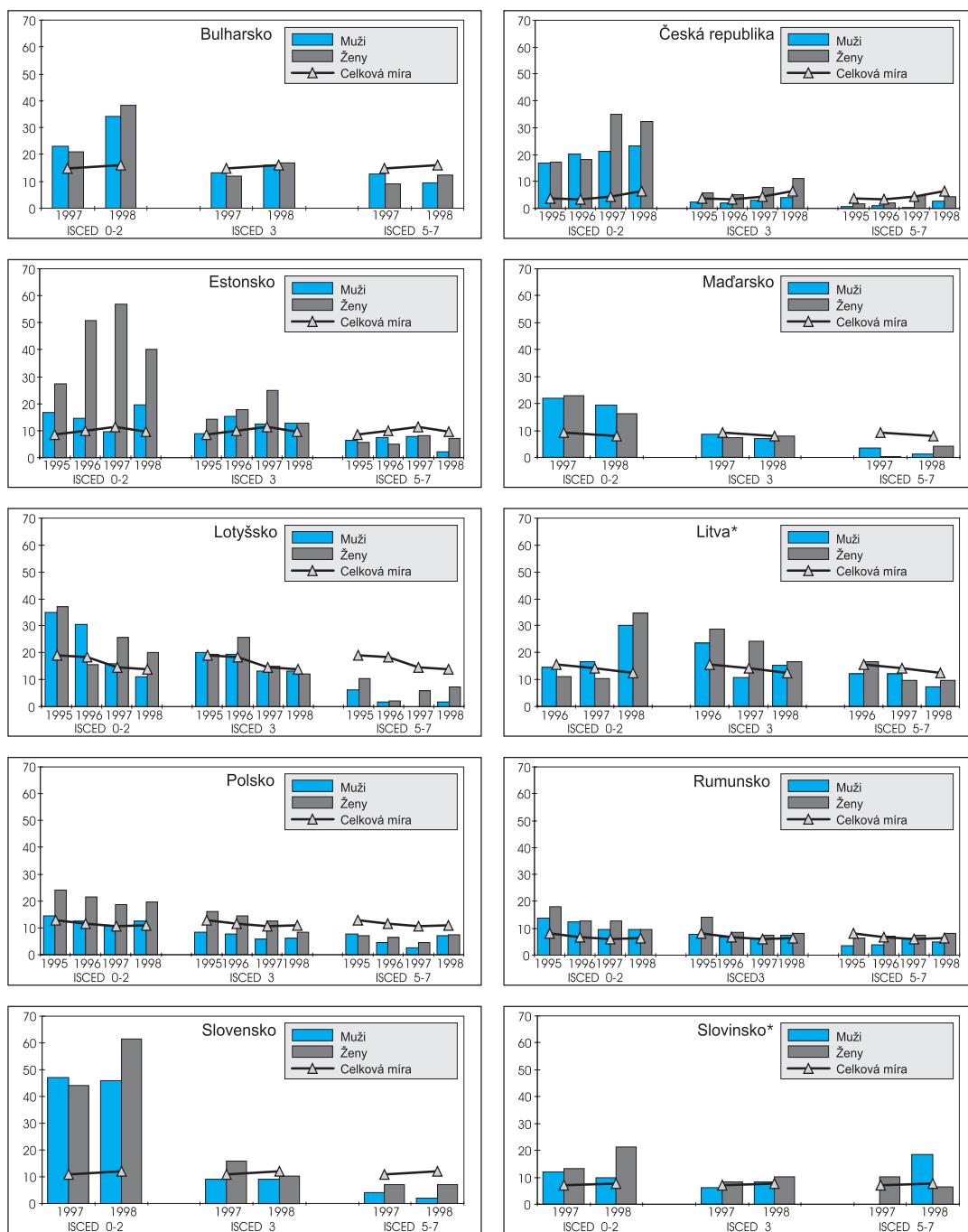

V roce 1998 byla v Bývalé jugoslávské republice Makedonii, v Polsku a ve Slovinsku míra nezaměstnanosti mladých mužů (25-29letých) s vysokou kvalifikací vyšší, než míra nezaměstnanosti mladých mužů se střední kvalifikací. Ve Slovinsku byla dokonce míra nezaměstnanosti mužů s vysokou kvalifikací výrazně vyšší než mužů s nízkou kvalifikací. Bylo by možno vysvětlit odlišnou délkou přechodu ze školy do zaměstnání (rozdíl o jeden až dva roky). Dalším důvodem by mohla být technologická zaostalost průmyslu brzdící poptávku po vysoko odborných pracovních silách. Navíc mladí lidé s vysokou kvalifikací často dávají přednost nezaměstnanosti před zaměstnáním poskytujícím málo příležitostí k plnému využití získaných vědomostí a dovedností. Což ovšem naznačuje, že trh práce má s absorbováním vzrůstajícího počtu vzdělaných lidí potíže.

V Lotyšsku byli mladí muži se střední kvalifikací ohroženi nezaměstnaností více než mladí muži s nízkou kvalifikací. Naproti tomu v České republice byla míra nezaměstnanosti u mladých lidí (mužů i žen) s nízkou kvalifikací až pětkrát vyšší než u mladých lidí se střední kvalifikací. Krajně vysokou míru nezaměstnanosti u mladých lidí s nízkou kvalifikací na Slovensku lze vysvětlit nadprůměrným zastoupením romské populace v této skupině.

Vývoj nezaměstnanosti mladých lidí (25-29letých) podle úrovně dosaženého vzdělání ve srovnání s celkovou nezaměstnaností ukazuje *graf A4.6*. V období 1996-1998 se rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi mladými lidmi s nízkou a s vysokou kvalifikací zvyšoval; zároveň, avšak méně významně, se zvyšoval také rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi mladými se střední a s vysokou kvalifikací.

Graf A4.6 Vývoj míry nezaměstnanosti mezi 25-29letými podle úrovně dosaženého vzdělání s vývojem celkové nezaměstnanosti v zemích střední a východní Evropy

* Vzhledem k malému rozsahu výběrového souboru je o hrubý, nesplňitelný odhad

Část B

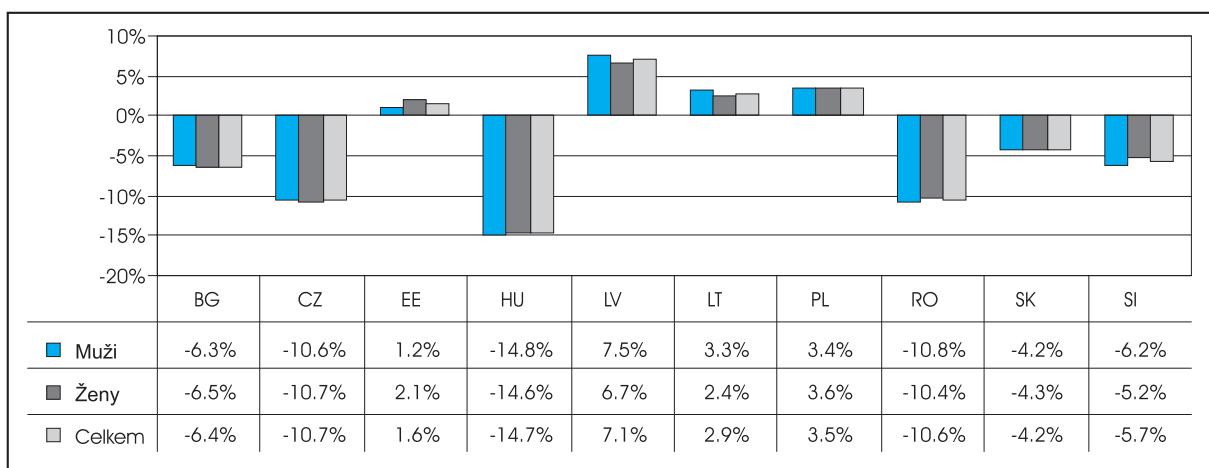
1. Demografie

Ve většině zemí střední a východní Evropy docházelo v období 1990-1998 k soustavnému snižování porodnosti, zvyšování úmrtnosti, poklesu emigrace aktivní populace (zejména mladých a vysoce kvalifikovaných spolu s jejich rodinami) a k celkovému stárnutí populace.²³

Demografické trendy týkající se obyvatel školního věku jsou významným zdrojem informací důležitých pro plánování rozvoje školství. Údaje předkládané v této zprávě se soustřeďují na věkovou kategorii 14-19letých, protože ve většině zemích střední a východní Evropy základní školní docházka končí v 15 letech (podrobnější informace poskytují v tomto ohledu názorná schémata vzdělávacích systémů jednotlivých zemí střední a východní Evropy, obsažená v Příloze 1). Při dosažení tohoto věku si mladí lidé musí zvolit úroveň a typ svého dalšího vzdělávání - zda se vydají spíše akademickou cestou na vyšší sekundární škole všeobecného zaměření, anebo cestou odborného vzdělávání a přípravy.

Následkem demografických procesů probíhajících v zemích střední a východní Evropy se podíl obyvatel ve věku od 14 do 19 let v období 1995 - 1998 snížil v průměru o 9 % (viz graf B1.1 Změna v počtu 14-19letých v roce 1998 ve srovnání s rokem 1995).

Graf B1.1 Změna v počtu 14-19letých v roce 1998 ve srovnání s rokem 1995

Pokles počtu 14-19letých během tříletého období byl zvlášť výrazný v Maďarsku, v České republice a v Rumunsku. Pouze v baltských státech (zejména v Lotyšsku) a v Polsku se počet mladých lidí zvyšoval. Tento vývoj je třeba brát v úvahu v souvislosti s poskytováním příležitostí k odborné přípravě mladých lidí a s jejich dostupností. Pro zlepšení vyhlídek mladých lidí na pracovní uplatnění během přechodu ze školy do praktického života bude patrně zapotřebí uskutečnit některá specificky zaměřená opatření. V EU započal obdobný proces již v roce 1975.

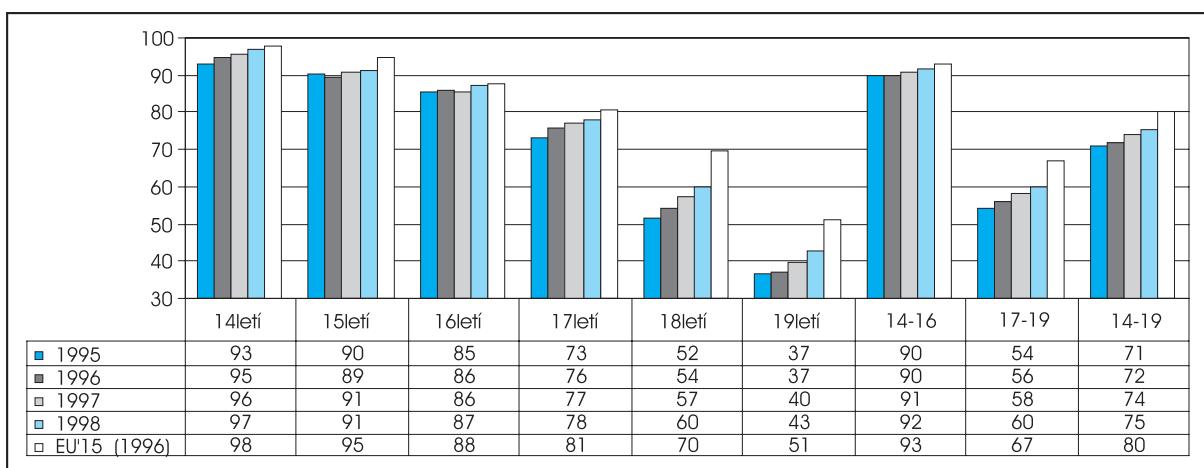
²³ Podkladové studie o situaci na trhu práce a institucích trhu práce (Background Studies for Employment Policy Reviews) za jednotlivé země. Zprávy národních observatoří jednotlivých zemí.

2. Účast mladých lidí na vzdělávání a odborné přípravě

Počátkem 90. let, od začátku transformačního procesu začala většina zemí střední a východní Evropy s rozsáhlou přestavbou vzdělávacího systému odpovídající probíhajícím socioekonomickým změnám. Programy EU Phare reformy odborného vzdělávání a přípravy zahájené v zemích střední a východní Evropy v letech 1994-1995, dodaly poté reformnímu procesu další mohutný impuls.

V období 1995-1998 se účast mladých lidí ve věku 14-19 let na vzdělávání a odborné přípravě ve většině zemí střední a východní Evropy každým rokem zvyšovala (viz graf B2.1 Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě (%) mezi 14-19letými, 1995-1998 - průměr za kandidátské země střední a východní Evropy a za EU).

Graf B2.1 Míra účasti na vzdělávání a přípravě (%) mezi 14-19letými, 1995-1998 – průměr za kandidátské země střední a východní Evropy

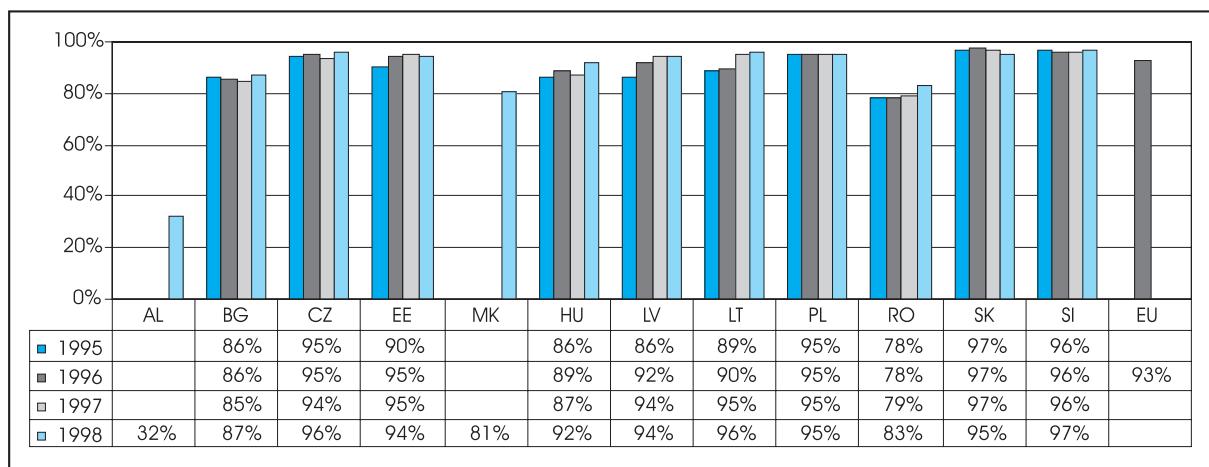
V každé věkové skupině v těchto zemích byla ovšem průměrná účast na vzdělávání a odborné přípravě stále ještě nižší než průměrná účast v EU, i když se rozdíl již stírá. V Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Polsku a Slovinsku již průměrná účast na vzdělávání a odborné přípravě ve věkových skupinách 14-16, 17-19 a 14-19letých přesahovala průměr za EU (nemusí to však platit o každém jednotlivém ročníku) (viz tabulka B2.1 v Příloze 3). Výjimku z tohoto obecného trendu mezi státy střední a východní Evropy představuje v tomto ohledu Albánie, která by měla být posuzována samostatně. V roce 1998 se tam vzdělávání a odborné přípravy zúčastnilo z mladých lidí ve věku 14-19 let pouze 25 %. Tato nízká účast souvisí s tím, že povinná školní docházka trvá v Albánii kratší dobu než v jiných státech. Důvodem nízké účasti by mohly být rovněž špatné životní podmínky v Albánii²⁴ a s tím souvisící snaha mládeže nalézt zaměstnání a přispět tím ke zvýšení rodinného příjmu. Sociálně ekonomické podmínky tudíž ovlivňují sociálně vzdělávací příležitosti albánských dětí.

V účasti mladých lidí ve věku 14-16 let na vzdělávání se jednotlivé země střední a východní Evropy navzájem liší; v roce 1998 se míra účasti pohybovala od 81 % (Bývalá jugoslávská republika Makedonie) přes 83 % (Rumunsko) až k 96 % (Slovinsko) (viz graf B2.2 Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě mezi 14-16letými, 1995-1998). Takové rozdíly

²⁴ Zpráva "Vocational Education and Training against Social Exclusion in Albania", 2000.

existují přesto, že například v Rumunsku je školní docházka povinná až do 16. roku, zatímco například ve Slovensku je povinná pouze do 15. roku.

Graf B2.2 Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě (%) mezi 14-16letými, 1995-1998

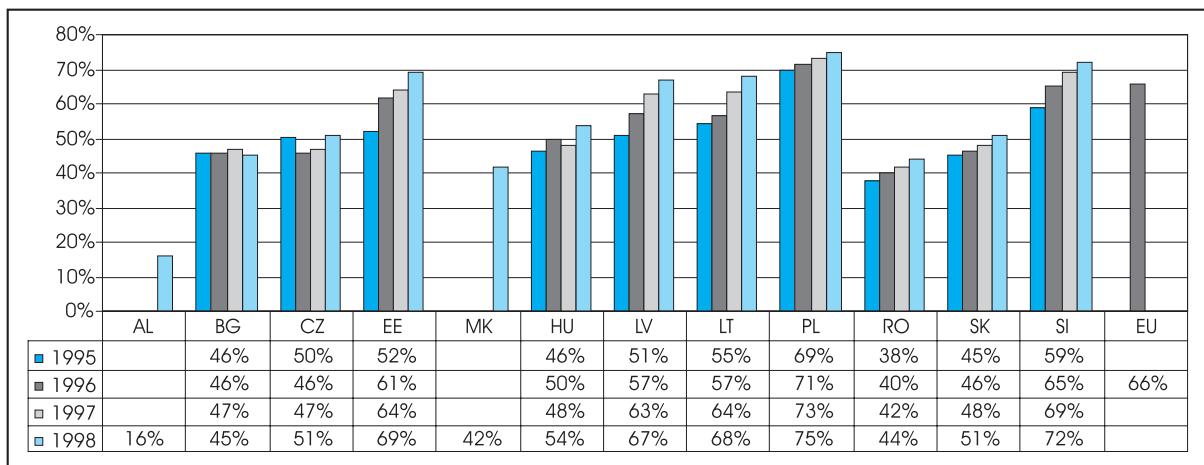
V EU dosahovala v roce 1996 průměrná míra účasti mladých lidí ve věku 14-16 let 93 %, čímž přesahovala průměrnou účast v Albánii, Bulharsku, Bývalé jugoslávské republice Makedonii, v Maďarsku a v Rumunsku. Pokud jde o Rumunsko, je pravděpodobné, že vzhledem ke svízelným ekonomickým podmínkám mnoha rodin, které nejsou s to podporovat děti během studia, bude tam i nadále studovat na středních školách (všeobecného i odborného zaměření) menší podíl mladých lidí než v ostatních zemích střední a východní Evropy, a že tento podíl bude možná ještě dále klesat.

Příčinou klesající účasti na profesním vzdělávání je pravděpodobně menší přitažlivost této formy odborné přípravy, což by mohlo souviset s tím, že se nedáří přizpůsobit vzdělávání potřebám trhu práce, a s pokračující ekonomickou krizí.²⁵ V Bývalé jugoslávské republice Makedonii může na účast mladých lidí na vzdělávání působit vedle ekonomických příčin také tradiční postoj muslimských rodin ke vzdělávání dívek; pokud tam vůbec dívky do školy chodí, účastní se obvykle jen krátkodobých vzdělávacích programů.

Pokud se v letech 1995-1998 účast mladých lidí na vzdělávání zvýšila, týkalo se to zejména věkové skupiny 17-19letých (viz graf B2.3 Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě mezi 17-19letými, 1995-1998); pouze v Bulharsku v této věkové skupině účast mírně poklesla.

²⁵ Modernisation of Vocational Education and Training in the Transition Countries. National Report for Romania, 1999.

Graf B2.3 Míra účasti na vzdělávání a odborné přípravě (%) mezi 17-19letými, 1995-1998

Částečnou příčinou všeobecného zvýšení účasti mladých lidí ve věku od 17 do 19 let na vzdělávání a odborné přípravě je prodloužení doby základního vzdělávání, k němuž došlo v několika zemích a které způsobilo, že mladí lidé setrvávají uvnitř vzdělávacího systému delší dobu než dříve. Další příčinou, proč mladí lidé pokračují ve studiu, by mohla být větší diverzifikace nabídky příležitostí ke vzdělávání a odborné přípravě. Nabídka se rozšířila jak na sekundární úrovni (technicky zaměřená gymnázia a lycea; profesně vzdělávací programy poskytující duální kvalifikaci; různé duální profesně vzdělávací programy, atd.), tak i na postsekundární úrovni (vysokoškolské instituce neuniverzitní úrovně). Dalším důvodem je nesporně i to, že mladí lidé připisují vzdělávání, odborné přípravě a získání vyšší kvalifikace větší hodnotu než dříve, protože si od toho slibují lepší vyhlídky na uplatnění na trhu práce.

3. Mladí lidé mimo vzdělávací systém

Od roku 1989²⁶ se v zemích střední a východní Evropy neuskutečnilo žádné sčítání lidu a bytů. Je proto obtížné zjistit přesný počet dětí, které nechodí do školy. Údaje z úřední evidence sňatků, rozvodů, narození a úmrtí neposkytují v tomto ohledu úplný obraz.

Jistou představu o rozsahu neúčasti na vzdělávání by bylo možno získat analýzou míry účasti podle jednotlivých věkových skupin. Tyto údaje však nepodchycují děti, které nemají stálé bydliště nebo nejsou přihlášeny k pobytu.

Je také třeba brát v úvahu, že v některých státech se konec řádné povinné školní docházky nekryje s koncem základního (nižšího sekundárního) vzdělávání. V Bulharsku, v Maďarsku, v Rumunsku a ve Slovenské republice spadá poslední rok povinné školní docházky až do vyšší sekundární úrovně (viz diagram vzdělávacích systémů v jednotlivých zemích střední a východní Evropy v Příloze 1).

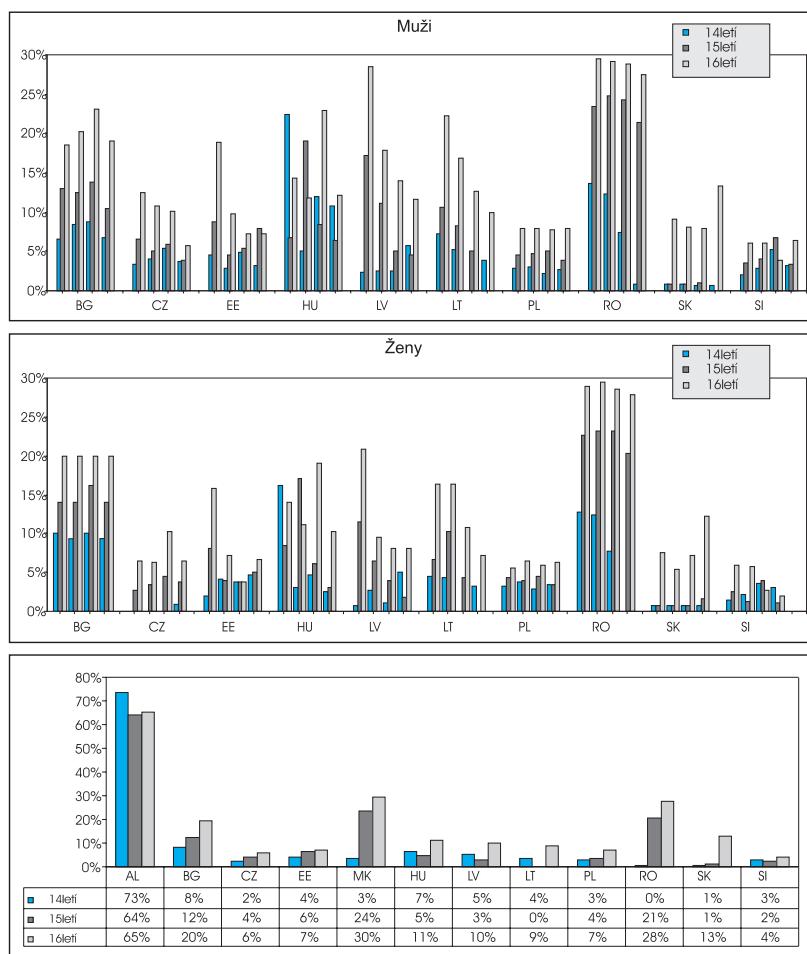
²⁶ V České a ve Slovenské republice od roku 1991.

	AL	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI
Věk při ukončení zákl. školy	14/15	15	16	16	15	15	15/16	16/17	15	14	15	15
Ukončení povinné šk. docházky	14	16	15	16	14	16	16	16	15	16	16	15

Číselné údaje o neúčasti na vzdělávání (viz graf B3.1 *Míra neúčasti na vzdělávání a odborné přípravě mezi 14, 15 a 16letými v zemích střední a východní Evropy, 1998*) ukazují, že v roce 1998 významný počet dětí povinnou školní docházku nedokončil. Situace byla kritická v Albánii, kde ze 14letých nechodily do školy téměř tři čtvrtiny. Mezi 16letými nechodilo v Bulharsku do školy 20 % a v Rumunsku 28 %.

Z analýzy vývojových trendů od roku 1995 do roku 1998 vyplývá, že ve většině zemí se podařilo účast mladých lidí na vzdělávání zlepšit. Míra neúčasti na vzdělávání byla významná v Bulharsku, v Rumunsku a ve Slovenské republice, a to u mužů i u žen. V posledních dvou letech byla míra neúčasti významná také mezi 14letými chlapci v Maďarsku. Ve většině zemí střední a východní Evropy byla míra neúčasti u chlapců průměrně jedenapůlkrát vyšší než u dívek.

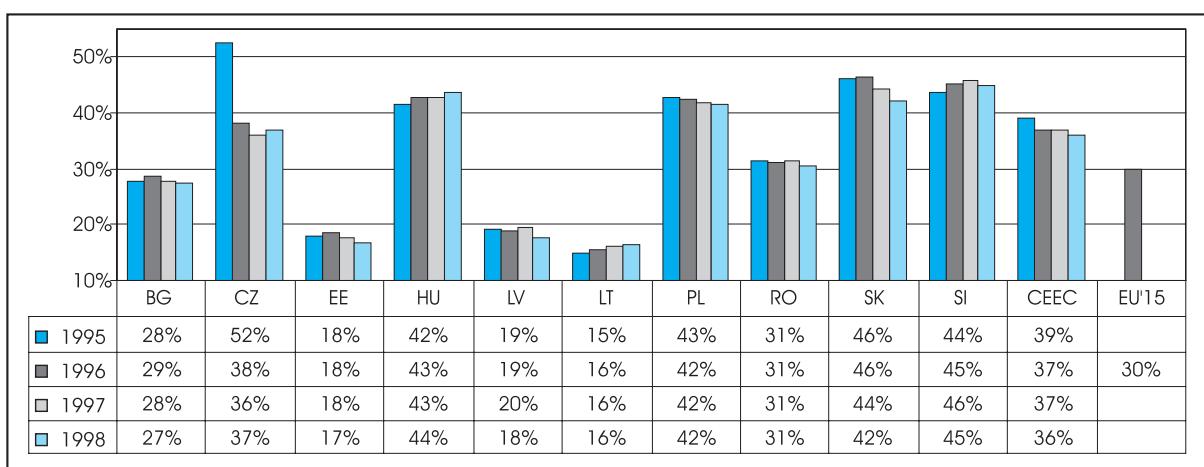
Graf B3.1 Míra neúčasti na vzdělávání a odborné přípravě mezi 14, 15 a 16letými v zemích střední a východní Evropy, 1998

4. Účast mladých lidí na odborném vzdělávání a přípravě

V letech 1995-1998 se ve většině zemí střední a východní Evropy míra účasti mládeže ve věku od 14 do 19 let na odborném vzdělávání a přípravě příliš nezměnila (viz *graf B4.1 Míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě mezi 14-19letými, 1995-1998*). V dané věkové skupině je ve většině těchto zemí míra účasti na tomto druhu vzdělávání vyšší než v průměru za EU (30 %). Přes 40 % dosahuje v Maďarsku, v Polsku, ve Slovenské republice a ve Slovinsku, nižší než 20 % je v baltských státech. Nízká účast v baltských státech není ani tak důsledkem tradiční náklonnosti těchto zemí k vysokoškolskému vzdělání, jako spíše faktu, že po ukončení základního vzdělání je už většině tamějších mladých 16 až 17 let. Nemohou tudíž ve čtrnácti chodit do odborných škol a zařízení pro profesní přípravu.

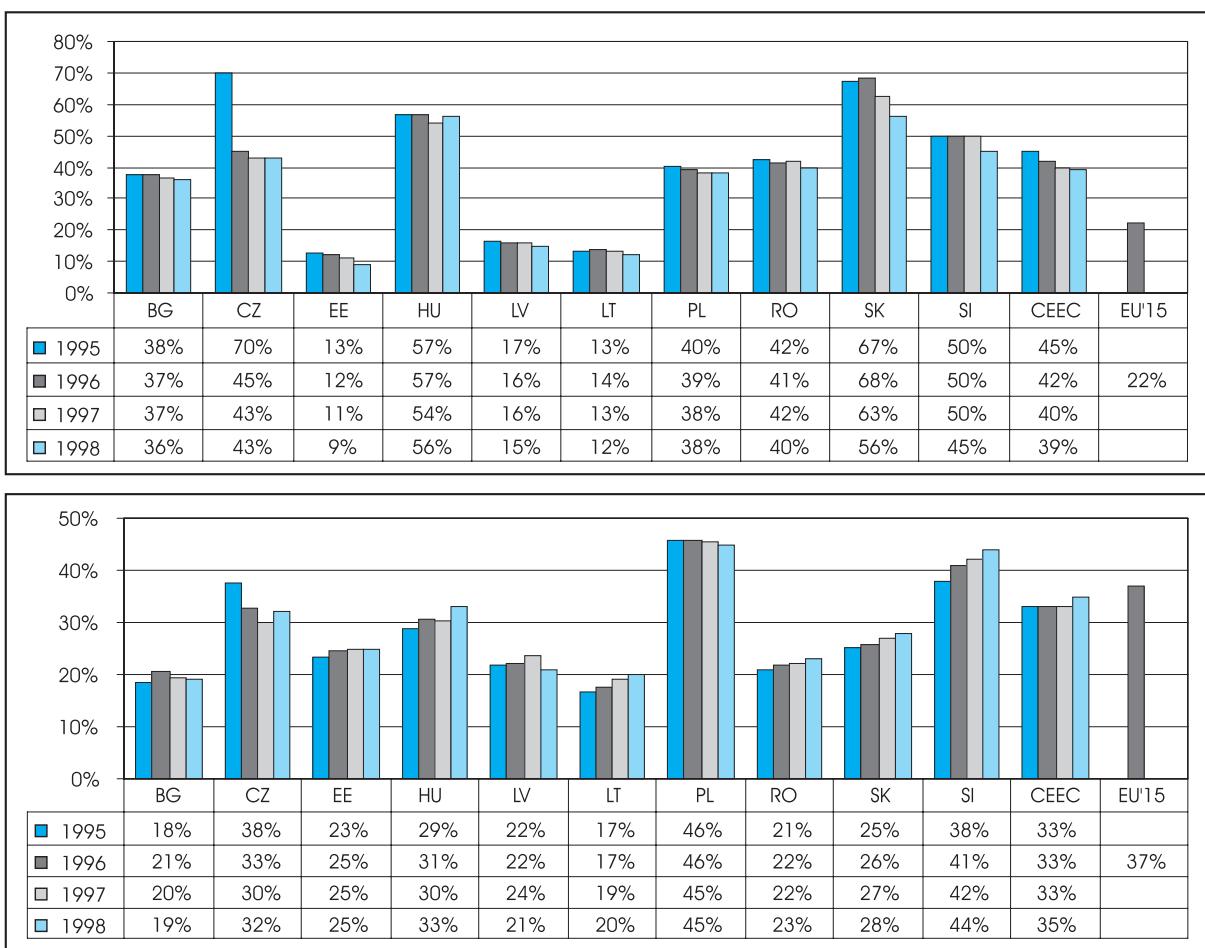
Graf B4.1 Míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě mezi 14-19letými, 1995-1998

V Bulharsku, Estonsku, Litvě, Lotyšsku a v Polsku si mohou mladí ve věku kolem 14 let, kteří netouží po vyšším vzdělání, vybrat mezi základním všeobecným vzděláváním nebo základním odborným vzděláváním na nižší sekundární úrovni (ISCED 2). Toto opatření slouží k tomu, aby mladí lidé bez zájmu o studium neopouštěli školu a raději získali kvalifikaci pro určité (jednoduché) povolání. Občas se tímto opatřením také daří mladé lidi přimět k tomu, aby získali aspoň úplné základní vzdělání. Těchto vzdělávacích programů se účastní jedno až dvě procenta ze 14-19letých (většinou chlapci). Bude však třeba nejprve zhodnotit, zda tyto programy skutečně dosahují svého cíle, tj. zda zúčastněným mladým lidem umožňují dosáhnout základní profesní kvalifikace.

V roce 1998 se v zemích střední a východní Evropy míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě u 14-16letých pohybovala mezi 56 % v Maďarsku a ve Slovenské republice a 9 % v Estonsku (viz *graf B4.2 Míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě mezi 14-16letými a 17-19letými, 1995-1998*).

Graf B4.2 Míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě mezi 14-16letými a 17-19letými, 1995-1998

V roce 1998 dosahovala průměrná míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě mezi 14-16letými v těchto zemích 39 % a byla tudíž významně vyšší než průměrná míra v EU (22 % v roce 1996). Mírný pokles míry účasti na tomto vzdělávání u 14-16letých při současném zvýšení této účasti u 17-19letých, zaznamenaný v posledních letech, lze vysvětlit tím, že v některých zemích se doba základního vzdělávání prodloužila. Ve většině zemí střední a východní Evropy se s odborným vzděláváním a profesní přípravou nejčastěji začíná v 15-16 letech.

Volba pracovní kariéry, na níž závisí i volba vzdělávacího programu - zda bude zaměřen spíše teoreticky nebo prakticky - se obvykle opírá o:

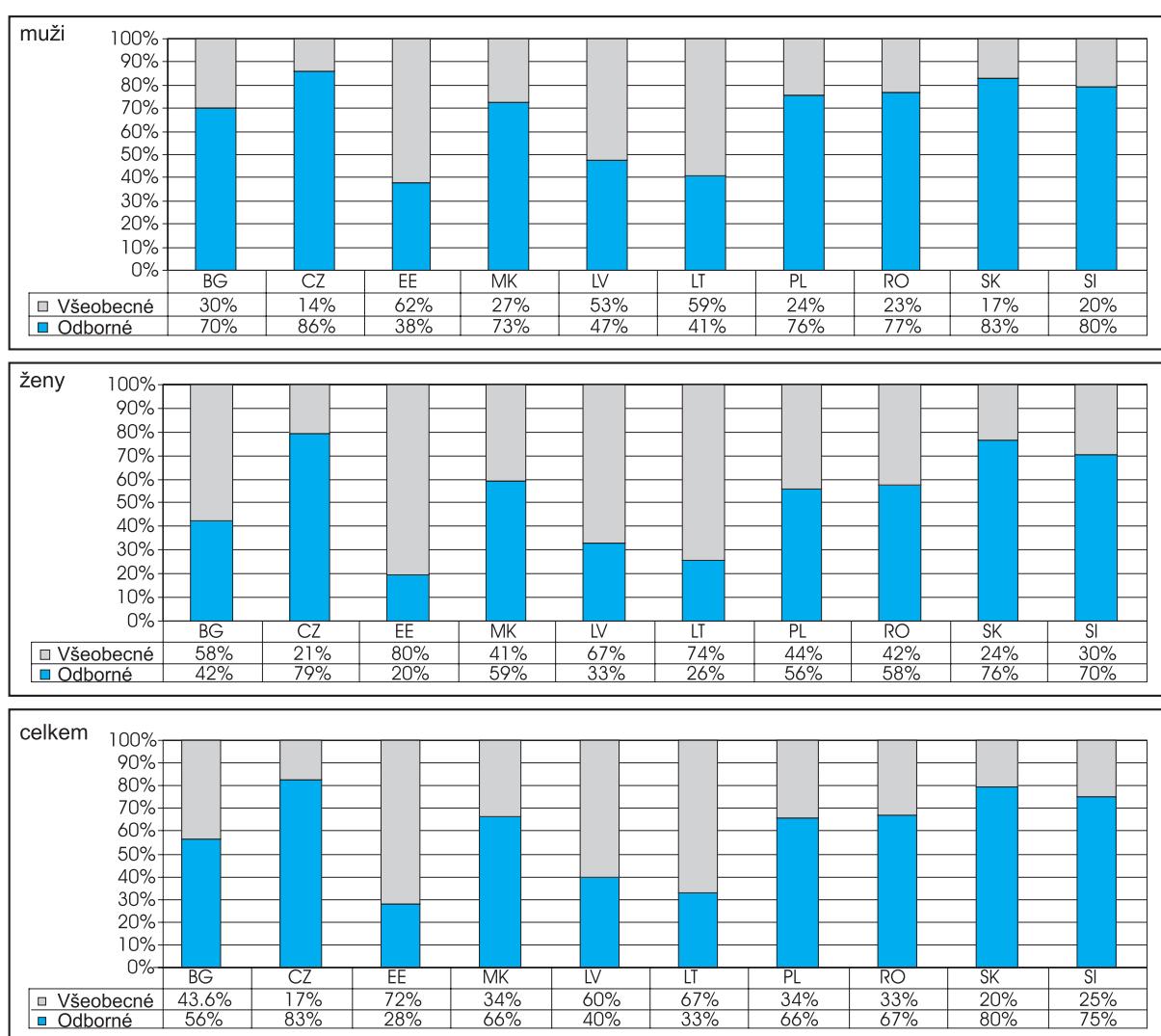
- osobní motivy a aspirace;
- dostupnost příležitostí k profesní přípravě a ke vzdělávacím institucím, které nabízejí různé typy vzdělání pro široký výběr profesí (čehož se ve venkovských oblastech leckdy nedostává);
- finanční schopnost rodin investovat do vzdělávání;
- výhlídky na uplatnění na místním nebo regionálním trhu práce.

Vnější okolnosti tuto volbu leckdy omezují. Stát například nemůže vždy zaručit zcela volný přístup ke všem programům vzdělávání a odborné přípravy.

Kandidátské země v celku nabízejí širokou paletu vzdělávacích příležitostí na vyšší sekundární úrovni všeobecného i odborného zaměření.²⁷

Ve většině zemí střední a východní Evropy (s výjimkou baltských států a v menší míře i Bulharska) **převládá na vyšší sekundární úrovni účast na odborném vzdělávání a přípravě:** na školách profesně vzdělávacího směru studuje větší počet mladých lidí než na školách všeobecně vzdělávacího směru. Stejná tendence se uplatňuje i ve většině členských zemí EU, a zvlášť výrazná je v Německu, v Rakousku a Lichtenštejnsku, kde školy odborně vzdělávacího směru soustřeďují více než tři čtvrtiny všech studentů.²⁸ Za období 1995-1998 se v zemích střední a východní Evropy poměr mezi počtem účastníků všeobecného vzdělávání a počtem účastníků odborného vzdělávání a profesní přípravy nezměnil (viz graf B4.3 *Podíl studujících na všeobecně vzdělávacích a na odborných školách z celkového počtu studujících na školách vyšší sekundární úrovně, 1998-99*).

Graf B4.3 Podíl studujících na všeobecně vzdělávacích a na odborných školách z celkového počtu studujících na školách vyšší sekundární úrovně, 1998-1999

²⁷ Zprávy národních observatoří jednotlivých zemí.

²⁸ Key Data on Education in Europe. European Commission , 2000.

V zemích střední a východní Evropy studovalo průměrně 40 % mladých lidí po skončení povinné školní docházky na školách všeobecně vzdělávacího směru se záměrem pokračovat ve studiu na terciární úrovni, zatímco 60 % mladých lidí usilovalo o získání odborné kvalifikace.

Jak v členských státech EU tak i v zemích střední a východní Evropy studuje na vyšší sekundární úrovni mezi dívками větší podíl na školách všeobecně vzdělávacího směru než mezi chlapci. Rozdíl mezi dívками a chlapci je v tomto ohledu nejmenší v České a ve Slovenské republice (7 %), největší je v Bulharsku (28 %). V ostatních kandidátských zemích se rozdíl pohybuje mezi 10 až 20 %, což se blíží rozdílu zaznamenanému v severských státech, kde je rozdíl větší než průměrný rozdíl za všechny členské státy EU.

Na školách odborně vzdělávacího směru vykazují nejvyšší účast programy, které nevedou pouze k získání odborné kvalifikace pro vstup na pracovní trh, nýbrž navíc (odtud "dvojí kvalifikace") i kvalifikace potvrzené maturitní nebo bakalářskou zkouškou a umožňující pokračování ve studiu na vyšší úrovni (viz *graf B4.4 Trendy v podílu účasti na všeobecném vzdělávání, na vzdělávání poskytujícím pouze odbornou kvalifikaci a na odborném vzdělávání poskytujícím dvojí kvalifikaci v jednotlivých zemích střední a východní Evropy, 1995-1998*). Projevilo se to výrazněji zvláště v posledních letech díky tomu, že tyto školy nabízejí širší výběr studijních programů a jejich pružnější využití. Například v České a ve Slovenské republice nabízely odborné školy na sekundární úrovni (průmyslové, ekonomické, knihovnické, zdravotnické atp.) profesně specializované programy vedoucí k získání odborné kvalifikace a k maturitní zkoušce. Ve studiu tohoto typu lze pokračovat v návazných programech vedoucích k získání kvalifikace vyšší úrovně. Tyto programy tudíž vedou k získání dvojí kvalifikace. V obou uvedených zemích je patrný rostoucí zájem o studium tohoto typu, který svědčí o tom, že kombinace dvou kvalifikací poskytuje mladým lidem lepší vyhlídky na uplatnění na trhu práce.²⁹

²⁹ Zpráva Národní observatoře, Česká republika, 1999.

Graf B4.4 Trendy v podílu účasti na všeobecném vzdělávání, na vzdělávání poskytujícím pouze odbornou kvalifikaci a na odborném vzdělávání poskytujícím dvojí kvalifikaci v jednotlivých zemích střední a východní Evropy, 1995-1998

Rozdíl mezi muži a ženami v účasti na jednotlivých typech vzdělávacích programů vyšší sekundární úrovně je v jednotlivých zemích různě výrazný.

Na grafu B4.4 jsou patrný vývojové trendy v účasti na uvedených třech typech vzdělávacích programů a její rozdíly. V řadě zemí účast na vzdělávacích programech vedoucích pouze k získání odborné kvalifikace zřetelně klesá. Tento trend je nejvízrazenější v České republice, v Maďarsku a v baltských státech; v ostatních státech probíhá pomaleji. Chlapci se odborného vzdělávání a přípravy vedoucí pouze k získání odborné kvalifikace vesměs účastní ve větším podílu než dívky.

Pokud jde o účast žen na různých vzdělávacích programech je třeba přihlížet ke specifickým charakteristikám jednotlivých zemí. V Bulharsku, v Polsku a v Rumunsku (a v menší míře též ve Slovensku) se mezi ženami účastní vyššího sekundárního vzdělávání všeobecného typu téměř dvojnásobný podíl než mezi muži. V ostatních zemích nebyl rozdíl mezi muži a ženami (pokud jde o míru jejich snahy o dosažení vyššího vzdělání) tak výrazný. Účast žen na vyšším sekundárním vzdělávání všeobecného směru se země od země liší a pohybovala se mezi 21 % v České republice a 62 % v Estonsku.

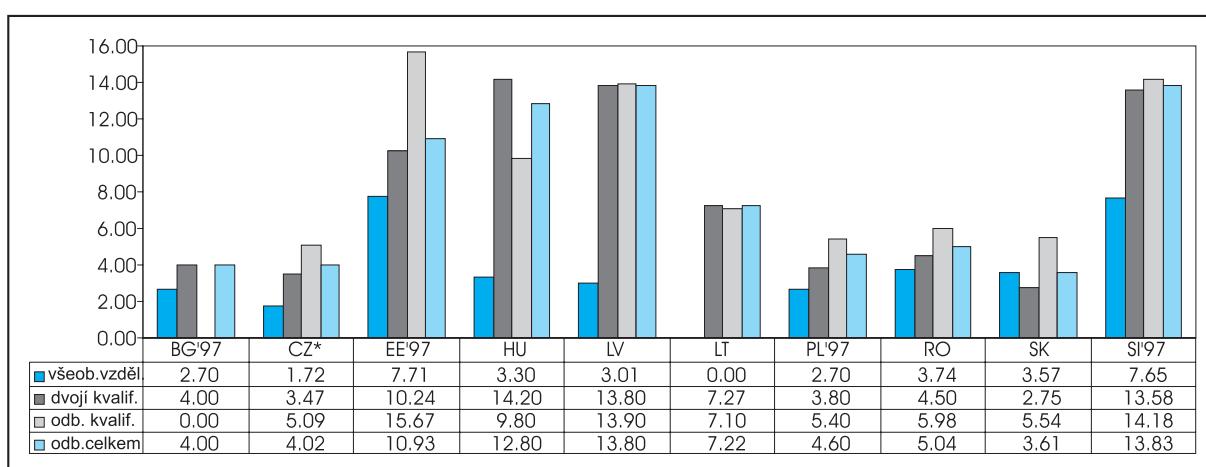
V období 1995-1998 si ženy ve všech zemích ve větším počtu než muži zajišťovaly možnost studia na terciární úrovni tím, že se na vyšší sekundární úrovni účastnily takových vzdělávacích programů, které umožňovaly pokračování ve studiu na terciární úrovni.

5. Nedokončenost studia na vyšší sekundární úrovni

Statistických údajů o předčasném odchodu ze studia bylo až dosud málo. Kromě toho jednotlivé země střední a východní Evropy používaly při sběru často odlišné metody. V důsledku toho nebyla většina národních observatoří po řadu let schopna poskytnout přesnější údaje a omezovala se na pouhé odhady. V roce 1997 a 1998 se však některým národním observatořím podařilo jisté údaje získat prostřednictvím šetření v odborných školách.

Z těchto údajů vyplývá, že počet žáků odborných škol, kteří studium určitého vzdělávacího programu nedokončili a/nebo u závěrečných zkoušek neuspěli (takto se předčasný odchod definuje), je povážlivě vysoký (viz graf B5.1 Míra nedokončenosti všeobecného a odborného vzdělávání a přípravy, 1998/99 - celkem). Míra se pohybovala mezi 3,6 % ve Slovenské republice a 13,8 % v Lotyšsku a ve Slovensku.

Graf B5.1 Míra nedokončenosti všeobecného a odborného vzdělávání a přípravy, 1998/99 – celkem

Ve všech zemích střední a východní Evropy s výjimkou Slovenské republiky byla míra nedokončenosti studia u odborně vzdělávacích programů a přípravy vyšší než u všeobecně vzdělávacích programů. Míra nedokončenosti činila u všeobecně vzdělávacích programů ve většině zemí střední a východní Evropy kolem 3 % z celkového počtu účastníků v roce 1997 a /nebo v roce 1998.³⁰ Vyšší míra (7,7 %) byla na vyšší sekundární úrovni všeobecně vzdělávacího studia zaznamenána pouze v Estonsku a ve Slovinsku.

Rozdíl v míře nedokončenosti mezi všeobecně vzdělávacím a odborně vzdělávacím studiem se pohyboval od rozdílu 1,4násobného v Estonsku a v Rumunsku ke 4,6násobnému v Lotyšsku. Informace objasňující důvody nedokončení studia ve většině případů chybějí nebo jsou nespolehlivé. Důvodů přitom může být celá řada: absence výchovného poradenství; obtíže s učením; adaptace na změnu ve vzdělávací náplni škol; potíže s finanční podporou dětí během jejich studia (činitel uplatňující se hlavně na venkově).

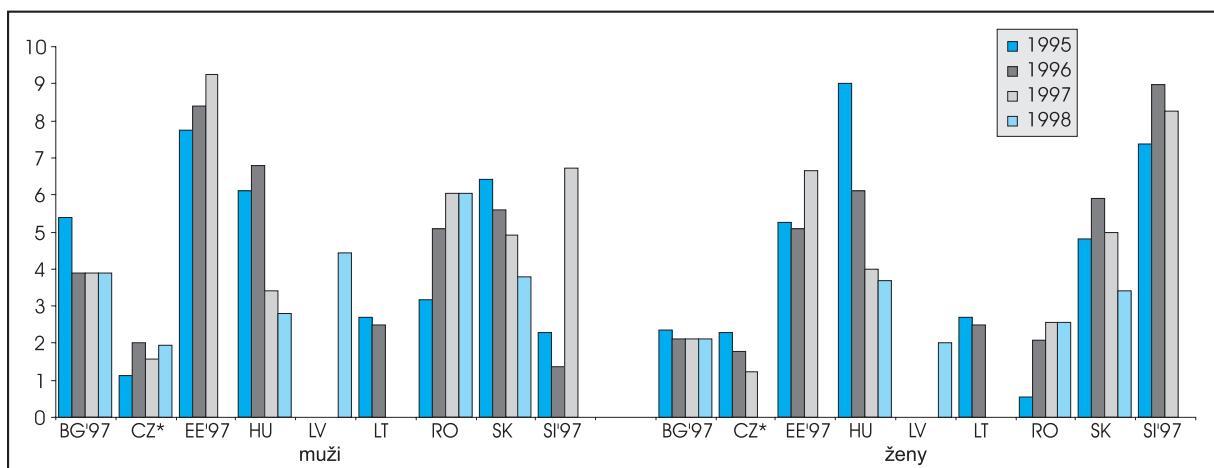
Existují také rozdíly v míře nedokončenosti mezi oběma typy odborně vzdělávacích programů (programy vedoucími pouze k získání odborné kvalifikace a programy vedoucími k získání dvojí kvalifikace - odborného a maturitního vysvědčení). Jen nepatrné byly tyto rozdíly v Litvě, v Lotyšsku a ve Slovinsku; Bulharsko nabízelo programy vedoucí k získání odborné kvalifikace teprve od roku 1998 a údaje o nedokončení tudíž nejsou k dispozici. V ostatních zemích střední a východní Evropy s výjimkou Maďarska však byla míra nedokončenosti studia u programů umožňujících získání dvojí kvalifikace nižší než u programů nabízejících pouze odbornou kvalifikaci. Lze to připsat silnější motivaci studentů, kteří chtějí získat nejen profesní kvalifikaci, nýbrž zároveň i možnost pokračovat ve studiu na vyšší úrovni.

Trendy předčasného odchodu ze studia v období 1995-1998

Při podrobnějším rozboru se ukazuje, že pokud jde o nedokončení všeobecně vzdělávacího studia, situace zůstávala ve většině zemí střední a východní Evropy nezměněná, pokud se spíše nezlepšila (viz graf B5.2 Trend vývoje míry nedokončenosti všeobecného vzdělávání - muži a ženy 1995-1998). Jedinou výjimku představuje Estonsko, kde se míra nedokončenosti studia zvýšila u mužů ze 7,8 % v roce 1996 na 8,4 % v roce 1997 a na 9,3 % v roce 1998. Jde o zvýšení významné, vezme-li se v úvahu, že účast na všeobecném vzdělávání v Estonsku je jedna z nejvyšších mezi státy střední a východní Evropy. Mohlo by to být zaviněno nedostatky ve výchovném poradenství, které může mnohdy mladým lidem rozhodujícím způsobem pomoci realisticky posoudit vlastní předpoklady pro zvládnutí "akademické" studijní dráhy. Příčinou však může také být prudká změna ekonomické situace v celé zemi. Ve Slovinsku zůstávala míra nedokončenosti studia na školách všeobecně vzdělávacího směru vysoká po celé uvedené období a byla vyšší mezi dívками než mezi chlapci.

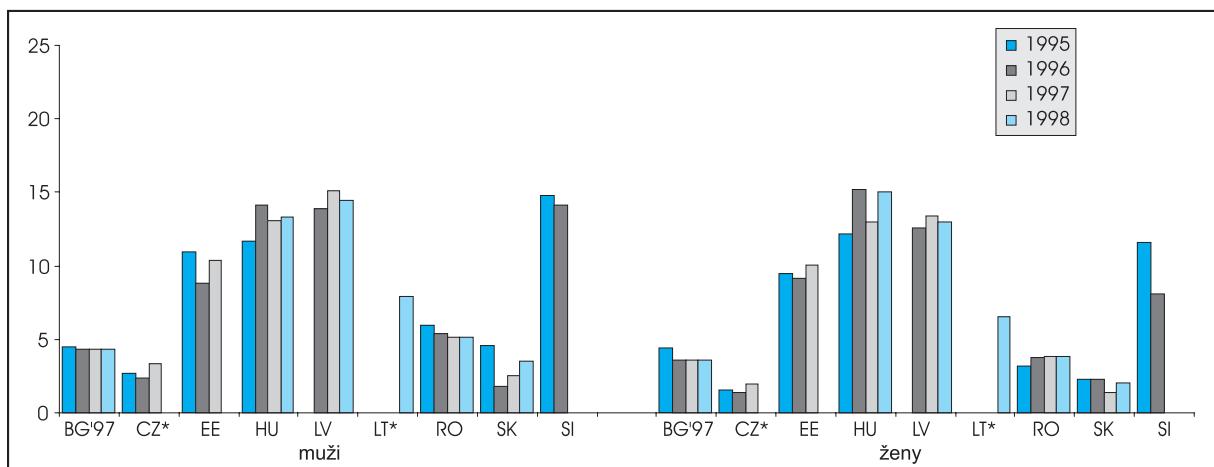
³⁰ Odkazy na školní rok se stát od státu liší v důsledku odlišných vzorců a způsobů výpočtu používaných u tohoto ukazatele.

Graf B5.2 Trend vývoje míry nedokončenosti všeobecného vzdělávání – muži a ženy 1995 –1998

Míra nedokončenosti studia odborného vzdělávání poskytujícího dvojí kvalifikaci se v České republice, Estonsku, Maďarsku a Slovenské republice od roku 1995 do roku 1998 zvýšila, v ostatních zemích zůstávala stejná nebo mírně poklesla (viz graf B5.3 Trend vývoje míry nedokončenosti odborného vzdělávání a přípravy poskytující dvojí kvalifikaci - muži a ženy 1995-1998).

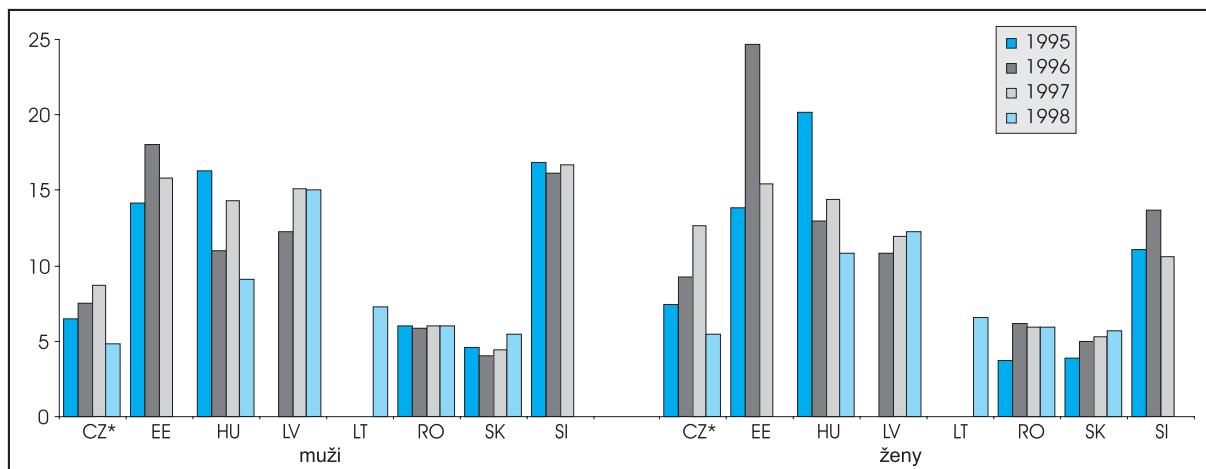
Graf B5.3 Trend vývoje míry nedokončenosti odborného vzdělávání a přípravy poskytující dvojí kvalifikaci – muži a ženy 1995 –1998

Míra nedokončenosti odborného vzdělávání a přípravy poskytující pouze odbornou kvalifikaci ve většině zemí od roku 1995 do roku 1998 kolísala; pouze v Rumunsku zůstávala stabilní (viz graf B5.4 Trend vývoje míry nedokončenosti odborného vzdělávání a přípravy poskytující pouze odbornou kvalifikaci - muži a ženy 1995-1998).

Míry nedokončenosti obou typů odborného vzdělávání a přípravy byly u mužů a žen vcelku podobné.

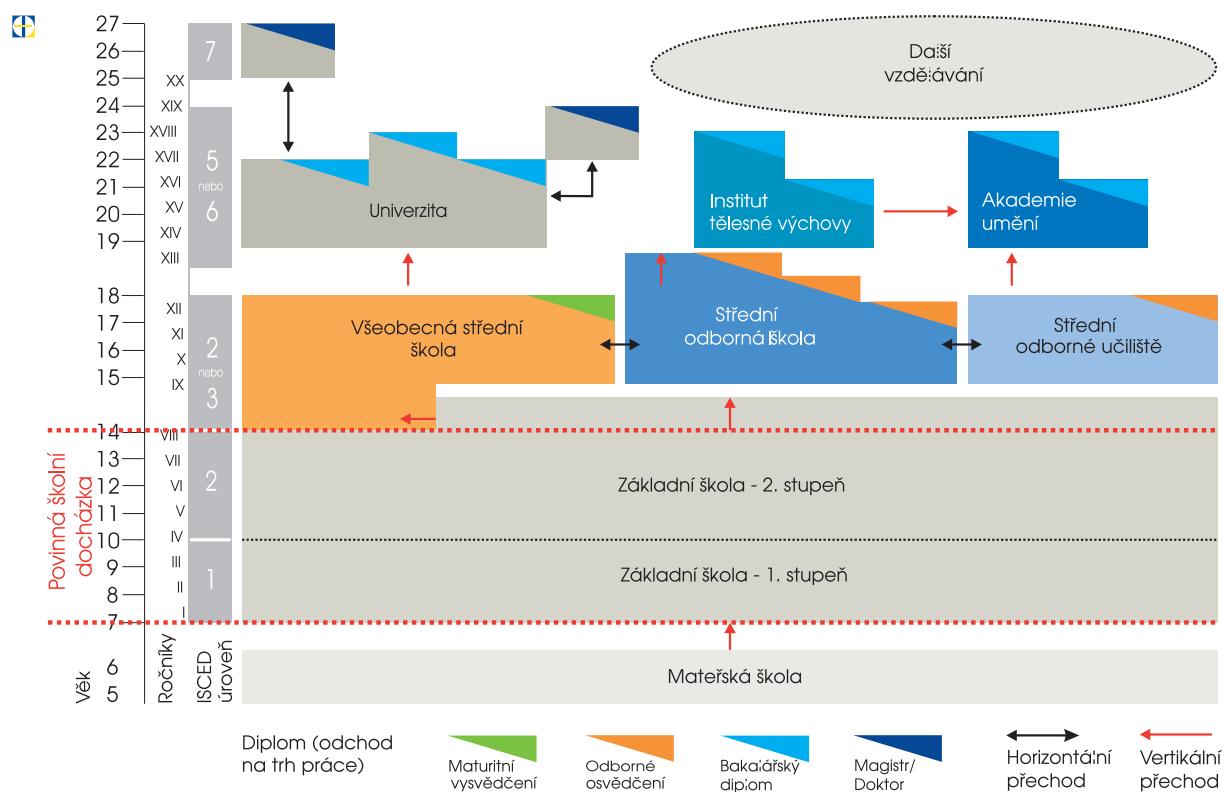
Graf B5.4 Trend vývoje míry nedokončenosti odborného vzdělávání a přípravy poskytující pouze odbornou kvalifikaci – muži a ženy 1995-1998

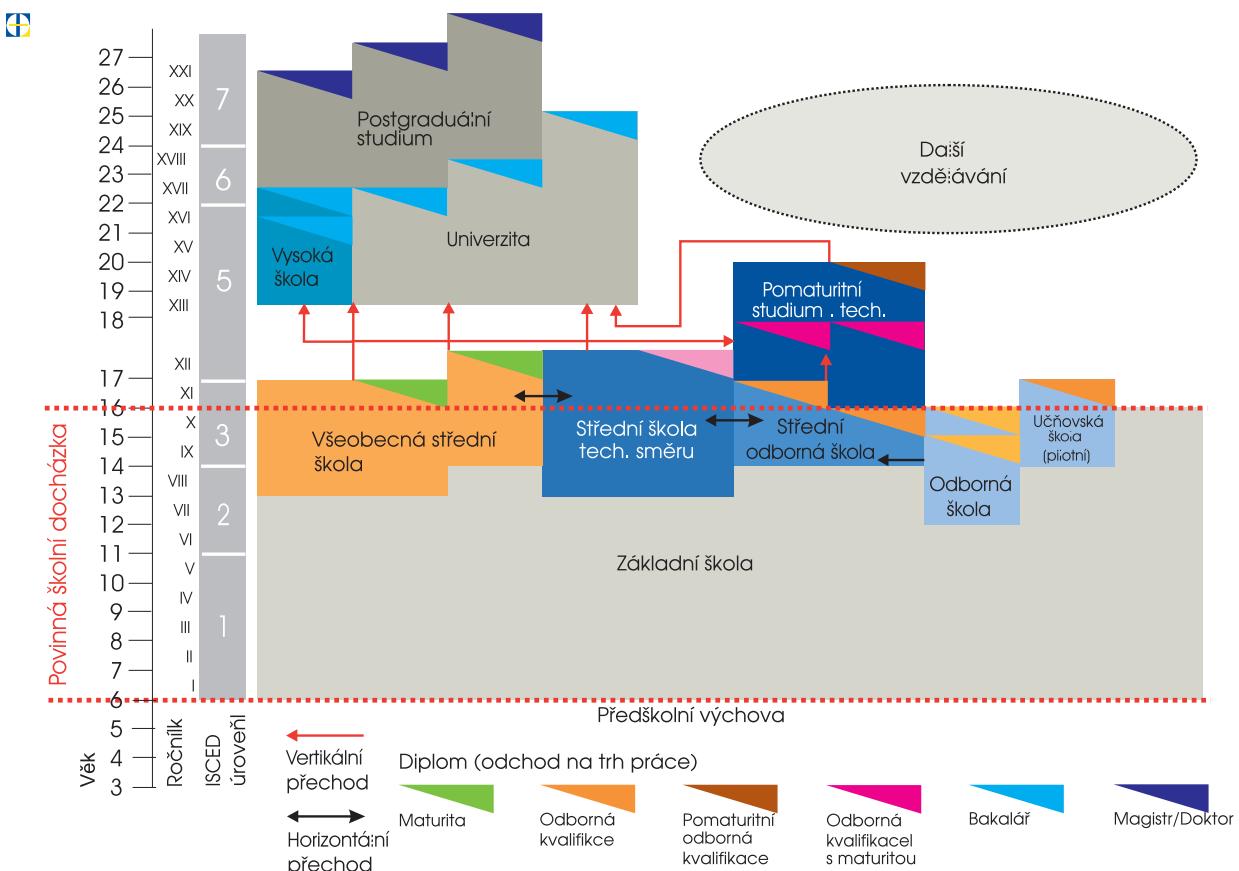
Příloha 1

Vzdělávací systémy v zemích střední a východní Evropy

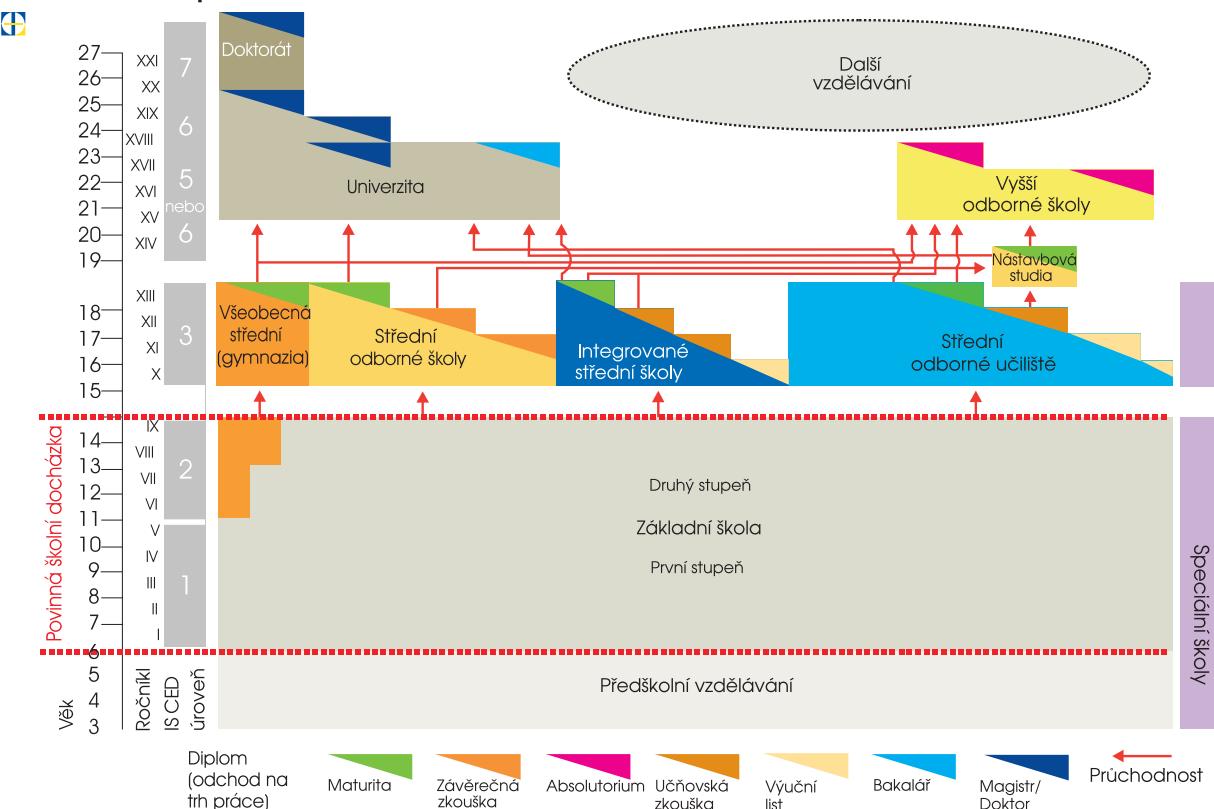
Albánie

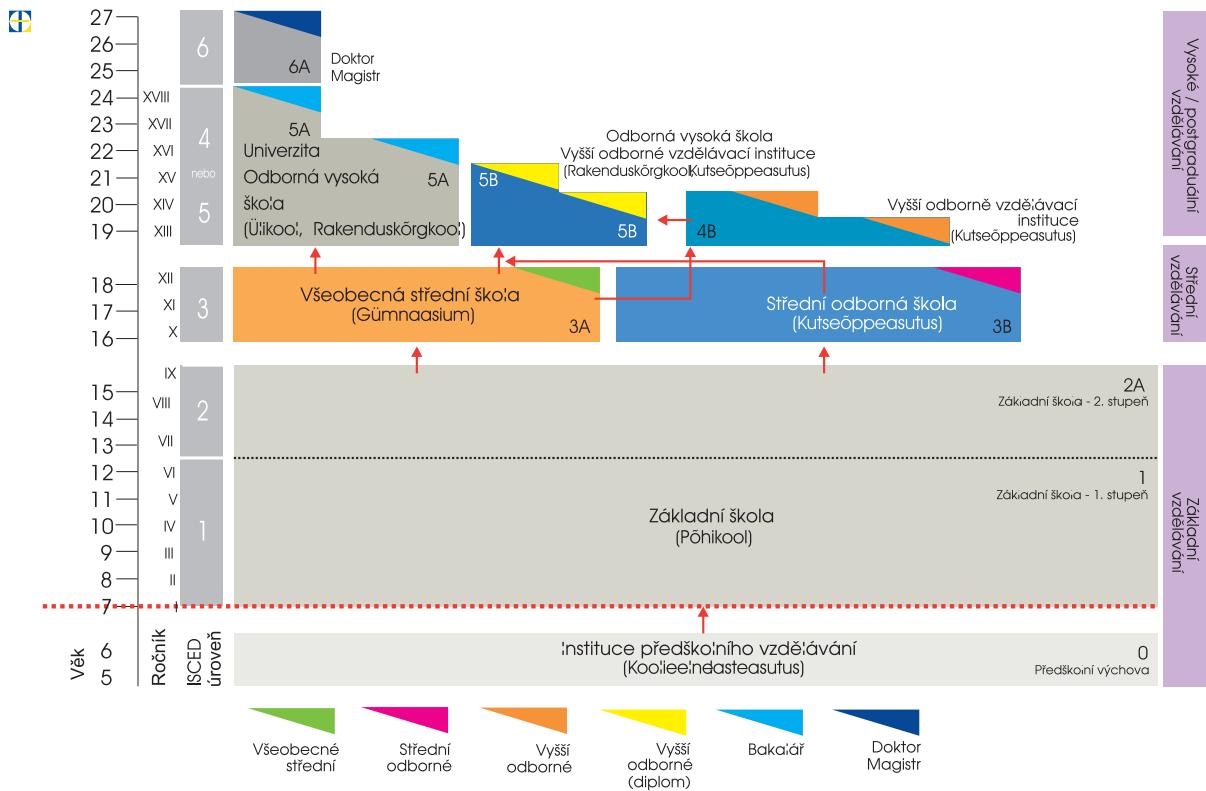
Bulharsko

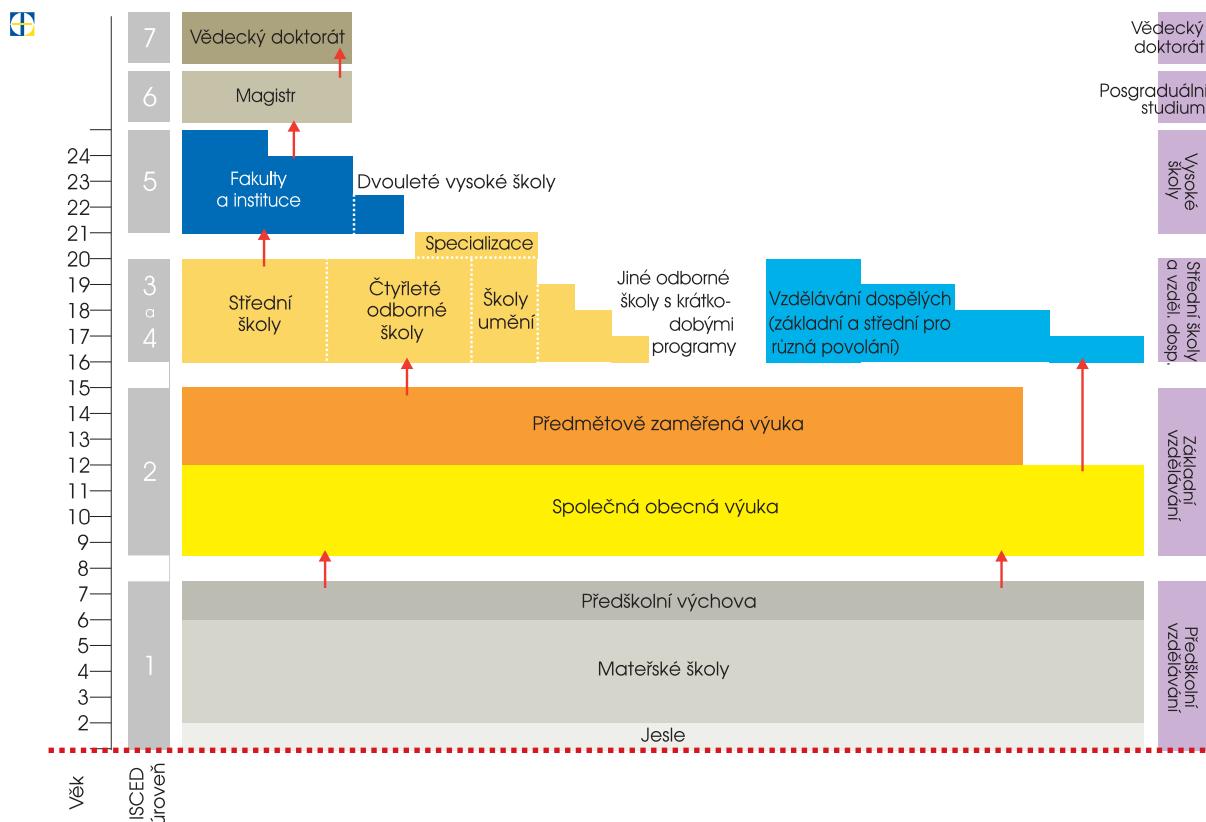
Česká republika

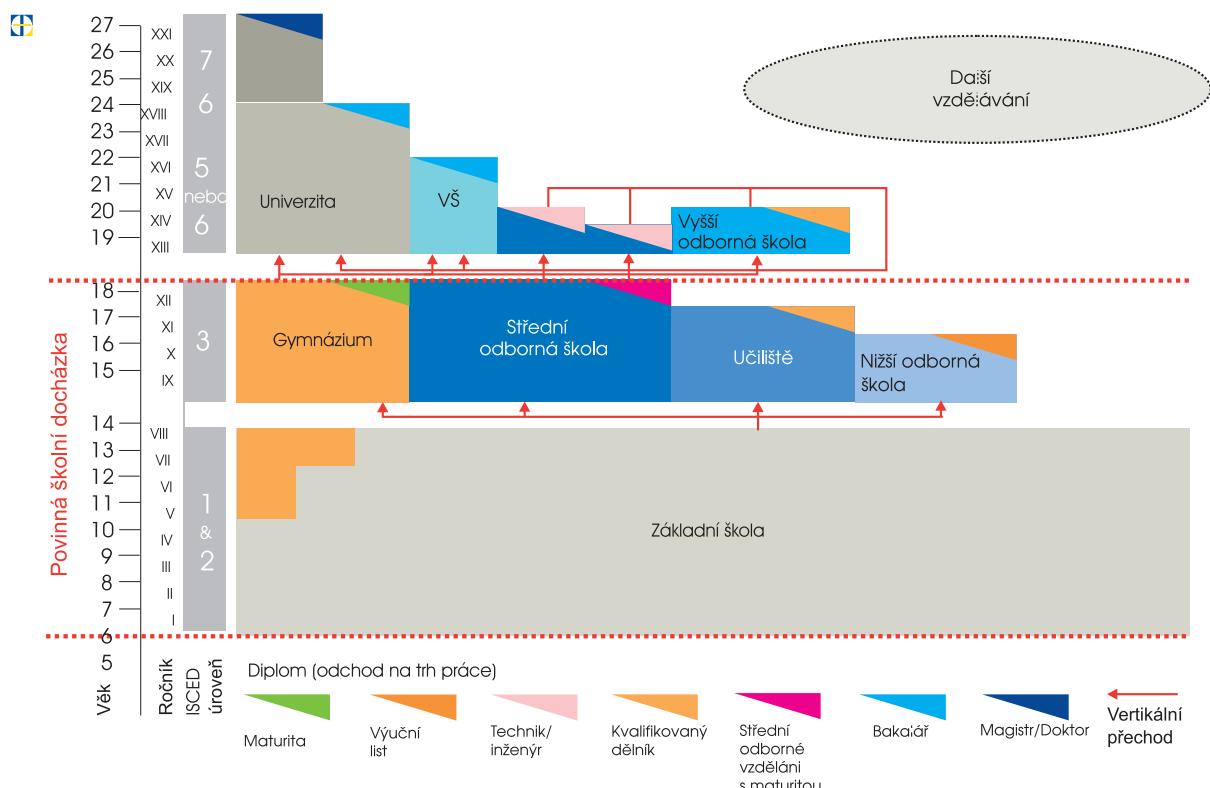
Estonsko

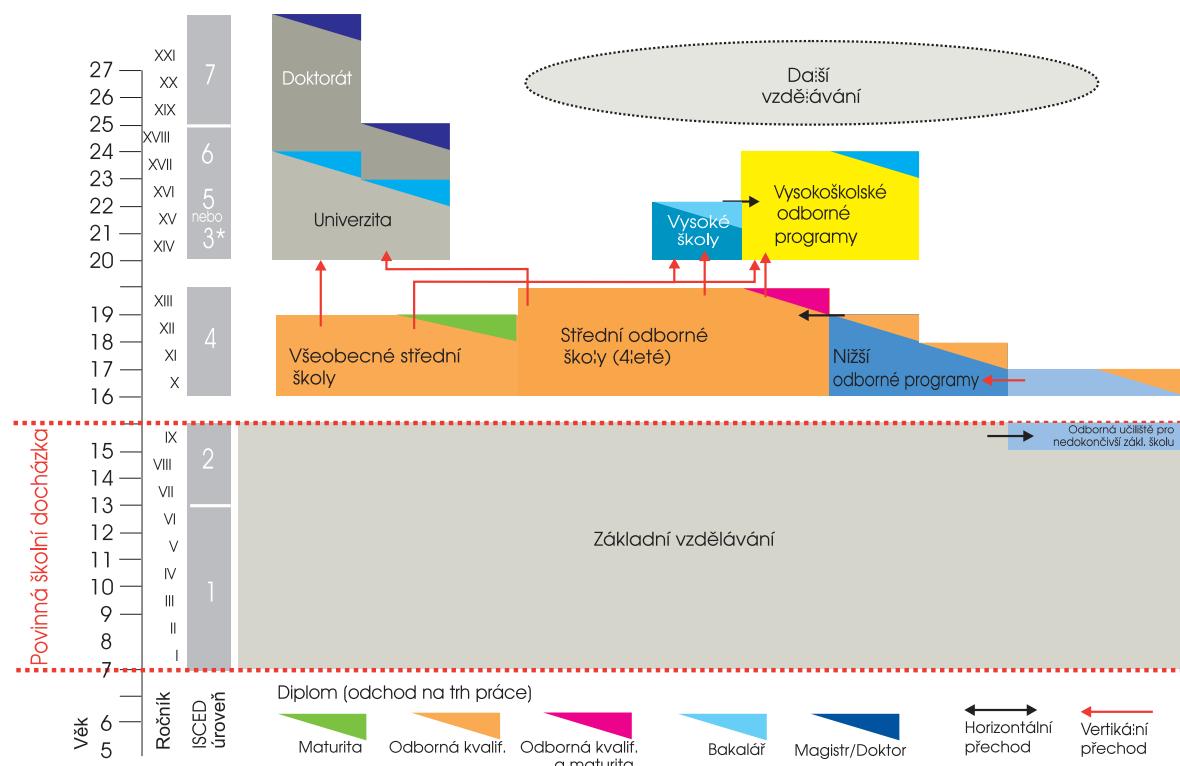
Bývalá jugoslávská republika Makedonie

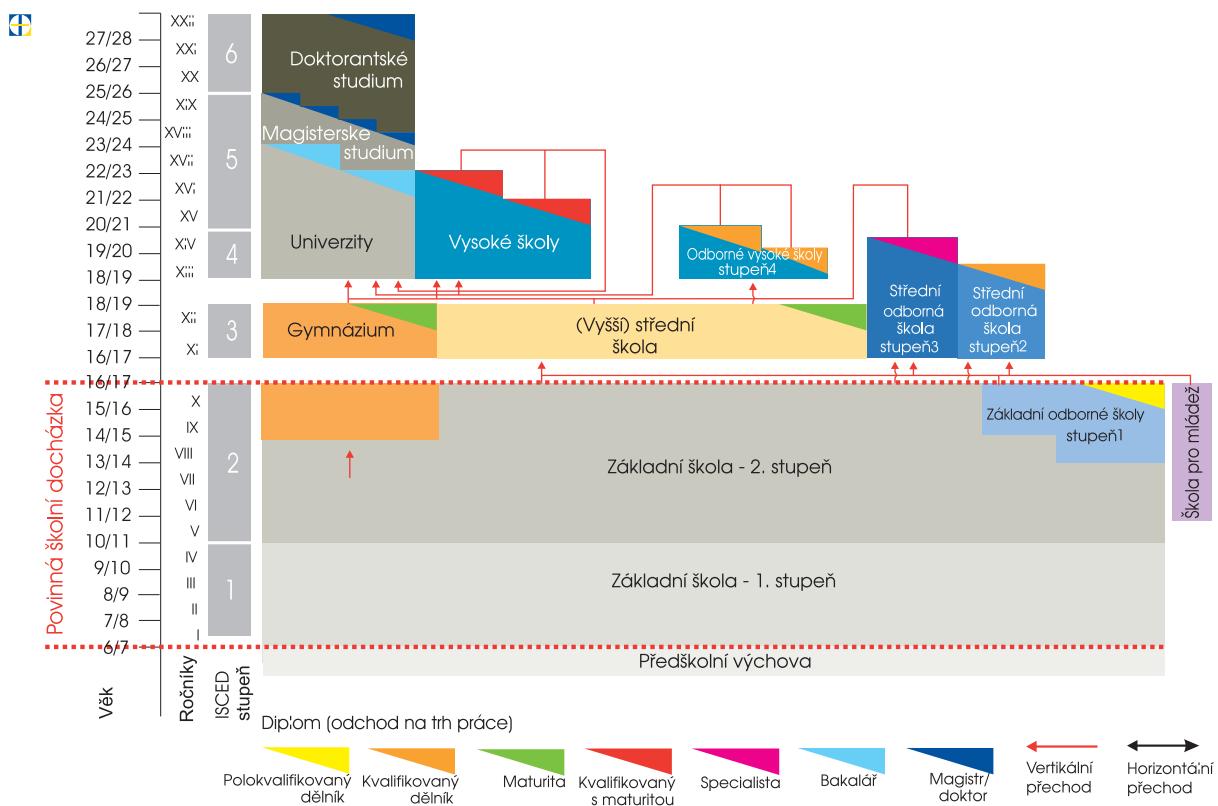
Maďarsko

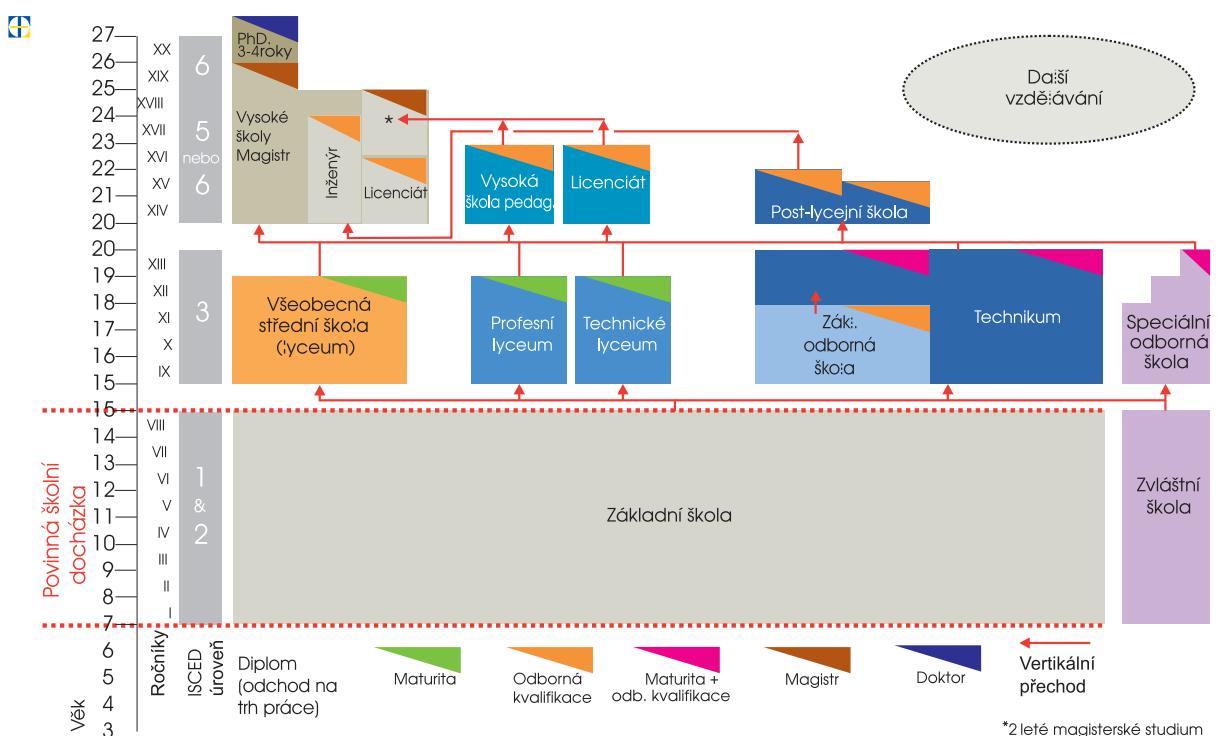
Lotyšsko

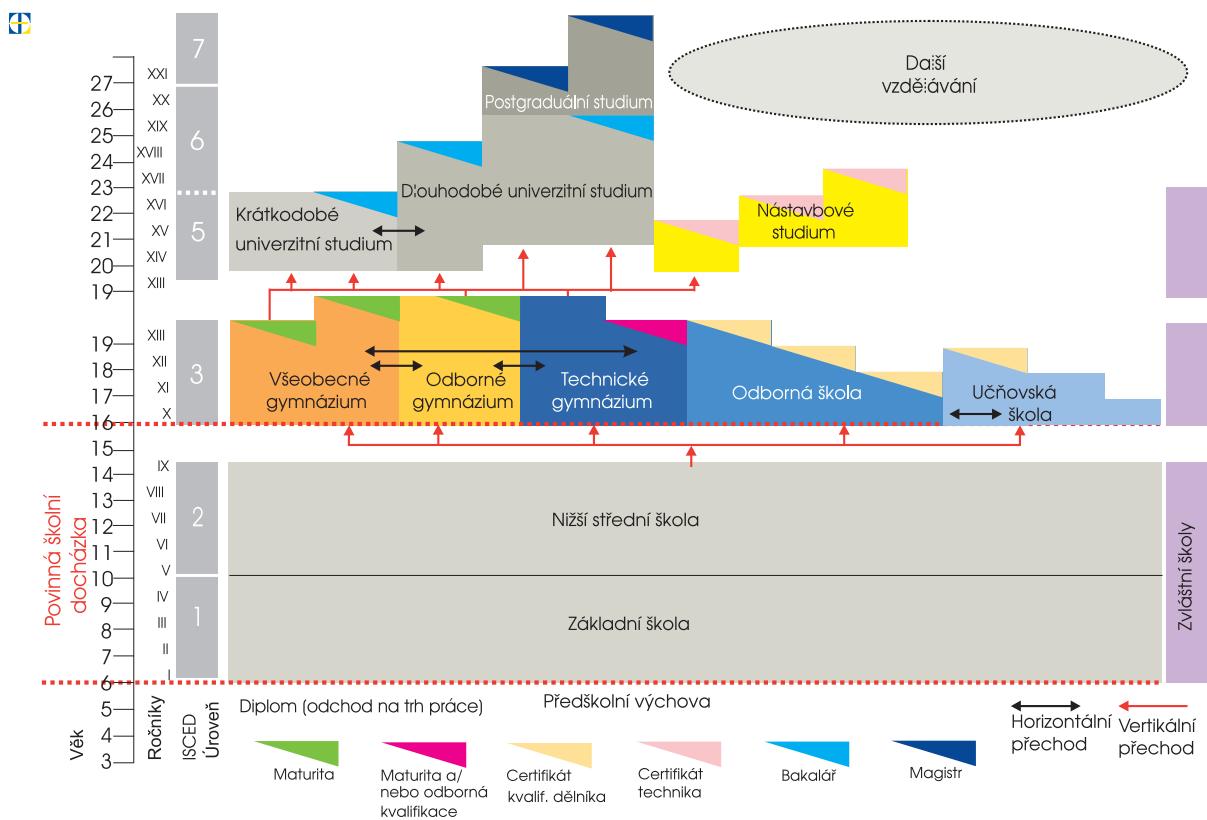
Litva

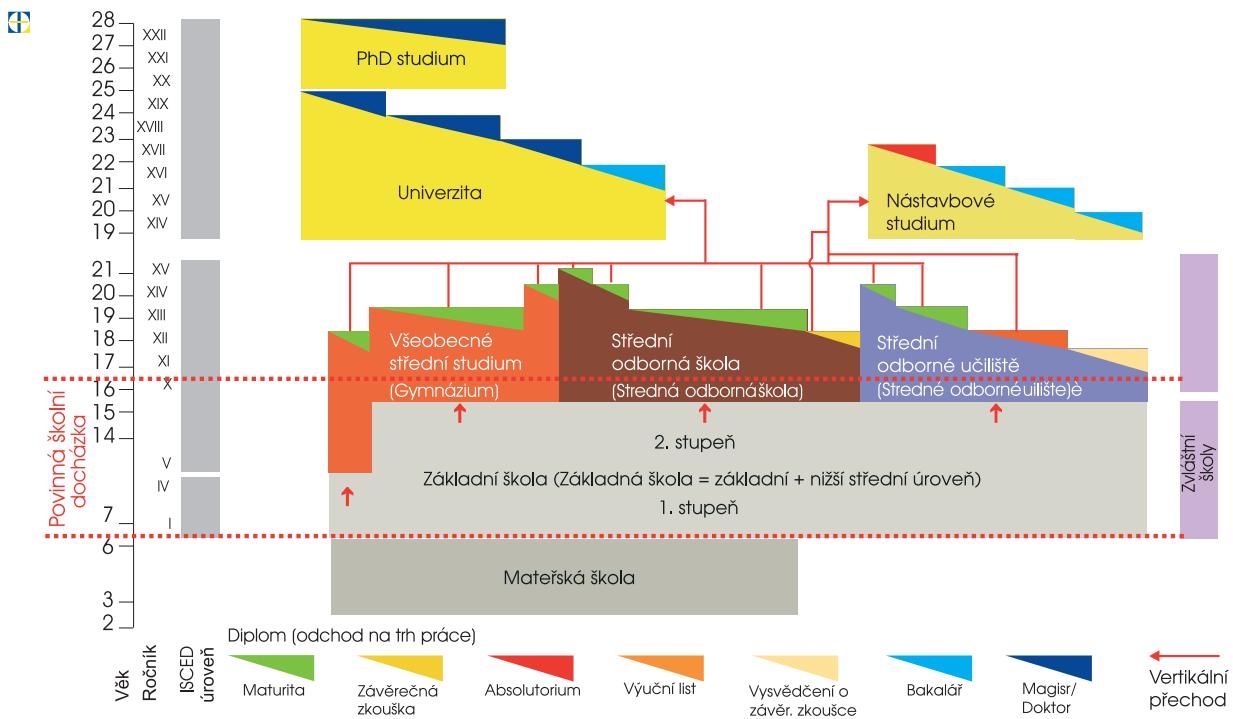
Polsko

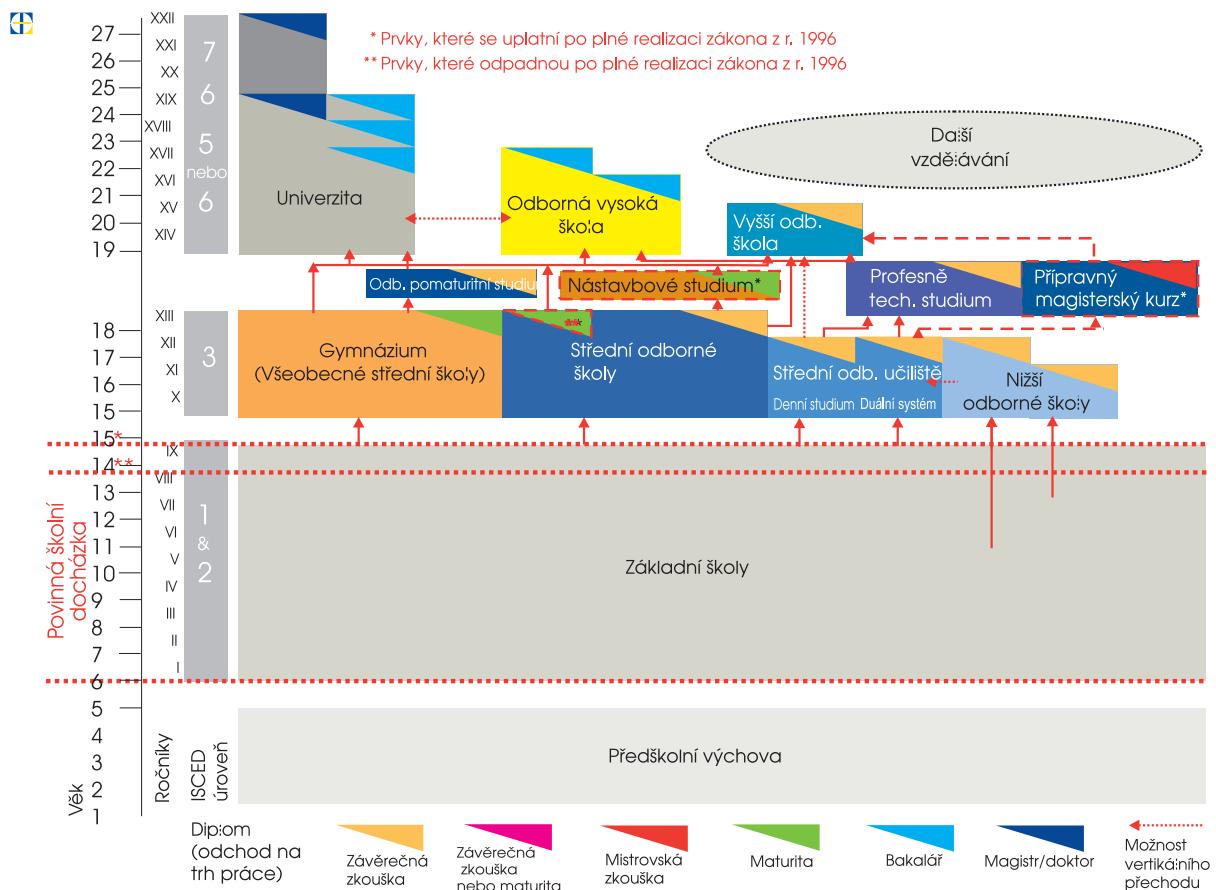
Rumunsko

Slovenská republika

Slovinsko

Příloha 2

Tabulky - část A

Tabulka A1.1 Vývoj zaměstnanosti podle odvětví, 1995-1998

Zemědělství - OKEČ* Rev 1, kategorie A+B

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	10,2%	6,6%	11,9%	8,0%				40,3%			
1996	10,1%	6,2%	10,0%	8,2%	18,3%	28,0%	21,3%	38,0%		10,2%	
1997	11,6%	5,7%	9,9%	8,4%	20,6%	20,5%	19,9%	39,0%	8,8%	12,1%	
1998	13,1%	5,5%	9,5%	7,5%	18,8%	21,4%	27,7%	40,0%	8,1%	12,1%	4,5%

Zpracovatelský průmysl - OKEČ Rev 1, kategorie D

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	27,2%	29,1%	21,2%	23,1%				22,4%			
1996	26,9%	28,8%	23,9%	23,3%	17,7%	17,8%	20,9%	23,0%		34,3%	
1997	26,8%	28,0%	24,3%	24,5%	18,9%	18,8%	20,9%	22,1%	25,9%	32,3%	
1998	25,5%	27,6%	21,9%	24,8%	18,1%	19,0%	23,2%	21,3%	26,2%	32,1%	20,5%

Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody - OKEČ Rev 1, kategorie E

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	2,0%	2,0%	3,1%	2,6%				1,8%			
1996	2,0%	2,0%	2,5%	2,5%	1,4%			1,8%	2,1%		1,5%
1997	2,0%	1,9%	2,5%	2,7%	2,4%	2,7%	1,8%	2,1%	2,5%	1,4%	
1998	1,9%	1,9%	2,7%	2,7%	2,4%	1,9%	1,6%	2,2%	2,4%	0,9%	0,8%

Stavebnictví - OKEČ Rev 1, kategorie F

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	5,8%	9,0%	7,1%	5,9%				4,2%			
1996	6,0%	9,2%	5,7%	5,5%	5,5%			6,4%	4,3%		5,4%
1997	5,8%	9,5%	5,3%	6,1%	5,4%	6,8%	6,7%	4,2%	9,0%	6,1%	
1998	5,9%	9,7%	7,5%	6,2%	5,5%	6,0%	6,0%	4,0%	9,2%	5,6%	7,8%

Obchod, pohostinství a ubytování - OKEČ Rev 1, kategorie G+H

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	15,4%	15,8%	16,4%	15,7%				7,7%			
1996	16,5%	16,2%	16,0%	17,5%	15,9%			14,2%	9,0%		15,6%
1997	16,2%	16,6%	16,0%	14,0%	15,4%	16,8%	14,8%	9,4%	14,3%	16,3%	
1998	17,5%	16,7%	16,4%	16,0%	16,7%	15,6%	14,8%	9,8%	14,8%	16,5%	18,9%

Doprava a spoje - OKEČ Rev 1, kategorie I

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	7,4%	7,7%	8,5%	8,7%				5,0%			
1996	7,4%	7,7%	10,0%	8,4%	8,8%			6,1%	5,3%		5,8%
1997	7,2%	7,8%	9,6%	12,5%	8,5%	6,4%	6,1%	5,1%	7,3%	5,7%	
1998	7,0%	7,8%	9,3%	8,1%	8,1%	6,4%	5,5%	4,9%	7,9%	5,6%	5,9%

Penězničtví (bankovní, pojišťovací a jiné peněžní služby) - OKEČ Rev 1, kategorie J

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	1,6%	1,8%	1,2%	2,2%				0,8%			
1996	1,7%	1,9%	1,0%	2,0%	1,5%			2,0%	0,8%		2,4%
1997	1,4%	1,9%	1,0%	2,4%	1,0%	0,8%	2,0%	0,8%	1,3%	2,3%	
1998	1,3%	2,0%	1,1%	2,2%	1,3%	1,3%	2,1%	0,8%	1,7%	2,0%	3,4%

Tabulka A1.1 Vývoj zaměstnanosti podle odvětví, 1995-1998 - pokr.

Zdravotnictví a školství - OKEČ Rev1, kategorie M+N

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	14,3%	12,4%	15,1%	15,4%				7,0%			
1996	14,0%	12,1%	14,3%	15,9%	15,0%		13,4%	7,1%		11,4%	
1997	13,9%	11,8%	14,6%	15,1%	14,0%	14,9%	12,6%	7,2%	14,4%	10,6%	
1998	13,1%	11,4%	14,4%	14,7%	13,5%	16,5%	12,3%	7,0%	14,1%	11,2%	16,3%

Veřejná správa - OKEČ Rev 1, kategorie L

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	7,5%	5,3%	5,5%	8,6%				5,0%			
1996	7,5%	5,4%	5,4%	7,0%	5,6%		5,0%	4,7%		4,7%	
1997	7,4%	6,4%	5,3%	8,4%	5,9%	4,6%	2,8%	4,5%	7,5%	4,0%	
1998	7,1%	6,6%	5,7%	8,0%	7,0%	4,8%	2,7%	4,7%	7,1%	4,5%	7,5%

Ostatní služby

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
1995	6,2%	8,4%	8,3%	8,8%				3,2%			
1996	5,7%	8,6%	9,6%	9,3%	10,0%		6,1%	3,6%		7,8%	
1997	5,7%	8,4%	10,2%	5,0%	7,8%	7,7%	6,9%	3,4%	7,3%	8,5%	
1998	5,8%	8,9%	10,5%	9,2%	8,4%	7,1%	2,2%	3,4%	6,8%	8,5%	13,8%

Zaměstnanost celkem (v tisících)

	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI
1996		5109	646	3977	1168	1720	15103	10936		875
1997	3026	4941	634	3471	1015	1564	15315	11050	2195	898
1998	3149	4866	643	3663	1007	1612	15706	10845	2201	903

*Odvětvová klasifikace ekonomických činností

Tabulka A2.1 Úroveň dosaženého vzdělání ve věkové skupině 25-59 let, 1998 (%)

ISCED 0-2													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 letí		23	6	11	35	21	16	16	62	11	7	15	31
30-39 letí		23	7	9	34	21	11	12	61	14	9	18	33
40-49 letí		31	10	15	36	25	17	13	61	21	13	24	37
50-59 letí		46	11	28	50	46	36	38	65	47	21	26	45
25-59 letí		31	9	15	38	28	20	18	62	23	13	21	37
Ženy													
25-29 leté		21	7	7	44	23	10	5	43	12	7	(11,0)	29
30-39 leté		22	11	5	43	27	6	4	43	18	12	19	35
40-49 leté		28	20	11	54	37	10	12	51	40	24	35	45
50-59 leté		45	27	25	72	58	30	33	59	66	43	44	57
25-59 leté		30	18	12	53	38	14	13	49	35	22	29	42
Celkem													
25-29 letí	54	22	7	9	39	22	13	11	53	12	7	13	30
30-39 letí	54	22	9	7	39	24	8	8	52	16	11	19	34
40-49 letí	55	29	15	13	45	31	13	12	56	30	18	30	41
50-59 letí	73	45	19	26	61	52	33	35	62	57	33	35	51
25-59 letí	59	31	13	14	46	33	17	16	55	29	17	25	40
ISCED 3													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 letí		64	84	72	58	68	74	47	29	78	83	76	47
30-39 letí		61	78	66	53	67	77	49	29	74	80	69	44
40-49 letí		52	77	59	48	62	67	47	29	59	74	64	40
50-59 letí		40	78	48	35	39	51	27	21	34	69	60	35
25-59 letí		53	79	61	48	59	67	43	28	61	76	66	41
Ženy													
25-29 leté		53	84	58	46	61	73	49	46	76	80	64	46
30-39 leté		55	78	53	42	57	73	39	45	72	79	61	43
40-49 leté		48	71	50	34	49	71	36	39	46	66	51	37
50-59 leté		38	66	45	21	31	56	25	28	22	51	44	30
25-59 leté		48	73	51	36	48	68	36	39	53	68	54	38
Celkem													
25-29 letí	40	59	84	66	52	65	74	48	37	77	81	70	46
30-39 letí	39	58	78	60	48	62	75	44	37	73	79	65	43
40-49 letí	35	50	74	54	41	55	69	41	34	53	70	58	38
50-59 letí	19	39	71	46	28	35	54	26	25	28	59	52	33
25-59 letí	34	51	76	56	42	53	67	40	34	57	72	60	40
ISCED 5-7													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 letí		13	10	17	7	11	10	38	9	10	10	(9,4)	22
30-39 letí		17	14	25	13	12	12	39	9	13	11	13	23
40-49 letí		17	13	26	16	13	16	41	9	20	12	12	23
50-59 letí		15	12	25	16	15	13	36	10	19	10	15	20
25-59 letí		16	12	24	14	13	13	39	9	16	11	13	22
Ženy													
25-29 leté		26	9	35	10	15	17	46	10	12	13	25	25
30-39 leté		23	10	42	15	16	21	58	11	11	9	20	22
40-49 leté		24	9	40	12	14	20	53	9	14	10	14	19
50-59 leté		16	8	30	7	11	15	43	10	12	6	12	13
25-59 leté		22	9	37	12	14	18	51	10	12	9	17	19
Celkem													
25-29 letí	6	19	9	25	9	13	13	42	9	11	11	17	24
30-39 letí	8	20	12	34	14	14	17	48	10	12	10	17	23
40-49 letí	11	21	11	33	14	13	18	47	9	17	11	13	21
50-59 letí	5	16	9	27	11	13	14	39	10	16	8	13	16
25-59 letí	7	19	11	31	13	14	16	45	10	14	10	15	21

* - U Albánie věková skupina 20-29 a 20-59 letých;

údaje za Polsko se týkají roku 1996;

údaje za EU roku 1999

Tabulka A3.1 Míra ekonomické aktivity v zemích střední a východní Evropy, 1998 (%)

stát věk. skup.	BG			CZ			EE			MK		
	muži	ženy	celkem									
24 a mladší	34	31	32	56	42	49	49	38	43	51	35	44
25 a starší	61	49	54	75	54	64	78	62	69	72	44	58
celkem	56	46	50	71	52	61	72	58	64	67	42	55

stát věk. skup.	HU			LV			LT			PL		
	muži	ženy	celkem									
24 a mladší	46	34	40	47	37	42	46	35	41	42	35	39
25 a starší	64	46	54	74	53	62	75	60	67	71	54	62
celkem	60	44	51	69	51	59	69	55	62	65	50	57

stát věk. skup.	RO			SK			SI			AL*		
	muži	ženy	celkem									
24 a mladší	52	39	46	53	40	47	36	32	34	69	55	62
25 a starší	77	60	68	73	54	63	67	53	60	76	52	64
celkem	71	56	64	69	51	60	62	50	55	74	54	63

stát věk. skup.	EU		
	muži	ženy	celkem
24 a mladší	51	44	48
25 a starší	69	47	57
celkem	66	46	56

* U Albánie věková skupina 20-29 a 20-59 letých; údaje za Polsko se týkají roku 1996; údaje za EU roku 1999

Tabulka A3.2 Míra ekonomické aktivity podle úrovně dosaženého vzdělání a podle věku, 1998 (%)

ISCED 0-2												
celkem	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
24 a mladší	18	12	18	35	18	25	29	32	9	8	20	45
25-29 let	60	66	75	62	58	77	81	81	69	64	86	76
30-39 let	70	77	74	60	61	71	75	84	73	74	87	76
40-49 let	75	83	78	60	65	76	86	80	76	80	80	74
50-59 let	46	49	61	39	29	57	64	49	65	38	44	55
59 a starší	2	3	9	10	2	10	9	13	45	1	15	8
muži												
24 a mladší	21	15	25	47	22	32	34	38	11	10	24	50
25-29 let	71	85	86	91	75	86	79	94	82	79	93	91
30-39 let	74	88	81	90	70	80	81	92	85	82	86	93
40-49 let	80	85	79	86	68	76	81	84	88	84	84	91
50-59 let	62	69	74	68	41	73	78	58	77	66	61	72
59 a starší	4	7	15	18	3	14	15	17	55	1	22	13
ženy												
24 a mladší	15	9	11	22	13	15	23	24	7	5	(14,3)	38
25-29 let	47	48	57	37	41	58	91	62	56	49	(76,5)	61
30-39 let	65	69	62	37	54	53	56	72	64	68	87	60
40-49 let	69	82	76	42	64	74	91	74	70	78	77	60
50-59 let	32	41	49	20	21	43	51	39	57	26	34	42
59 a starší	1	3	6	5	2	8	6	10	38	1	12	5
ISCED 3												
celkem	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
24 a mladší	44	70	61	54	56	57	50	53	56	72	63	57
25-29 let	77	81	83	84	76	85	88	83	82	83	91	82
30-39 let	89	91	90	91	84	89	91	89	87	92	96	87
40-49 let	91	94	90	89	83	89	93	87	87	93	94	88
50-59 let	67	76	78	59	57	69	75	63	59	67	53	72
59 a starší	6	10	21	7	7	15	11	12	14	5	9	11
muži												
24 a mladší	46	79	69	57	62	64	60	54	63	80	64	60
25-29 let	84	97	94	88	91	93	97	94	90	96	92	88
30-39 let	92	98	95	94	91	95	95	96	94	97	96	96
40-49 let	91	96	91	91	84	92	93	91	92	94	95	95
50-59 let	79	84	82	71	65	83	89	70	69	78	64	81
59 a starší	9	14	32	11	8	23	21	18	20	6	(12,6)	15
ženy												
24 a mladší	41	61	53	51	50	52	42	53	49	63	61	54
25-29 let	68	64	67	79	59	76	78	83	74	68	89	77
30-39 let	86	84	85	86	75	82	86	83	81	87	95	78
40-49 let	91	92	89	86	81	87	92	85	81	91	91	79
50-59 let	56	66	74	38	48	59	63	58	45	54	38	62
59 a starší	3	7	12	0	6	11	6	7	7	4	((4,9))	7

pokr.

Tabulka A3.2 Míra ekonomické aktivity podle úrovně dosaženého vzdělání a podle věku, 1998 (%)
 - pokr.

	ISCED 5-7											
celkem	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
24 a mladší	76	80	78	65	78	81	68	91	85	97	((76,9))	69
25-29 let	85	84	80	85	79	86	94	92	94	93	94	89
30-39 let	94	92	91	95	89	91	92	96	97	94	96	93
40-49 let	95	98	94	97	95	93	98	96	95	99	97	94
50-59 let	75	91	84	83	73	82	83	81	74	90	77	85
59 a starší	12	29	33	16	20	26	27	29	16	24	(14,0)	23
muži												
24 a mladší	76	76	77	64	83	84	74	95	83	98	.	69
25-29 let	88	95	96	88	91	99	96	95	96	98	(96,7)	91
30-39 let	96	99	98	98	97	98	94	99	97	99	99	98
40-49 let	94	99	95	96	96	95	98	97	96	99	98	98
50-59 let	84	94	89	86	81	91	89	90	79	95	83	90
59 a starší	16	30	47	18	22	34	36	35	22	24	((18,1))	26
ženy												
24 a mladší	76	83	78	66	75	79	63	89	85	95	((83,9))	68
25-29 let	84	72	69	82	70	77	93	90	93	89	93	87
30-39 let	92	82	86	93	84	87	91	94	96	87	94	88
40-49 let	95	96	94	97	94	91	99	95	94	98	96	89
50-59 let	68	85	81	76	65	75	78	73	67	82	71	78
59 a starší	7	24	26	11	17	20	21	21	6	25	.	16

Údaje za EU se týkají roku 1999

Údaje o míře ekonomické aktivity podle úrovně dosaženého vzdělání se třídí podle klasifikace vzdělávání (ICED) z roku 1997, to znamená, že:

ISCED 0-2 = ISCED 0 nebo 1 nebo 2,

ISCED 3 = ISCED 3 nebo 4,

ISCED 5-7 = ISCED 5B nebo 5A nebo 6

Tabulka A4.1 Míra nezaměstnanosti v zemích střední a východní Evropy, 1996, 1997 a 1998 (%)

stát věk. skup.	AL*	BG			CZ			EE		
		1999	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997
25 a mladší	26	34	36	36	6	7	12	14	20	14
25 a starší	13	11	12	13	3	4	5	9	10	9
celkem	17	14	15	16	3	4	6	10	12	10

stát věk. skup.	MK		HU			LV			LT		
	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1996	1997	1998
25 a mladší	74	71	16	16	14	29	25	26	26	26	20
25 a starší	28	27	7	8	7	16	13	12	14	12	12
celkem	36	35	10	9	8	18	14	14	16	14	13

stát věk. skup.	PL			RO			SK		SI		EU
	1996	1997	1998	1996	1997	1998	1997	1998	1997	1998	1999
25 a mladší	26	23	23	20	18	18	20	22	18	19	19
25 a starší	9	8	9	4	4	4	9	10	5	6	8
celkem	11	11	11	7	6	6	11	12	7	8	10

*- u Albánie věkové skup.:

29 a mladší,

29 a starší

Tabulka A4.2 Míra nezaměstnanosti podle úrovně dosaženého vzdělání a věku, 1998 (%)

ISCED 0-2													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 let		34	23	19	60	19	11	30	13	10	46	((10,0))	15
30-39 let		30	23	19	41	20	26	20	10	10	40	(17,4)	10
40-49 let		21	13	20	23	12	18	20	9	6	25	((7,3))	9
50-59 let		17	9	13	20	7	16	14	9	3	16	.	9
25-59 let		23	16	17	34	13	18	19	10	6	28	10	
Ženy													
25-29 let		38	32	40	67	16	20	35	20	10	62	((21,2))	20
30-39 let		29	23	26	43	13	24	31	19	5	32	((11,2))	16
40-49 let		23	12	18	34	9	10	14	14	4	18	((5,9))	12
50-59 let		18	8	3	19	8	7	8	9	1	10	((7,1))	10
25-59 let		25	14	14	39	10	12	14	15	3	22	9	
Celkem													
25-29 let	76	36	27	25	62	18	13	31	15	10	52	((14,1))	17
30-39 let	81	30	23	21	42	17	26	22	13	8	36	(14,3)	13
40-49 let	82	22	13	19	28	10	16	17	11	5	21	(6,5)	10
50-59 let	37	18	8	9	20	7	13	12	9	2	13	((5,3))	9
25-59 let		24	15	16	36	12	16	17	12	4	24	9	
ISCED 3													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 let		16	4	13	43	7	13	15	6	7	9	(8,2)	9
30-39 let		12	3	10	23	7	12	14	4	6	8	(5,1)	6
40-49 let		10	3	14	14	7	13	18	7	6	8	(4,8)	5
50-59 let		9	3	11	18	7	15	11	6	4	6	((7,4))	8
25-59 let		12	3	12	23	7	13	15	5	6	8	6	
Ženy													
25-29 let		17	11	13	53	8	12	17	9	8	10	(10,2)	12
30-39 let		15	7	12	33	7	16	10	12	6	13	(7,0)	10
40-49 let		11	5	10	17	5	15	17	8	5	8	(5,9)	8
50-59 let		11	4	7	17	3	12	12	6	2	6	((5,7))	10
25-59 let		13	6	10	31	6	14	14	9	6	10	7	
Celkem													
25-29 let	67	16	7	13	47	7	13	16	8	8	10	9	11
30-39 let	83	13	5	11	27	7	14	12	8	6	10	6	8
40-49 let	87	10	4	12	15	6	14	18	7	6	8	5	6
50-59 let	41	10	4	9	18	5	13	12	6	4	6	(6,9)	9
25-59 let		12	5	11	26	6	14	15	8	6	9	6	
ISCED 5-7													
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU
25-29 let		10	3	2	47	1	2	7	7	5	2	((18,6))	8
30-39 let		5	1	4	18	1	4	11	0	2	n.a.	.	4
40-49 let		5	2	8	9	3	7	7	0	2	2	.	3
50-59 let		6	2	5	6	2	5	8	3	1	4	.	5
25-59 let		6	2	5	14	2	5	9	2	2	2	((3,4))	
Ženy													
25-29 let		12	4	7	42	4	7	10	8	8	7	((6,4))	11
30-39 let		6	3	7	26	1	6	10	2	3	7	.	6
40-49 let		4	2	6	5	2	9	7	2	1	2	0	4
50-59 let		5	1	3	4	1	7	7	2	1	2	.	5
25-59 let		6	2	6	18	2	7	9	3	3	4	((1,9))	
Celkem													
25-29 let	85	11	3	5	44	3	5	9	7	7	5	((10,0))	10
30-39 let	96	5	2	6	22	1	5	11	1	2	3	.	5
40-49 let	95	4	2	7	7	2	8	7	1	2	2	.	4
50-59 let	52	6	2	4	5	2	6	8	3	1	3	.	5
25-59 let		6	2	6	16	2	6	9	3	2	3	((2,6))	

*- U Albánie věková skupina 20-29 let; údaje za EU se týkají roku 1999

Příloha 3

Tabulky - část B

Tabulka B2.1 Míra účasti na vzdělávání jako celku, 1995/96/97/98 (%)

		celkem																					
	AL	BG				CZ				EE				MK		HU				LV			
		1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	27	92	91	90	92	99	98	97	98	97	97	96	96	97	81	96	92	93	98	97	98	95	
15	36	86	87	85	88	95	96	95	96	92	96	95	94	76	92	82	93	95	86	91	95	97	
16	35	81	80	79	80	90	91	90	94	83	92	94	93	70	86	89	79	89	75	86	89	90	
17	30	68	67	66	70	62	68	67	77	69	80	81	84	63	68	70	75	66	66	77	82	83	
18	13	45	46	48	47	46	45	50	53	49	60	62	67	42	41	45	51	54	52	55	61	67	
19	5	25	26	28	20	43	25	27	28	37	44	49	55	22	31	35	37	42	35	40	44	49	
14-16	32	86	86	85	87	95	95	94	96	90	95	95	94	81	86	89	87	92	86	92	94	94	
17-19	16	46	46	47	45	50	46	47	51	52	61	64	69	42	46	50	48	54	51	57	63	67	
14-19	25	65	65	65	65	71	68	69	72	71	78	80	82	62	65	68	69	71	69	75	79	81	

		celkem																		EU'15					
	LT	PL				RO				SK				SI				CEECs (10)							
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998				
14	94	95	100	96	97	97	97	97	87	88	92	100	99	99	99	99	98	98	96	97	93	95	96	97	98
15	91	91	95	100	96	96	95	96	77	76	76	79	99	99	99	99	97	97	95	98	90	89	91	91	95
16	81	83	88	91	93	93	93	93	71	71	71	72	92	93	92	87	94	94	97	96	85	86	86	87	88
17	68	73	81	83	88	90	90	90	58	60	61	62	72	72	76	77	83	87	90	90	73	76	77	78	81
18	59	57	67	68	70	71	73	74	34	38	40	43	40	42	44	49	60	65	67	73	52	54	57	60	70
19	36	39	43	52	50	53	56	60	21	23	25	28	23	24	25	27	34	43	51	54	37	37	40	43	51
14-16	89	90	95	96	95	95	95	95	78	78	79	83	97	97	95	96	96	96	97	90	90	91	92	93	93
17-19	55	57	64	68	69	71	73	75	38	40	42	44	45	46	48	51	59	65	69	72	54	56	58	60	67
14-19	72	73	79	82	83	83	84	85	57	58	59	62	71	71	72	72	78	80	82	84	71	72	74	75	80

		muži																		EU'15			
	AL	BG				CZ				EE				MK		HU				LV			
		1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	28	93	92	91	93	97	96	95	96	95	97	95	97	99	99	78	95	88	89	98	98	97	94
15	36	87	88	86	90	93	95	94	96	91	96	95	92	79	93	81	92	94	83	89	95	95	
16	34	81	80	77	81	88	89	90	94	81	90	93	93	72	86	88	77	88	72	82	86	88	
17	28	67	66	66	72	57	63	62	72	66	76	78	80	62	64	67	72	64	61	72	76	80	
18	12	40	40	42	51	41	41	47	50	47	56	58	64	41	40	46	50	54	47	49	56	61	
19	7	16	16	18	24	38	24	29	27	33	40	44	48	20	30	33	34	39	30	33	37	42	
14-16	33	87	86	85	88	92	93	93	96	89	94	94	94	83	86	88	85	90	84	90	93	93	
17-19	16	40	40	41	48	46	42	46	49	49	57	60	64	41	44	48	47	52	46	51	57	61	
14-19	25	63	63	62	68	67	65	67	70	69	76	78	79	62	63	66	67	69	65	71	76	78	

		muži																		EU'15					
	LT	PL				RO				SK				SI				CEECs (10)							
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998				
14	93	95	100	96	97	97	98	97	86	88	93	99	99	99	99	99	98	97	95	97	93	94	95	97	98
15	89	92	95	100	96	95	95	96	77	75	76	79	99	99	99	100	96	96	93	97	90	89	90	91	94
16	78	83	87	90	92	92	92	92	71	71	71	72	91	92	92	87	94	94	96	94	85	85	85	87	87
17	65	71	78	80	86	88	88	88	55	58	59	59	65	67	70	72	81	85	88	87	70	73	74	76	79
18	48	49	63	63	65	65	68	70	33	37	38	40	36	40	42	45	54	59	61	70	48	50	54	57	68
19	28	32	36	45	50	53	55	58	21	22	24	27	22	23	25	26	31	38	43	48	34	35	38	41	50
14-16	87	90	95	96	95	95	95	95	78	78	79	83	96	97	97	95	96	96	95	96	89	90	90	91	93
17-19	47	51	59	63	67	69	70	72	36	39	40	42	41	43	45	47	56	61	64	68	51	53	55	58	66
14-19	67	71																							

Tabulka B2.1 Míra účasti na vzdělávání jako celku, 1995/96/97/98 (%) - pokr.

		ženy																					
AL	BG	CZ						EE						MK	HU						LV		
		1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997		1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	25	90	91	90	91	100	100	100	99	98	96	96	95	95	84	97	95	97	99	97	99	95	
15	36	86	86	84	86	97	97	95	96	92	96	96	95	73	92	83	94	97	88	93	96	98	
16	36	80	80	80	80	94	94	90	94	84	93	96	93	69	86	89	81	90	79	90	92	92	
17	31	69	67	67	69	68	75	71	82	72	84	83	87	63	72	74	79	69	71	82	88	87	
18	14	51	52	54	42	51	49	53	56	52	64	66	71	44	41	45	52	55	56	61	66	73	
19	4	35	36	39	15	49	27	25	28	41	49	54	63	25	33	38	41	44	40	48	52	56	
14-16	32	85	85	85	85	97	97	95	96	91	95	96	95	79	87	89	90	95	89	94	96	95	
17-19	16	51	52	53	41	56	50	49	54	55	66	68	74	44	48	52	49	56	56	64	69	72	
14-19	25	68	68	68	63	75	71	70	74	73	81	82	85	61	66	69	72	74	73	79	83	84	

		ženy																			CEECs (10)				EU'15				
	LT	PL						RO						SK						SI						CEECs (10)			
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996		
14	96	96	100	97	97	96	97	97	87	88	92	100	99	99	99	99	99	98	96	97	94	95	96	97	97	97			
15	93	90	96	100	96	96	96	97	77	77	77	80	99	99	99	98	98	99	96	99	91	90	91	91	95	95			
16	84	84	89	93	94	94	94	94	71	71	72	72	93	95	93	88	94	94	97	98	86	87	86	88	89	89			
17	73	75	83	86	90	92	92	92	61	63	64	65	79	77	82	82	86	90	92	94	76	79	80	81	82	82			
18	69	66	72	74	75	78	78	79	36	40	42	45	43	45	47	53	66	71	73	77	56	58	61	63	71	71			
19	45	47	50	60	51	54	57	61	22	24	26	30	23	24	26	29	37	48	59	60	39	39	42	44	52	52			
14-16	91	90	95	96	96	95	96	96	78	78	80	84	97	98	97	95	97	97	97	98	90	90	91	92	94	94			
17-19	62	63	69	73	72	75	76	77	39	42	44	46	49	49	51	54	63	69	75	77	57	59	61	62	68	68			
14-19	77	76	82	85	84	85	86	87	58	59	60	63	73	73	73	74	80	83	85	87	73	74	75	77	81	81			

Tabulka B3.1 Míra neúčasti na vzdělávání a přípravě u 14, 15 a 16 letých, 1998/99 (%)

	celkem											
	AL	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	CEEC(10)
14 letí	73	8	2	4	7	5	4	3	0	1	3	3
15 letí	64	12	4	6	5	3	0	4	21	1	2	9
16 letí	65	20	6	7	11	10	9	7	28	13	4	13
	muži											
	AL	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	CEEC(10)
14 letí	72	7	4	3	11	6	4	3	1	1	3	3
15 letí	64	10	4	8	6	5	0	4	21	0	3	9
16 letí	66	19	6	7	12	12	10	8	28	13	6	13
	ženy											
	AL	BG	CZ	EE	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	CEEC(10)
14 leté	75	9	1	5	3	5	3	3	0	1	3	3
15 leté	64	14	4	5	3	2	0	3	20	2	1	9
16 leté	64	20	6	7	12	8	7	6	28	12	2	12

Tabulka B4.1 Míra účasti na odborném vzdělávání a přípravě, 1995/96/97/98

		celkem																							
		BG				CZ				EE				HU				LV				LT			
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	23	22	20	18	51	3	0	0	0	0	0	0	45	55	49	49	1	0	0	0	1	1	1	1	
15	44	45	45	45	79	52	50	49	14	14	11	7	62	53	61	60	19	18	18	16	16	15	12	11	
16	45	45	45	46	76	77	76	77	23	23	23	20	62	62	53	60	30	30	30	29	24	25	26	26	
17	37	37	37	38	51	56	55	62	24	24	24	23	46	47	50	43	30	30	31	29	23	24	27	27	
18	17	20	20	19	33	32	30	32	28	30	29	29	28	31	35	37	24	24	26	22	19	19	20	22	
19	2	5	3	2	30	12	8	7	18	20	21	23	15	15	17	19	12	13	14	11	8	9	10	12	
14-16	38	37	37	36	70	45	43	43	13	12	11	9	57	57	54	56	17	16	16	15	13	14	13	12	
17-19	18	21	20	19	38	33	30	32	23	25	25	25	29	31	30	33	22	22	24	21	17	17	19	20	
14-19	28	29	28	27	52	38	36	37	18	18	18	17	42	43	43	44	19	19	20	18	15	16	16	16	

		celkem																		EU'15			
		PL				RO				SK				SI				CEECs (10)				EU'15	
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996
14	0	0	0	0	27	25	25	19	52	52	42	38	8	8	7	5	19	14	13	11	11	11	
15	58	57	56	55	51	49	49	50	74	77	72	61	68	68	67	59	56	52	52	49	19		
16	63	62	61	59	49	48	48	49	74	75	74	69	71	71	73	70	58	58	56	56	37		
17	61	61	60	60	37	39	39	40	55	55	58	60	63	66	67	68	49	50	51	51	43		
18	44	44	44	44	18	19	19	21	18	19	21	24	42	45	46	50	30	32	32	33	40		
19	31	32	31	31	8	9	9	10	2	3	3	4	9	11	13	17	19	18	17	18	27		
14-16	40	39	38	38	42	41	42	40	67	68	63	56	50	50	50	45	45	42	40	39	22		
17-19	46	46	45	45	21	22	22	23	25	26	27	28	38	41	42	44	33	33	33	35	37		
14-19	43	42	42	42	31	31	31	31	46	46	44	42	44	45	46	45	39	37	37	36	30		

		muži																		EU'15					
		BG				CZ				EE				HU				LV				LT			
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	28	26	23	21	53	3	0	0	1	0	0	0	46	57	52	51	1	1	1	0	1	1	1	2	
15	54	55	55	55	80	54	52	52	18	18	14	9	67	57	66	66	24	22	22	19	21	21	16	14	
16	57	56	56	57	77	78	79	81	29	29	29	27	67	68	57	65	36	36	36	35	32	34	33	34	
17	46	47	46	46	48	52	53	60	29	29	29	30	49	50	53	45	35	36	36	35	30	32	33	34	
18	22	23	25	23	29	28	28	30	27	29	29	30	29	33	36	39	25	24	27	24	17	18	22	24	
19	2	3	3	3	24	10	7	7	15	17	19	21	14	14	16	19	10	11	13	10	5	7	10	12	
14-16	46	46	45	45	71	46	45	45	16	15	14	12	60	61	59	61	20	19	19	18	19	17	16		
17-19	23	24	24	24	34	30	29	31	24	25	26	27	30	32	34	23	24	25	23	17	19	22	23		
14-19	34	34	34	34	51	37	36	37	20	20	20	19	44	45	45	46	22	21	22	20	18	19	19	20	

		muži																		EU'15			
		PL				RO				SK				SI				CEECs (10)				EU'15	
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996
14	0	0	0	0	30	28	28	20	54	54	44	40	7	8	6	5	20	15	14	12	12	12	
15	64	63	62	61	57	55	55	55	78	80	74	64	72	70	70	61	61	58	57	55	21		
16	70	69	68	67	56	55	55	56	77	77	72	72	76	76	77	74	64	64	63	63	39		
17	69	69	68	67	42	44	44	45	52	53	56	58	66	68	70	70	54	55	55	56	46		
18	49	49	49	49	19	20	20	22	15	17	18	21	41	45	46	51	32	33	34	35	42		
19	36	37	37	37	8	8	8	9	1	2	2	3	10	12	13	18	20	19	19	20	28		
14-16	45	43	42	43	48	47	47	44	70	70	65	59	52	52	52	47	49	46	45	43	24		
17-19	51	52	51	51	23	24	24	25	23	24	25	27	39	42	43	46	35	36	36	39	39		
14-19	48	47	47	47	35	35	35	34	46	47	45	42	46	47	47	47	42	41	40	40	31		

		ženy																			
		BG				CZ				EE				HU				LV			
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998
14	18	18	17	15	50	3	0	0	0	0	0	0	0	44	52	46	46	0	0	0	0
15	34	34	34	34	78	50	47	46	11	10	7	5	57	49	56	55	15	14	14	13	10
16	32	33	33	34	76	77	73	73	17	17	17	14	56	56	49	54	24	24	24	22	16
17	27	28	27	28	53	59	57	64	18	20	18	17	42	45	47	40	24	24	25	24	16
18	13	17	15	14	37	35	33	34	29	31	29	28	26	30	33	36	23	24	25	20	21
19	1	7	2	2	36	14	8	7	22	22	23	24	15	15	17	19	15	15	16	13	11
14-16	28	29	28	28	69	44	41	40	9	9	8	6	53	53	50	52	13	13	12	12	8
17-19	13	17	14	14	42	36	32	34	23	24	23	23	28	29	29	31	20	21	22	19	16
14-19	21	23	21	21	54	40	36	37	16	17	16	14	39	40	40	41	17	17	17	15	12

		ženy																					
		PL				RO				SK				SI				CEECs (10)				EU'15	
		1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996	1997	1998	1995	1996
14	0	0	0	0	24	23	23	17	50	51	39	36	8	9	7	4	18	13	11	10	11		
15	51	51	50	48	45	44	44	44	71	74	69	57	65	65	65	56	50	47	46	44	17		
16	55	54	53	52	41	41	41	42	72	73	72	67	66	66	68	67	51	51	50	50	34		
17	54	53	53	52	33	34	34	35	57	57	61	62	61	63	64	65	44	45	45	45	40		
18	39	39	39	40	17	17	18	19	21	22	23	27	42	46	46	48	28	30	30	31	37		
19	27	26	25	25	8	9	10	10	4	4	4	6	8	10	12	16	18	16	16	16	25		
14-16	35	35	34	34	37	36	37	35	65	66	60	53	47	48	47	43	40	37	36	35	21		
17-19	40	40	39	39	19	20	20	21	27	28	29	31	37	40	41	43	30	30	30	32	34		
14-19	38	37	37	36	28	28	28	27	46	46	44	42	42	44	44	43	35	34	33	32	28		

Tabulka A4.2 Míra nezaměstnanosti podle úrovně dosaženého vzdělání a věku, 1998 (%)

ISCED 0-2														
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU	
25-29 let		34	23	19	60	19	11	30	13	10	46	((10,0))	15	
30-39 let		30	23	19	41	20	26	20	10	10	40	(17,4)	10	
40-49 let		21	13	20	23	12	18	20	9	6	25	((7,3))	9	
50-59 let		17	9	13	20	7	16	14	9	3	16	.	9	
25-59 let		23	16	17	34	13	18	19	10	6	28	10		
Ženy														
25-29 let		38	32	40	67	16	20	35	20	10	62	((21,2))	20	
30-39 let		29	23	26	43	13	24	31	19	5	32	((11,2))	16	
40-49 let		23	12	18	34	9	10	14	14	4	18	((5,9))	12	
50-59 let		18	8	3	19	8	7	8	9	1	10	((7,1))	10	
25-59 let		25	14	14	39	10	12	14	15	3	22	9		
Celkem														
25-29 let		76	36	27	25	62	18	13	31	15	10	52	((14,1))	17
30-39 let		81	30	23	21	42	17	26	22	13	8	36	(14,3)	13
40-49 let		82	22	13	19	28	10	16	17	11	5	21	(6,5)	10
50-59 let		37	18	8	9	20	7	13	12	9	2	13	((5,3))	9
25-59 let		24	15	16	36	12	16	17	12	4	24	9		
ISCED 3														
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU	
25-29 let		16	4	13	43	7	13	15	6	7	9	(8,2)	9	
30-39 let		12	3	10	23	7	12	14	4	6	8	(5,1)	6	
40-49 let		10	3	14	14	7	13	18	7	6	8	(4,8)	5	
50-59 let		9	3	11	18	7	15	11	6	4	6	((7,4))	8	
25-59 let		12	3	12	23	7	13	15	5	6	8	6		
Ženy														
25-29 let		17	11	13	53	8	12	17	9	8	10	(10,2)	12	
30-39 let		15	7	12	33	7	16	10	12	6	13	(7,0)	10	
40-49 let		11	5	10	17	5	15	17	8	5	8	(5,9)	8	
50-59 let		11	4	7	17	3	12	12	6	2	6	((5,7))	10	
25-59 let		13	6	10	31	6	14	14	9	6	10	7		
Celkem														
25-29 let		67	16	7	13	47	7	13	16	8	8	10	9	11
30-39 let		83	13	5	11	27	7	14	12	8	6	10	6	8
40-49 let		87	10	4	12	15	6	14	18	7	6	8	5	6
50-59 let		41	10	4	9	18	5	13	12	6	4	6	(6,9)	9
25-59 let		12	5	11	26	6	14	15	8	6	9	6		
ISCED 5-7														
Muži	AL*	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI	EU	
25-29 let		10	3	2	47	1	2	7	7	5	2	((18,6))	8	
30-39 let		5	1	4	18	1	4	11	0	2	n.a.	.	4	
40-49 let		5	2	8	9	3	7	7	0	2	2	.	3	
50-59 let		6	2	5	6	2	5	8	3	1	4	.	5	
25-59 let		6	2	5	14	2	5	9	2	2	2	((3,4))		
Ženy														
25-29 let		12	4	7	42	4	7	10	8	8	7	((6,4))	11	
30-39 let		6	3	7	26	1	6	10	2	3	7	.	6	
40-49 let		4	2	6	5	2	9	7	2	1	2	0	4	
50-59 let		5	1	3	4	1	7	7	2	1	2	.	5	
25-59 let		6	2	6	18	2	7	9	3	3	4	((1,9))		
Celkem														
25-29 let		85	11	3	5	44	3	5	9	7	7	5	((10,0))	10
30-39 let		96	5	2	6	22	1	5	11	1	2	3	.	5
40-49 let		95	4	2	7	7	2	8	7	1	2	2	.	4
50-59 let		52	6	2	4	5	2	6	8	3	1	3	.	5
25-59 let		6	2	6	16	2	6	9	3	2	3	((2,6))		

*- U Albánie věková skupina 20-29 let; údaje za EU se týkají roku 1999

**Tabulka B4.2 Podíl všeobecného a odborného vzdělávání na celkové účasti na vzdělávání
úrovni ISCED 3, 1998/99 (%)**

celkem	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI
Všeobecné vzdělávání	43,6	17	72	37	29	60	67	34	33	20	25
Odb.vzděl.-dvojí kvalifikace	56,2	59	25	49	49	19	25	42	43	55	44
Odb.vzděl.-pouze odb.kvalif.	0,1	24	3	17	22	20	9	24	24	25	31
muži	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI
Všeobecné vzdělávání	30,0	14	62	27	24	53	59	24	23	17	20
Odb.vzděl.-dvojí kvalifikace	69,9	55	33	49	49	22	28	45	45	51	43
Odb.vzděl.-pouze odb.kvalif.	0,1	31	4	23	27	25	13	30	32	32	37
ženy	BG	CZ	EE	MK	HU	LV	LT	PL	RO	SK	SI
Všeobecné vzdělávání	57,6	21	80	41	34	67	74	44	42	24	30
Odb.vzděl.-dvojí kvalifikace	42,3	62	18	50	49	17	22	39	41	59	45
Odb.vzděl.-pouze odb.kvalif.	0,1	17	2	10	17	16	4	17	16	18	25

Tabulka B5.1 Míra nedokončenosti studia ve všeobecném vzdělávání a v odborném vzdělávání a přípravě, 1998/99 (%)

	celkem									
	BG'97	CZ*	EE'97	HU	LV	LT	PL'97	RO	SK	SI'97
Všeob. vzdělávání	2,70	1,72	7,71	3,30	3,01	n.a	2,70	3,74	3,57	7,65
Odborné vzdělávání - dvojí kvalifikace	4,00	3,47	10,24	14,20	13,80	7,27	3,80	4,50	2,75	13,58
Odborné vzdělávání - pouze odb. kvalif.	n.r.	5,09	15,67	9,80	13,90	7,10	5,40	5,98	5,54	14,18
Odborné vzdělávání celkem	4,00	4,02	10,93	12,80	13,80	7,22	4,60	5,04	3,61	13,83
	muži									
	BG'97	CZ*	EE'97	HU	LV	LT	PL'97	RO	SK	SI'97
Všeob. vzdělávání	3,90	1,93	9,26	2,80	4,42	n.a	n.a	6,04	3,80	6,71
Odborné vzdělávání - dvojí kvalifikace	4,30	3,83	10,37	13,30	14,50	7,89	n.a	5,17	3,54	15,25
Odborné vzdělávání - pouze odb. kvalif.	n.r.	4,86	15,79	9,10	15,00	7,30	n.a	6,02	5,45	16,69
Odborné vzdělávání celkem	4,30	4,28	11,15	11,80	14,80	7,70	n.a	5,53	4,27	15,92
	ženy									
	BG'97	CZ*	EE'97	HU	LV	LT	PL'97	RO	SK	SI'97
Všeob. vzdělávání	2,10	1,57	6,65	3,70	2,03	n.a	n.a	2,57	3,41	8,27
Odborné vzdělávání - dvojí kvalifikace	3,60	3,18	10,05	15,00	13,00	6,51	n.a	3,83	2,06	12,06
Odborné vzdělávání - pouze odb. kvalif.	n.r.	5,46	15,40	10,80	12,30	6,58	n.a	5,90	5,69	10,57
Odborné vzdělávání celkem	3,60	3,76	10,57	13,90	12,60	6,52	n.a	4,41	2,91	11,53

KLÍČOVÉ UKAZATELE – 2000

Odborné vzdělávání a příprava ve střední a východní Evropě

Vydal:	Národní vzdělávací fond, o.p.s. Observatoř pro odborné vzdělávání a trh práce
Připravila:	Ing. Alena Zukersteinová
Překlad:	Lubomír Kotačka
Výtiskl:	Dukase, s.r.o.
Náklad:	300
Formát:	A4
Rok vydání:	2001

